

รายงานการวิจัย

เรื่อง

ผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ
เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โดย

อาจารย์พิรุณเทพ เพชรบุรี

สนับสนุนโดย
กองทุนเพื่อการวิจัย คณะครุศาสตร์
ปีงบประมาณ 2555

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2559

Research report

A Study of the effects of using SQ4R Teaching Method with Analogy technique
for Reading Comprehension Skills of students in the sixth grade

MR. PIRUNTHEP PHETCHABURI

Sponsored by
Fund for Research, Faculty of Education
Fiscal Year 2555

Faculty of Education, Chulalongkorn University

2016

หัวข้อ ผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผู้วิจัย อาจารย์พิรุณเทพ เพชรบุรี

พุทธศักราช 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความ และเพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบที่มีต่อทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้ระเบียบการออกแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบแผนการวิจัยชนิด Randomized Pretest - Posttest Control group design (แบบแผนการวิจัยแบบมีกลุ่มควบคุมวัดก่อน วัดหลัง ชนิดสุ่ม) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยทำการสุ่มห้องเรียน และแยกเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ห้องละ 36 คน ใช้สถิติบรรยายและสถิติอนุมานวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการอ่านจับใจความ ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการอ่านจับใจความหลังการทดลองของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ค่าสถิติ t-test

ผลการวิจัยสรุปว่า (1) รูปแบบกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ ประกอบด้วย ส่วนที่เป็นเนื้อหาที่ใช้สอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ส่วนแรก คือ เนื้อหาที่ใช้สอน เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐาน ท 1.1 สาระ การอ่าน ส่วนที่สอง คือ กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบไปด้วยกิจกรรม 6 ขั้นตอน ดังนี้ (1) Survey (S) อ่านอย่างคร่าว ๆ เพื่อหาจุดสำคัญของเรื่อง เป็นการมองภาพรวมของเรื่องทั้งหมด (2) Question (Q) การตั้งคำถามเพื่อจับใจความสำคัญ ขั้นที่ (1) และ (2) จะใช้เทคนิคการสอนแบบอุปมาเปรียบเทียบ โดยนำเสนอสิ่งที่จะใช้อุปมา/เปรียบเทียบกับมโนทัศน์หรือแนวคิดของเรื่องซึ่งให้เห็นลักษณะที่มีความสัมพันธ์กันของอุปมา/เปรียบเทียบ (3) Read (R) การอ่านข้อความในบทหรือตอนนั้น ๆ ซ้ำอย่างละเอียด เพื่อทำความเข้าใจในเนื้อหาและตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน (4) Record (R) ให้ผู้เรียนจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้อ่านจากขั้นตอนที่ 3 ตามความเข้าใจของผู้เรียน ขั้นที่ (3) และ (4) จะใช้เทคนิคการสอนแบบอุปมาเปรียบเทียบ เชื่อมโยงสิ่งที่น่าสนใจของอุปมา/เปรียบเทียบกับมโนทัศน์หรือแนวคิดของเรื่องที่อ่าน ระบุถึงลักษณะที่มีความเหมือนและแตกต่างกันและเขียนเป็นแผนผังมโนทัศน์ (5) Recite (R) ผู้เรียนเขียนสรุปใจความสำคัญ โดยใช้สำนวนภาษาของตนเอง (6) Reflect (R) ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ วิจัยบทอ่านและแสดงความคิดเห็นพร้อมทั้งเชื่อมโยงความคิดจากบทอ่านกับความรู้เดิมโดยใช้ภาษาอย่างถูกต้องให้เพื่อนและครูได้รับทราบ ขั้นที่ (5) และ (6) จะใช้เทคนิคการสอนแบบอุปมาเปรียบเทียบ โดยนักเรียนและครูร่วมกันคิดวิเคราะห์ สรุปใจความ จากสิ่งที่น่าสนใจอุปมา/เปรียบเทียบเพื่อสร้างเป็นข้อสรุป พร้อมทั้งวิจารณ์ความชัดเจนของสิ่งที่น่าสนใจอุปมา/เปรียบเทียบกับสาระสำคัญของเรื่องของบทอ่านและส่วนที่สามแผนการจัดการเรียนรู้กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบจำนวน 8 แผน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.60 ซึ่งอยู่ในระดับดีมากเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

(2) ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการอ่านจับใจความของกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบสูงกว่าผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ทักษะการอ่านจับใจความ / กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R / เทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy)

Title A Study of the effects of using SQ4R Teaching Method with Analogy technique
 for Reading Comprehension Skills of students in the sixth grade
Researcher MR. PIRUNTHEP PHETCHABURI
Year 2016

Abstract

The purposes of this research were: (1) to develop SQ4R Teaching Method with Analogy technique. (2) to study the effects of using the SQ4R Teaching Method with Analogy technique with reading comprehension. Experimental research method was employed in this study. The research of Randomized Pretest - Posttest Control group design. The sample used in this study is that sixth -grade students were randomly selected classrooms. Experimental groups and a control group of 36 students. Descriptive statistics and statistical inference analysis comparing average scores in reading comprehension. Before and after the trial of the experimental group. And compare the average score in reading comprehension posttest of students between the treatment and control groups. Using the statistical t-test

The results of this research shown that, the effects of using SQ4R Teaching Method with Analogy technique for Reading Comprehension Skills include (1) classroom activity and teaching plan. For the content of instruction is based on the basic education curriculum BE 2551. Thai subject content standard 1.1 reading material, Second, Part is classroom activity which consist of six steps: (1) Survey (S) to read the story beefy to see the overview (2) Question (Q), set the question for main idea. For the first and second steps adopted analogy technique to look at the relationship 3) Read (R) to read text thoroughly in order to understand the content and answer questions from the story (4) Record (R) the students record the information from step 3 based on their understanding. For stage there and four adopted analogy techniques to connect with concepts or ideas to Identify the characteristics that are similar and different, and write a concept map. (5) Recite (R), make conclusion using their own words (6) Reflect (R) learners criticize and comment the reading, linking the text with their thoughts using the language correctly. Overall average of 3.60, which is very satisfactory according to predetermined criteria.

The average of the reading comprehension skills of the experimental group received instruction. The process of teaching reading SQ4R with Analogy technique higher than before the experiment at a statistically significant level. 05

The average score in reading comprehension of experimental group students whom have been taught by the instructor using SQ4R with Analogy technique was higher than post test score with significant level .05 The average of the reading comprehension of a control group whom have been taught by the instructor using SQ4R with Analogy technique was higher than the students whom received traditional teaching method with significant level. 05

Keywords: Reading Comprehension Skill / SQ4R Teaching Method / Analogy technique

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของรายงานการวิจัยเล่มนี้เกิดขึ้นไม่ได้เลยหากปราศจากความร่วมมือของบุคคลหลายท่าน ที่ได้กรุณาให้ความรู้ ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ และความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.สุวิมล ว่องวาณิช อาจารย์ที่ปรึกษาประจำโครงการวิจัย และรองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ ที่ได้ให้แนะแนวทางในการค้นคว้าและประเด็นที่ควรพิจารณา มาตั้งแต่จุดเริ่มต้นของงานวิจัย อีกทั้งได้ติดตามความก้าวหน้าเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่อการวิจัยเป็นอย่างมาก

โครงการนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย กองทุนคณะครุศาสตร์ ปีงบประมาณ 2555 ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่ทำให้การทำรายงานการวิจัยเป็นไปด้วยความราบรื่น และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อค้นพบที่เกิดขึ้นจากการสนับสนุนของคณะครุศาสตร์ ในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ในการนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์ และนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพต่อไป

พิรุณเทพ เพชรบุรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ซ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ตอนที่ 1 ความหมาย ความสำคัญ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน.....	7
ตอนที่ 2 กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R.....	20
ตอนที่ 3 เทคนิคการสอนแบบอุปมาอุปไมย (Analogy technique).....	25
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	34
การออกแบบการวิจัย/ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง.....	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
ตอนที่ 1 รูปแบบกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ ที่มีผลต่อทักษะการอ่านจับใจความ.....	41
ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้ กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา /เปรียบเทียบที่มีผลต่อทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียน.....	47
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	49
สรุปผลการวิจัย.....	49
อภิปรายผลการวิจัย.....	50
ข้อเสนอแนะ.....	53
รายการอ้างอิง.....	55
ภาคผนวก.....	60
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	60
ภาคผนวก ข คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	กระบวนการและคำศัพท์ที่ใช้ในกระบวนการพุทธิปัญญา.....	12
2.2	แสดงขั้นตอนการสอนการอ่านแบบ SQ4R.....	21
3.1	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการอ่านจับใจความของกลุ่มตัวอย่าง.....	35
3.2	กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ.....	36
3.3	เกณฑ์การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบรูบริกส์ (rubrics scoring).....	37
3.4	ระดับคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้.....	37
3.5	ค่าเฉลี่ยและระดับคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น.....	38
3.6	จำนวนข้อสอบจำแนกตามพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย.....	39
4.1	ปัญหา วิธีการแก้ปัญหาและผลการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4Rร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ.....	43
4.2	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการอ่านจับใจความก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง	48
4.3	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการอ่านจับใจความระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	48

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 กระบวนการและขั้นตอนการสอนการอ่านแบบ SQ4R.....	22
2.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	33
3.1 การออกแบบการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง.....	34
4.1 รูปแบบกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ.....	42

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

การอ่านเป็นทักษะทางภาษา เป็นประตูที่นำผู้อ่านไปสู่โลกกว้าง ไม่มีวันสิ้นสุด ผู้อ่านมีปัญหายาก ทราบเรื่องใด อยากจะทำอะไร การอ่านจะช่วยขจัดความสงสัยและปัญหาได้หมดสิ้น ผู้ใหญ่และเด็กบางคน เรียนรู้ด้วยตนเองโดยการหาหนังสือมาอ่าน การอ่านทำให้ผู้อ่านฉลาดรอบรู้ ดังคำกล่าวที่ว่า

“การอ่านคือประตูสู่โลกกว้าง พาก้าวย่างเข้าไปหลายวิถี
ทั้งร้อยแก้วร้อยกรองล้วนของดี ชั่วชีวิตอ่านเพลินเชยหลุดลอก”

การอ่านช่วยให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลิน และได้คติสอนใจแฝงอยู่ในเนื้อเรื่องที่อ่าน การอ่านทำให้ ผู้อ่านเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้ผู้อ่านได้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ถ้อยคำ สำนวนที่ไพเราะสละสลวย จึงเปรียบได้ว่า “ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตาม เป็นการถ่ายทอดความรู้สึกของผู้ แต่ง การอ่านจะทำให้ผู้อ่านได้รับรู้เรื่องราวที่สืบทอดมาจากประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ต่างๆ ช่วยให้อนุชนรุ่นหลังได้รับรู้เหตุการณ์ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ดังคำกล่าวที่ว่า “การอ่านช่วยส่งเสริม ความก้าวหน้า”

การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาหาความรู้ และพัฒนาชีวิต ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิด ความรู้แล้วยังก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้แนวคิดใน การดำเนินชีวิต การอ่านจึงเป็นหัวใจของการศึกษาทุกระดับ และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เรื่อง ต่าง ๆ การอ่านที่ดีมีประสิทธิภาพ จะต้องอ่านแล้วสามารถจับใจความ สรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ และคิดวิเคราะห์ห้อย่างมีวิจรรย์ญาณจากเรื่องที่อ่านได้ (Richardson and Morgan, 2000) การอ่าน จับใจความสำคัญมีความสำคัญต่อนักเรียนและผู้อ่านมาก เพราะทำให้อ่านหนังสืออย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับ ประโยชน์ ความรู้ ทั้งยังเป็นพื้นฐานในการแสดงความคิดเห็น การตีความ การตอบคำถามและวิจารณ์เรื่องที่ อ่านได้ นอกจากนี้ในการอ่านจับใจความจะต้องฝึกฝนอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยของผู้เรียนที่กำลัง ศึกษาเล่าเรียน เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือพื้นฐานสำหรับการเรียน ถ้านักเรียนมีทักษะในการอ่านสูง ก็ย่อมส่งผลช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ในวิชาอื่น ๆ สูงตามไปด้วย

Harris and Smith (1976) ได้นิยามการอ่านว่าเป็นรูปแบบของการสื่อความหมาย แลกเปลี่ยน ความคิด ข่าวสารความรู้ระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียน ผู้เขียนจะแสดงความคิดเห็นของตนลงบนกระดาษและใช้ ภาษาของแต่ละคนในการสะท้อนเรื่องราวแนวคิดต่าง ๆ และผู้อ่าน ก็พยายามอ่านให้ได้ความหมายที่ผู้เขียนได้ เขียนไว้ การอ่านจับใจความจึงเป็นการพัฒนาสติปัญญาของผู้อ่านให้รู้จักคิดวิเคราะห์ ซึ่งผู้อ่านจะเข้าใจ เรื่องราวที่อ่านได้ถูกต้อง จะต้องสามารถจับใจความของประโยคหรือ ข้อความได้ในเวลาที่รวดเร็ว สรุปส่วน สำคัญได้ว่าใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด ทำอย่างไร เกิดผลอย่างไร มีใจความสำคัญหรือประเด็นสำคัญอย่างไร ดังนั้นการสอนอ่านเป็นสิ่งที่คุณต้องคำนึงถึงเป็นเบื้องต้นฝึกฝนให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านจับใจความ และ

รู้จักที่จะนำการอ่านจับใจความไปเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ แล้วสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน การอ่านจับใจความจะช่วยให้ผู้อ่านสามารถพิจารณาสิ่งที่อ่านได้อย่างชัดเจน ผู้อ่านต้อง พยายามเรียนรู้ว่าเรื่องราวที่อ่านนั้นสื่อความหมาย สะท้อนแง่คิดและมุมมองที่มีต่อสังคมอย่างไร การอ่านจับ ใจความที่ดีจะทำให้เราวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ได้อย่างแม่นยำ ซึ่งต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์และการตีความใน ทุกแง่มุม และใช้วิจารณ์ญาณในการรับข้อมูลข่าวสารต่างๆ อย่างรอบด้าน ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนด้านความเข้าใจในการอ่านตามระดับการศึกษา ของผู้เรียนโดยเริ่มจากการฝึกทักษะการอ่านข้อความสั้น ๆ แล้วจับประเด็นสำคัญแยกแยะข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น วิเคราะห์และตีความ ในระดับประถมศึกษา และเพิ่มการฝึกทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ การอ่าน ประเมินค่า การอ่านตีความเพื่อแปลความ และการอ่านเพื่อการขยายความอย่างลึกซึ้งจากเรื่องที่อ่านในระดับ มัธยมศึกษาซึ่งผู้เรียนจะมีคุณภาพดังกล่าวได้ ต้องมีความสามารถในการอ่านจับใจความและเข้าใจเรื่องราว ต่าง ๆ จากการอ่านได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตามปัญหาที่พบมากในการจัดการเรียนการสอนการอ่านจับใจความก็คือ นักเรียนอ่าน หนังสือแล้วไม่สามารถสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ และไม่สามารถตอบคำถามของเรื่องที่อ่านได้ ทำให้ การอ่านไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการทดสอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในรายวิชาภาษาไทย ประจำปีการศึกษา 2556 พบว่าคะแนน เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 45.02 เมื่อแยกดูตามรายละเอียดตามมาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐาน ท. 1.1 สาระการอ่าน พบว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 42.26 (สถาบันทดสอบทาง การศึกษาแห่งชาติ, 2556) เมื่อวิเคราะห์ลักษณะของแบบทดสอบภาษาไทย พบว่าเป็นแบบปรนัย เลือกตอบ โดยเน้นการอ่านจับใจความและคิดวิเคราะห์ข้อความหรือบทอ่าน แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการ อ่านมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่าน การที่นักเรียนยังขาดทักษะการอ่านจับใจความ และการอ่าน เพื่อสรุปประเด็นสำคัญ ทำให้ไม่ได้รับประโยชน์จากการอ่านเท่าที่ควร ทั้งยังเป็นปัญหาอุปสรรคต่อการเรียนรู้ และการศึกษาวิชาต่าง ๆ ด้วย

ดังนั้นทักษะการอ่านจับใจความจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างโอกาสในการเรียนรู้และ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างยั่งยืน จึงจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุน การอ่านให้ผู้เรียนเข้าใจและสนใจในการอ่านมากขึ้น ดังนั้นยุทธวิธีในการสอนอ่านที่จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจการ อ่านได้ง่ายและรวดเร็ววิธีหนึ่งก็คือ การสอนอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความ แบบ SQ4R (Survey , Question , Read , Recite , Write , and Review) ซึ่งพัฒนามาจากการสอนแบบ SQ3R (Survey, Question, Read, Recite, Review) ของ Robinson (1970) การสอนตามแนวทางดังกล่าวจะช่วย ให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่านที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Pressley (2006) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้เรียนจะมีพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจมากขึ้น ถ้าครูผู้สอนต้องมีเครื่องมือหรือเทคนิคที่จะช่วยให้ ผู้เรียนสามารถฝึกหรือกระตุ้นเพื่อพัฒนาการอ่านด้วยตนเอง การสอนแบบ SQ4R โดยในแต่ละขั้นตอนนั้นให้ โอกาสให้ผู้เรียนฝึกกลวิธีต่างๆ เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในการอ่านด้วยตนเอง เช่น ขั้นสำรวจ เป็นการดูแบบ

ผ่านไปอย่างรวดเร็วๆ เพื่อดูว่าเนื้อหาในบทนั้นมีควมยาวมากน้อยขนาดไหน และในขณะที่เดียวกันก็เป็นการจับใจความสำคัญอย่างรวดเร็วๆ และดูหัวข้อย่อยในแต่ละบท รวมถึงคำถามและสรุปใจความท้ายบทด้วย เพื่อนำไปตั้งคำถามที่ได้มาจากบทอ่านเพื่อถามตัวเองซึ่งเป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับใจความสำคัญๆ ในบทนั้น โดยคำถามที่ถามนั้นได้แก่ ใคร อะไร ทำไม อย่างไร และเมื่อไหร่ ซึ่งจะช่วยให้การอ่านเป็นไปอย่างมีจุดหมาย และจับประเด็นที่สำคัญได้ ซึ่งขั้นตั้งคำถามนี้ เป็นกิจกรรมที่สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้วางแผน ควบคุม และปรับปรุงกระบวนการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายในการอ่านด้วยตนเอง แต่ในขณะที่เดียวกันบทอ่านบางเนื้อหามีความลึกซึ้งหรือแฝงแง่คิดเชิงนามธรรม ใช้การเปรียบเทียบ/อุปมาซึ่งต้องอาศัยการวิเคราะห์และการตีความเชื่อมโยงความคิด จุดมุ่งหมายของบทอ่านนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน ซึ่ง Harrison (2008) ได้สนใจศึกษาการจูงใจด้วยเทคนิคแบบอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) ในวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา เทคโนโลยี และภาษาศาสตร์ ในการอธิบายความรู้ที่เป็นนามธรรม การสอนโดยเปรียบเทียบเส้นเลือดแดงหรือเส้นเลือดดำโดยเปรียบกับถุงเท้าหรือท่อ การสอนว่าโลกกลมเหมือนลูกบอล การสอนว่าดวงตา มีการทำงานเหมือนกับกล้องถ่ายรูป จะช่วยให้เราเข้าใจเนื้อหาและความคิดเชิงนามธรรมได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น การสอนแบบอุปมาอุปไมยช่วยส่งเสริมความมั่นใจเพื่อเรียนรู้เนื้อหาและเกิดกระบวนการเรียนรู้ต่อไป ความรู้ต่างๆ สามารถอธิบายได้จากสิ่งที่มีมนต์เสน่ห์ที่นักเรียนมีความคุ้นเคยไปยังมนต์เสน่ห์ใหม่ที่นักเรียนไม่คุ้นเคยการเปรียบเทียบอย่างเป็นระบบ จนนำไปสู่การสร้างแผนความคิด (mapping) การสอนแบบอุปมาอุปไมย นั้นมีความเหมาะสม ผู้เรียนจะได้สร้างความเชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิม ประสบการณ์ เนื้อหาใหม่ และปัญหาด้วยตนเอง Lovett, Sagi & Getner (2008) กล่าวไว้ว่า การคิดวิเคราะห์อุปมา/เปรียบเทียบเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเปรียบเทียบเพื่อเชื่อมโยงระหว่างทักษะการคิดวิเคราะห์กับการเปรียบเทียบ ผ่านกระบวนการโครงสร้างทางความคิด ช่วยขยายมนต์เสน่ห์ที่แตกต่างออกไปนำไปสู่การสร้างทักษะการคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Geeraerts, Dirk and Grondelaers. (1995) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์อุปมา/เปรียบเทียบเป็นแนวทางหรือเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพการคิด โดยใช้การเทียบเคียงเพื่อเชื่อมโยงความคิดจากประสบการณ์ที่ผู้เรียนคุ้นเคยนำไปสู่การสร้างความเข้าใจในเนื้อหาแนวคิดหลัก จากนั้นทำการค้นหาข้อมูลจากสิ่งที่มีความใกล้เคียงเพื่อนำมาเปรียบเทียบ เลือกแนวทางและทดสอบความแตกต่างของสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบกับแนวคิดหลักโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์อุปมา/เปรียบเทียบ เพราะฉะนั้นเทคนิคแบบอุปมาอุปไมยจึงเหมือนกับเป็นสะพานเชื่อมระหว่างประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมไปสู่เนื้อหาที่เป็นนามธรรม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบที่มีต่อทักษะการอ่านจับใจความ ซึ่งการสอนอ่านแบบ SQ4R เป็นแนวคิดของ Robinson (1970) และใช้แนวทางการสอนการอ่านจับใจความของ Student Counseling Service, Texas A & M University (2010) เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนคือ ขั้นแรก (S) Survey เป็นการอ่านอย่างคร่าว ๆ เพื่อหาจุดสำคัญของเรื่อง ขั้นที่สอง (Q) Question เป็นการตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่าน ขั้นที่สาม (R) Read เป็นการอ่านเพื่อจับใจความและจับประเด็นสำคัญ ๆ ขั้นที่สี่ (R) Record เป็นการจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่อ่าน โดยใช้ข้อความอย่างย่อ ๆ ตามความเข้าใจของผู้เรียน ขั้นที่ห้า (R) Recite เป็นการเขียนสรุป

ใจความสำคัญ โดยใช้ภาษาของตนเอง และขั้นสุดท้าย (R) Reflect เป็นการวิเคราะห์ วิเคราะห์บทอ่านที่ผู้เรียนได้อ่านและแสดงความคิดเห็นพร้อมทั้ง ใช้เทคนิคการสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) เชื่อมโยงความคิดจากบทอ่านกับความรู้เดิมโดยใช้ภาษาอย่างถูกต้อง เพื่อส่งเสริมการสอนการอ่านจับใจความให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การสอนอ่านจับใจความโดยกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบจะช่วยให้หรือเสริมทักษะการอ่านจับใจความให้เกิดความแม่นยำมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพในการอ่านสามารถอ่านจับใจความได้อย่างเป็นระบบ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการตั้งคำถามและพยายามหาคำตอบเมื่อผู้สอนถามผ่านเทคนิคแบบอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) ซึ่งเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในทุกขั้นตอน การวิจัยครั้งนี้มุ่งหวังที่จะพัฒนากระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพด้านการอ่านและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน และเป็นแนวทางในการแก้ไขและพัฒนากระบวนการอ่านอย่างยั่งยืนและทำให้นักเรียนมีนิสัยในการรักการอ่าน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อพัฒนากระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความ
- 2 เพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบที่มีต่อทักษะการอ่านจับใจความ

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้เรียนมีทักษะการอ่านจับใจความสำคัญที่สูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนโดยสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองชนิด Randomized Pretest - Posttest Control group design (แบบแผนการวิจัย แบบมีกลุ่มควบคุม วัดก่อน วัดหลัง ชนิดสุ่ม)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2556 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2556 จำนวน 2 ห้อง ห้องละ 33 คน

ตัวแปรที่ศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ คือ สอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบและตัวแปรตาม คือ ทักษะการอ่านจับใจความ

เนื้อหาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐาน ท 1.1 สาระการอ่าน ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน โดยใช้เนื้อหาบทอ่านบทอ่านจากแบบเรียนหนังสือภาษาพาที และวรรณคดีลำนำน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 8 เรื่อง ได้แก่บทอ่านจากหนังสือภาษาพาที เรื่อง สี่ศิษย์พระดาบส จากผาแต้มสู่อียิปต์ ฟางเพียงพสุธา เสียแล้วไม่กลับคืน ตูละครย้อนคิด และบทอ่านจากหนังสือวรรณคดีลำนารเรื่องการเดินทางของพลายน้อย นิทานทองอิน ตอนนากพระโขนงที่สอง และอย่าชิงสุกก่อนห่ามไม่งามดี

ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบกับกลุ่มทดลองและจัดการเรียนการสอนแบบปกติกับกลุ่มควบคุมด้วยตนเอง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 แผน แผนการเรียนรู้ละ 2-3 คาบเรียน ใช้ระยะเวลาทดลองจำนวน 1 ภาคการศึกษา

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ทักษะการอ่านจับใจความ หมายถึง การอ่านที่ได้รับความรู้และความเข้าใจเรื่องราวและสาระสำคัญจากสิ่งที่ได้อ่านว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ซึ่งความเข้าใจในเรื่องราวแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ ระดับแรกสามารถค้นหาสาระสำคัญของเรื่องที่ย่านได้ ระดับที่สองสามารถเข้าใจและตีความหมายจากสิ่งที่อ่าน และระดับที่สามสามารถเข้าใจและประเมินเนื้อหาและสาระสำคัญจากเรื่องที่ย่านได้ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบวัดทักษะการอ่านจับใจความที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ หมายถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ที่นำวิธีที่ใช้ในการสอนการอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบมาใช้ในขั้นตอนของการสอนอ่าน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ การสอนตามลำดับ 6 ขั้นตอน คือ

(1) Survey (S) อ่านอย่างคร่าว ๆ เพื่อหาจุดสำคัญของเรื่อง เป็นการมองภาพรวมของเรื่องทั้งหมด

(2) Question (Q) การตั้งคำถาม เพื่อจับใจความสำคัญ อย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยครูผู้สอนจะชี้แนะแนวทางในการตั้งคำถามให้นักเรียนได้ฝึกตั้งคำถาม

ขั้นที่ (1) และ (2) จะใช้เทคนิคการสอนแบบอุปมาเปรียบเทียบ โดยนำเสนอสิ่งที่จะใช้อุปมา/เปรียบเทียบกับมโนทัศน์หรือแนวคิดของเรื่องที่ย่านชี้ให้เห็นลักษณะที่มีความสัมพันธ์กันของอุปมา/เปรียบเทียบ

(3) Read (R) การอ่านข้อความในบทหรือตอนนั้น ๆ ซ้ำอย่างละเอียด เพื่อทำความเข้าใจในเนื้อหาหรือสิ่งที่ได้รับจากบทอ่านและตอบคำถามจากเรื่องที่ย่าน

(4) Record (R) ให้ผู้เรียนจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้อ่านจากขั้นตอนที่ 3 ตามความเข้าใจของผู้เรียน โดยอาจจะจดบันทึกอย่างย่อหรือขีดเส้นใต้เพื่อเตือนความจำของตนเอง

ขั้นที่ (3) และ (4) จะใช้เทคนิคการสอนแบบอุปมาเปรียบเทียบ เชื่อมโยงสิ่งที่น่าสนใจใช้อุปมา/เปรียบเทียบกับมโนทัศน์หรือแนวคิดของเรื่องที่ย่าน ระบุถึงลักษณะที่มีความเหมือนและแตกต่างกันและเขียนเป็นแผนผังมโนทัศน์

(5) Recite (R) ให้ผู้เรียนเขียนสรุปใจความสำคัญ จากการตั้งคำถามและตอบคำถาม โดยใช้สำนวนภาษาของตนเอง

(6) Reflect (R) ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ วิเคราะห์ บทอ่านที่ผู้เรียนได้อ่านแล้ว และแสดงความคิดเห็นพร้อมทั้ง เชื่อมโยงความคิดจากบทอ่านกับความรู้เดิมโดยใช้ภาษาอย่างถูกต้องให้เพื่อนและครูได้รับทราบ

ขั้นที่ (5) และ (6) จะใช้เทคนิคการสอนแบบอุปมาเปรียบเทียบ โดยนักเรียนและครูร่วมกัน คิดวิเคราะห์สรุปใจความ จากสิ่งที่น่าสนใจอุปมา/เปรียบเทียบเพื่อสร้างเป็นข้อสรุป พร้อมทั้งวิเคราะห์ความชัดเจนของสิ่งที่น่าสนใจอุปมา/เปรียบเทียบกับสาระสำคัญของเรื่องของบทอ่านนำไปสู่การสร้างแผนภาพความคิด (mapping) สรุปสาระสำคัญหรือสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ทำให้ได้รูปแบบกระบวนการสอนที่ประยุกต์ใช้เทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ (analogy) กับการสอนอ่านจับใจความแบบ SQ4R เพื่อช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาศักยภาพด้านทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียนซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับครู ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน

2) ทำให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับทักษะการอ่านจับใจความ สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการ การพัฒนานักเรียนที่ขาดทักษะการอ่านจับใจความให้มีศักยภาพในการอ่านที่เพิ่มมากขึ้นตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด รวมทั้งเป็นการส่งเสริมและปลูกฝังนิสัยการรักการอ่านให้แก่นักเรียนเพื่อใช้เป็นทักษะขั้นพื้นฐานสำหรับการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้น

3) ทำให้ได้สารสนเทศที่จะเป็นแรงจูงใจให้ครูผู้สอนสามารถคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมประเภทแบบฝึกหัดหรือชุดการสอนเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในการพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การเขียน และความเข้าใจในหลักภาษาไทย รวมทั้งสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อเป็นการต่อยอดงานวิจัยอันจะนำไปสู่การใช้การวิจัยเป็นฐานรากในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและระบบการศึกษาของชาติต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและพัฒนากระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความ 2) เพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบที่มีต่อทักษะการอ่านจับใจความ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากงานวิจัย และเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ โดยนำเสนอสาระสำคัญโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้ ตอนที่ 1 ความหมาย ความสำคัญ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน ตอนที่ 2 กระบวนการสอนการอ่านแบบ SQ4R และตอนที่ 3 เทคนิคการสอนแบบอุปมาอุปไมย (Analogy technique)

ตอนที่ 1 ความหมาย ความสำคัญ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

1.1 ความหมายของการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความเป็นทักษะที่จำเป็นในการอ่านเรื่องราวต่างๆ เพราะช่วยให้นักเรียนทราบสาระสำคัญที่ผู้เขียนต้องการบอก นอกจากนั้นนักเรียนยังสามารถนำทักษะการอ่านจับใจความไปใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้หรือพัฒนาตนเองให้ทันกับวิทยาการใหม่ๆที่กำลังเจริญขึ้นมาก ในทุกสาขาวิชา มีผู้เชี่ยวชาญและผู้รู้ด้านการอ่านกล่าวถึงความหมายของการอ่านจับใจความไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ (2542) กล่าวถึงความหมายของการอ่านจับใจความ สรุปได้ว่าการอ่านเป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่ผู้อ่านรับรู้ตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ตลอดจนค้นหาความหมาย ความเข้าใจ แล้วแปลความหมายในสิ่งที่รับรู้มาขึ้นเป็นความคิด ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์เดิมและจินตนาการของผู้อ่านเอง มาช่วยพิจารณาความหมายของสิ่งที่อ่านนั้นจนเกิดความเข้าใจในที่สุด การอ่านจึงเป็นการสื่อความหมายระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียนโดยมีข้อเขียนเป็นสื่อกลาง

Carrell (1991) กล่าวเกี่ยวกับการอ่านจับใจความว่า เป็นการอ่านเพื่อความเข้าใจ ในระดับประโยคหรือข้อความ และรวมถึงการเข้าใจในด้านการเรียบเรียงข้อความหรือ โครงสร้างของการเขียน

สุปาณี พัดทอง (2545) กล่าวถึงความหมายของการอ่านจับใจความ สรุปได้ว่า ใจความสำคัญคือ ความคิดสำคัญอันเป็นแก่นหรือหัวใจของเรื่องที่ผู้เขียนมุ่งสื่อมาให้ผู้อ่านได้รับทราบ ซึ่งอาจเป็นข้อเท็จจริง และความคิดเห็น หรืออย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ ทักษะการอ่านจับใจความสำคัญเป็นทักษะเบื้องต้นของการอ่านหนังสือ ที่ผู้อ่านจำเป็นต้องมีเพื่อให้รับสารที่ผู้เขียนมุ่งสื่อมาให้ได้รวดเร็ว และถูกต้องตรงประเด็น

สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์ (2548) ได้กล่าวถึงใจความสำคัญว่าข้อความที่ทำหน้าที่ครอบคลุมใจความของข้อความอื่น ๆ ในตอนนั้น ๆ ไว้หมด ข้อความที่เหลือเป็นเพียงรายละเอียดหรือส่วนขยายใจความนั้น ใจความสำคัญส่วนมากมีลักษณะเป็นประโยค อาจเป็นประโยคเดียวหรือซ้อนแล้วแต่กรณี

RAND Reading Study Group. (2002) ทักษะการอ่านจับใจความ คือ เป็นกระบวนการของสร้างความเข้าใจในความหมายผ่านปฏิสัมพันธ์ในงานเขียนซึ่งจะทำให้เข้าใจความสำคัญและความหมายของเรื่องที่อ่าน ผ่านกระบวนการทำความเข้าใจในเรื่องที่อ่านโดยสังเกตจากข้อความแวดล้อมและบริบทของเนื้อหาที่อ่านจากนิยามความหมายของนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ทักษะการอ่านจับใจความ หมายถึง การอ่านที่ผู้เรียนสามารถจับสาระสำคัญของเรื่องบอกจุดมุ่งหมายของเรื่อง ตั้งคำถามและตอบคำถามจากข้อความ

ที่อ่านจนได้รับความรู้และความเข้าใจเรื่องราวและสาระสำคัญจากสิ่งที่ได้อ่านว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร โดยสามารถค้นหาสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ ซึ่งในงานวิจัยนี้ระดับของความเข้าใจในการอ่านจับใจความ จะแบ่งออกเป็น 3 ระดับ กล่าวคือ ระดับค้นหาสาระสำคัญและจดจำข้อมูลของเรื่องที่อ่านได้ ระดับตีความ แปลความและวิเคราะห์เนื้อหาจากเรื่องที่อ่าน และระดับสะท้อนความคิดเห็นและประเมินคุณค่าจากเรื่องที่อ่านได้ จะเห็นได้ว่าการอ่านจับใจความเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ในด้านการเรียนทุกระดับชั้น ต้องใช้ความสามารถในการอ่าน การอ่านจึงเป็นสิ่งที่เสริมสร้างความคิดและความฉลาดรอบรู้ นอกจากนี้ยังเป็น กิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินด้วย

1.2 ความสำคัญของการอ่านจับใจความ

การอ่านจับใจความ เป็นทักษะที่สำคัญทักษะหนึ่งต่อชีวิตของคนเรา เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ทั้งปวง นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2549) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านจับใจความ สรุปได้ดังนี้ 1) ช่วยสร้างความคิดให้เกิดขึ้นกับผู้อ่าน ทั้งนี้เพราะสารแต่ละประเภท ผู้เขียนได้สอดแทรกเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต้องการนำเสนอให้ผู้อ่านรู้จัก 2) ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความรู้ให้กับผู้อ่าน อาจมีความรู้ใหม่ที่ช่วยให้ผู้อ่านเป็นผู้รอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม และ 3) ช่วยทำให้เกิดทักษะการสรุปข้อมูลที่ได้จากการเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต

กรมวิชาการ (2546) กล่าวว่า การอ่านจับใจความ เป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาค้นคว้าความรู้และพัฒนาชีวิต ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความรู้แล้ว ยังก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้แนวคิดในการดำเนินชีวิต การอ่านจึงเป็นหัวใจของการศึกษาทุกระดับและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เรื่องต่างๆ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2546) กล่าวว่า การอ่านจับใจความ มีความสำคัญดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน จำเป็นต้องอ่านหนังสือเพื่อการศึกษาหาความรู้ด้านต่างๆ

2. การอ่านเป็นเครื่องมือช่วยให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ เพราะสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปพัฒนาตนและพัฒนางาน

3. การอ่านเป็นเครื่องมือสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นต่อไป

4. การอ่านเป็นวิธีการส่งเสริมให้คนมีความคิดและฉลาดรอบรู้ เพราะประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านเมื่อเก็บสะสมเพิ่มพูนนานวันเข้าก็จะทำให้เกิดความคิด เกิดสติปัญญา เป็นคนฉลาดรอบรู้ได้

5. การอ่านเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินบันเทิงใจ เป็นวิธีหนึ่งในการแสวงหาความสุขให้แก่ตนเองที่ง่ายที่สุด และได้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด

6. การอ่านเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนที่มีบุคลิกทั้งด้านจิตใจและบุคลิกภาพเพราะเมื่ออ่านมากย่อมรู้มาก สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

7. การอ่านเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาระบบการเมือง การปกครอง ศาสนา ประวัติศาสตร์ และสังคม

8. การอ่านเป็นวิธีหนึ่งในการพัฒนาระบบสื่อสาร และการใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ

1.3 หลักสำคัญในการสอนอ่านจับใจความ

ทักษะการอ่านจับใจความเป็นทักษะที่มีความสำคัญเพราะจะ ช่วยให้ผู้อ่านจับสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น สาระสำคัญของเรื่อง จุดมุ่งหมายของเรื่อง แนวคิดสำคัญของผู้เขียน หรือข้อมูลที่น่าสนใจ ดังนั้นกระบวนการอ่านจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง บทอ่าน ข้อความหรือเนื้อเรื่องที่อ่านจะประกอบไปด้วย ใจความ หมายถึง ส่วนสำคัญของเรื่องเป็นสาระสำคัญหลัก ประกอบด้วยใจความจาก ย่อหน้าต่างๆ รวมกันเป็นใจความสำคัญของเรื่อง และ พลความ หมายถึงข้อความที่ทำหน้าที่ขยายรายละเอียดให้มีความชัดเจน มักเป็นการอธิบาย การยกตัวอย่างหรือการเปรียบเทียบ การแสดงเหตุผล ซึ่งหลักสำคัญในการสอนการอ่านจับใจความมีดังนี้

1. ต้องอ่านชื่อเรื่องแล้วทำความเข้าใจความหมายก่อนอ่านเนื้อเรื่อง ชื่อเรื่องบางเรื่องสามารถบอก ความมุ่งหมายหรือใจความสำคัญของเรื่องได้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด

2. อ่านทีละย่อหน้าอย่างละเอียด เมื่ออ่านจบหาประโยคใจความสำคัญ ย่อหน้าหนึ่งๆจะมีประโยคที่เป็นใจความสำคัญ และประโยคที่ขยายใจความสำคัญหลายประโยค ซึ่งอาจเป็นการยกตัวอย่าง อธิบายหรือเปรียบเทียบ ประโยคใจความสำคัญมักจะถูกย่นย่อตอนต้น ตอนกลางหรือตอนท้ายเรื่อง

3. จดบันทึกประเด็นที่เป็นใจความของแต่ละย่อหน้า

4. นำใจความทุกย่อหน้ามาเรียงลำดับและเรียบเรียงให้เป็นเรื่องราวที่มีความต่อเนื่อง

5. ถ้าข้อความหรือย่อหน้านั้นๆ ไม่มีประโยคใจความสำคัญเขียนไว้อย่างชัดเจน เราต้องตั้งคำถามเพื่อจับใจความสำคัญให้ได้ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร ผลเป็นอย่างไร การตั้งคำถามโดยใช้คำว่าใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ช่วยให้เรหาคำสำคัญ หรือคำหลักได้จากนั้น นำคำสำคัญหรือคำหลัก มาเรียบเรียงก็จะได้ใจความสำคัญของข้อความ

ในการสอนทักษะการอ่านจับใจความนั้น ครูควรคำนึงถึงหลักสำคัญที่ควรนำไปปฏิบัติ คือครูต้องพยายามให้นักเรียนได้ฝึกอ่านจับใจความบ่อยๆนอกจากนี้ ครูควรคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน เช่น สุขภาพ การเสริมกำลังใจ และควรให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ด้านต่าง ๆ พอสมควร ต้องมีการวัดและประเมินผลอยู่เสมอ เพื่อครูจะได้นำไปปรับปรุง แก้ไขและให้ความช่วยเหลือตั้งแต่เริ่มพบว่านักเรียนมีปัญหาในการอ่าน Otto (1979) ได้วางแนวทางการสอนทักษะการอ่านจับใจความไว้ ดังนี้

1. การสอน ครูไม่ควรให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด จนกว่าจะได้สอนทีละขั้นตอนของกระบวนการสอนอ่าน โดยให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องหลังจากการอ่าน คำตอบใดที่ผิดครูไม่ควรให้ผ่านเลยไป แต่จะต้องให้นักเรียนเห็นว่าผิดอย่างไร สำหรับนักเรียนที่เลือกคำตอบได้ถูกต้อง ครูควรให้เขาอธิบายว่าทำไมจึงเลือกอย่างนั้น เพราะการเลือกคำตอบที่ถูกต้องอาจเกิดจากการเดาก็ได้

2. ครูควรใช้วัสดุการอ่านหลาย ๆ ชนิด และหลายรูปแบบ เด็กบางคนสามารถสรุปใจความสำคัญของข้อความสั้นๆได้ แต่ไม่สามารถที่จะนำทักษะนี้ไปสรุปใจความสำคัญของข้อความที่ยาวกว่า และมีลักษณะแปลกไปจากรูปแบบเดิมได้ ฉะนั้น ครูควรให้นักเรียนได้ฝึกทักษะต่างๆกับวัสดุการอ่านหลาย ๆ ชนิด เช่น จากข้อความ หนังสือ สิ่งพิมพ์ เป็นต้น

3. ฝึกการใช้ทักษะหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน การสอนทักษะทีละอย่าง อาจมีปัญหาว่านักเรียนไม่สามารถผสมผสานทักษะให้ต่อเนื่องกันได้ สอนให้สรุปใจความนักเรียนก็ตั้งใจอ่านเพื่อสรุปเท่านั้น หรือสอนให้เรียงลำดับเหตุการณ์ นักเรียนก็จะคิดแต่เพียงว่าเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก่อน หลัง แต่ควรพิจารณาว่านักเรียน

น่าจะได้รับการฝึกทักษะอย่างหนึ่งเป็นพิเศษ เพื่อสามารถนำทักษะที่ได้รับการฝึกที่ละอย่างนั้นไปผสมกลมกลืนในการแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่ง

4. การวางขั้นตอนและจุดมุ่งหมายการอ่าน การอ่านจะได้รับผลดีขึ้นไปอีก ถ้าผู้อ่านรู้ว่าตนกำลังอ่านอะไรและเพื่ออะไร ตั้งสมมติฐานและจุดมุ่งหมายการอ่าน วิธีที่จะทำให้นักเรียนได้คุ้นเคยกับหนังสือก่อนลงมืออ่าน เช่น แนะนำจุดที่น่าสนใจ ตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนค้นหาคำตอบ

5. ถาม ค้นหา ได้คำตอบ การสอนอ่านจับใจความที่ดีที่สุด ควรจะสอนให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ครูป้อนคำถามให้นักเรียนคิดหาเหตุผลเพื่อให้ได้คำตอบ เมื่อนักเรียนได้คำตอบแล้วครูต้องให้นักเรียนบอกเหตุผลหรือที่มาของคำตอบ

จากหลักการสำคัญในการสอนการอ่านที่กล่าวมาข้างต้น วิธีการสอนการอ่านแบบ SQ4R (Survey, Question, Read, Recite, Write and Review) จะช่วยให้แนวทางในการสอนอ่านจับใจความมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพราะการสอนอ่านแบบ SQ4R เป็นกระบวนการฝึกการอ่านที่ผสมผสานทักษะหลายอย่างเพื่อใช้ในการสรุปใจความสำคัญของนักเรียน ตั้งแต่ทักษะการตั้งคำถาม (Question) คำถามจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้เร็ว ทักษะการจดบันทึก (Record) โดยมุ่งจดบันทึกในส่วนที่สำคัญและสิ่งที่จำเป็น โดยใช้ข้อความอย่างรัดกุมหรือย่อ ๆ ตามความเข้าใจของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลเขียนสรุปใจความ และทักษะการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ (Reflect) จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทอ่านและ คิดเชื่อมโยง ขยายความสิ่งที่ได้อ่านโดยการเชื่อมโยงความคิดจากบทอ่านกับความรู้เดิม ซึ่งทักษะต่าง ๆ จะสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนทำให้การสอนการอ่านมีความน่าสนใจและทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และทำให้ครูสามารถวัดและประเมินผลการอ่านตามสภาพจริง ตลอดจนสามารถแก้ไขหรือปรับปรุงทักษะการอ่านของนักเรียนในแต่ละขั้นตอนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

ทักษะการอ่าน เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ หน่วยงานต่างๆ รมรณรงค์ส่งเสริมการอ่านเพื่อให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้แต่คงไม่ใช่เพียงแค่การอ่านหรือการเขียนได้เท่านั้น เนื่องจากองค์การความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Cooperation and Development) ได้ริเริ่มโครงการประเมินผลทางการศึกษา Programme for International Student Assessment (PISA) เพื่อประเมินว่านักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับได้รับการเตรียมพร้อมทั้งในด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นประชาชนที่มีคุณภาพที่ดีในอนาคตมากน้อยเพียงใดโดยที่ PISA จะประเมินในส่วนที่มองไปถึงชีวิตในอนาคต ไม่ใช่เป็นการประเมินตามเนื้อหาในหลักสูตรที่เรียนอยู่ในปัจจุบัน โดยจะประเมินสิ่งที่ต้องใช้อย่างมากในอนาคต

ความหมายของการรู้เรื่องการอ่านตามนิยามของ PISA จะหมายถึง "ความรู้และทักษะที่เข้าใจเรื่องราวและสาระของสิ่งที่ได้อ่าน ตีความหรือแปลความหมายของข้อความที่ได้อ่าน และคิดวิเคราะห์กลับไปถึงจุดมุ่งหมายของการเขียนได้ว่าต้องการส่งสาระอะไรให้กับผู้อ่าน" ทั้งนี้เพื่อประเมินว่านักเรียนได้พัฒนาศักยภาพในการอ่านของตนเองและสามารถใช้การอ่านให้เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ตลอดจนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและความเป็นไปของสังคมอย่างมีประสิทธิภาพโดย ยึดหลักว่านักเรียนควรที่จะสามารถอ่านออกและเขียนได้ ดังนั้นในการประเมินการรู้เรื่องอ่านออกเขียนได้จึงจำเป็นต้องประเมินใน 3 สาระดังนี้ 1) ค้นหาและจดจำข้อมูล (Retrieving information) คือความสามารถที่จะสกัดเอาสาระของสิ่งที่ได้อ่านออกมาได้ 2) ผสมผสานและตีความข้อมูลได้ (Interpretation) ความเข้าใจข้อความที่ได้อ่านตลอดจน

สามารถตีความ แปลความสิ่งที่อ่านได้คิดวิเคราะห์เนื้อหา และรูปแบบของข้อความที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ ในชีวิตหรือในโลก และ 3) สะท้อนหรือประเมินข้อมูลได้ (Reflection and Evaluation) ความเข้าใจข้อความที่ได้อ่าน การคิดวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบของข้อความที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอื่นในชีวิตหรือในโลกและสามารถประเมินข้อความที่ได้อ่านและสามารถที่จะโต้แย้งได้ด้วยความคิดของตนเอง

การอ่านจับใจความนั้นต้องอาศัยทักษะพื้นฐานหลายประการ เกี่ยวกับเรื่องนี้ได้มีผู้กล่าวถึงความสามารถในการอ่านจับใจความไว้ ดังนี้

Miller (1990) กล่าวถึงระดับความสามารถในการอ่านจับใจความ ซึ่งสรุปได้ 4 ประการ ดังนี้

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง (Literal or Factual Comprehension) ผู้อ่านสามารถบอกใจความสำคัญ รายละเอียดที่สำคัญและไม่สำคัญ เรียงลำดับเหตุการณ์และปฏิบัติตามคำแนะนำได้

2. ระดับความสามารถตีความหรือสรุปลงความเห็น (Interpretation or Inferential Comprehension) สามารถตอบคำถามโดยใช้การตีความ อ้างอิงหรือสรุปความ เข้าใจอารมณ์และจุดประสงค์ของผู้เขียน ย่อความจากสิ่งที่อ่าน เข้าใจความที่เป็นเหตุเป็นผล สรุปใจความสำคัญได้

3. ระดับความสามารถอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Critical Reading) เป็นความสามารถประเมินหรือตัดสินสิ่งที่อ่านด้วยเกณฑ์ที่ผู้อ่านกำหนดขึ้น ได้แก่ ความสามารถแยกแยะระหว่างข้อเท็จจริงกับการแสดงความคิดเห็น ประเมินสิ่งที่อ่าน เปรียบเทียบสิ่งที่อ่าน แปลความภาษาบอกถึงความโน้มเอียงของผู้เขียนได้

4. ระดับความสามารถอ่านอย่างสร้างสรรค์หรือการนำไปใช้ (Creative Reading) เป็นความสามารถนำสิ่งที่ได้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน

สำหรับจุดมุ่งหมายในการอ่านจับใจความนั้น Miller (1990) ได้แบ่งออกเป็น 6 ประการดังนี้

- 1) การอ่านเพื่อจับใจความคร่าวๆ (scanning or skimming reading)
- 2) อ่านเพื่อจับใจความสำคัญ (idea reading)
- 3) อ่านเพื่อสำรวจรายละเอียดและใจความสำคัญโดยทั่วไป (exploratory reading)
- 4) อ่านเพื่อเข้าใจอย่างถ่องแท้ (study reading)
- 5) อ่านเพื่อใช้วิจารณ์ญาณติดตามข้อความที่อ่าน (critical reading)
- 6) อ่านเพื่อวิเคราะห์ข้อความหรือแนวคิดในเรื่องที่อ่าน (analytical reading)

Herber (1978 cite in Vacca & Vacca, 1989) กล่าวว่า ลำดับขั้นของการอ่านจับใจความมี 3 ระดับ ดังนี้ คือ 1) ขั้นอ่านตามตัวอักษร (literal) ในลำดับขั้นนี้ผู้อ่านสามารถบอกได้เพียงว่าผู้เขียนกล่าวถึงอะไร มีเนื้อหาสาระอย่างไร 2) ขั้นตีความ (interpretive) ในลำดับขั้นนี้ผู้อ่านสามารถอนุมานข้อมูลที่ได้รับกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่เข้าด้วยกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจเนื้อหาอย่างแท้จริง และ 3) ขั้นประยุกต์ (applied) ในลำดับขั้นนี้ ผู้อ่านสามารถสรุปข้อมูลที่ได้รับกับประสบการณ์เดิมว่ามีสิ่งใดเหมือนกันหรือคล้ายกัน สามารถสังเคราะห์ได้ว่าสิ่งใดรู้แล้วและสามารถแสดงข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่อ่านและเกิด ความคิดใหม่จากเนื้อหาที่อ่าน

จากจุดมุ่งหมายของนักวิชาการหลายท่าน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดจุดมุ่งหมายในการอ่านจับใจความของ Miller (1990) แนวคิดลำดับขั้นของการอ่านจับใจความของ Herber (1978 cite in Vacca & Vacca, 1989) และแนวคิดการประเมินการรู้เรื่องการอ่านตามนิยามของ PISA มาปรับใช้ในงานวิจัยนี้ โดยแบ่งระดับของความเข้าใจในการอ่านจับใจความออกเป็น 3 ระดับคือ (1) ระดับค้นหาสาระสำคัญและจดจำข้อมูลของ

เรื่องที่อ่านได้ (2) ระดับตีความ แผลความและวิเคราะห์เนื้อหาจากเรื่องที่อ่าน และ (3) ระดับสะท้อนความคิดเห็นและประเมินคุณค่าจากเรื่องที่อ่านได้

Anderson and Krathwohl (2001) ได้ทำการปรับปรุงการจำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษาใหม่ เพื่อให้ง่ายต่อการนำไปใช้งานและปรับปรุง และนำเสนอแนวคิดไว้ในหนังสือเรื่อง “A Taxonomy for Learning, Teaching and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Outcomes” ในปี 2001 ซึ่งการปรับปรุงการจำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษาเป็นการปรับเปลี่ยนจุดประสงค์ทางการด้านพุทธิปัญญา ในสองประเด็น คือ การปรับเปลี่ยนขั้นตอนและคำศัพท์ที่ใช้ในกระบวนการพุทธิปัญญา การปรับเปลี่ยนลำดับชั้นและคำศัพท์ที่ใช้ในกระบวนการพุทธิปัญญา ยังคงมี 6 กระบวนการเหมือนเดิม แต่สาม กระบวนการแรกเปลี่ยนชื่อ ส่วนสามกระบวนการหลังเปลี่ยนชื่อที่มีลักษณะเป็นคำนามไปเป็นคำกริยา ดังตาราง 2.1

ตารางที่ 2.1 กระบวนการและคำศัพท์ที่ใช้ในกระบวนการพุทธิปัญญา

กระบวนการและคำศัพท์เดิม	กระบวนการและคำศัพท์ใหม่
1. ความรู้ (Knowledge)	1. จำ (Remember)
2. ความเข้าใจ (Comprehension)	2. เข้าใจ (Understand)
3. การนำไปใช้ (Application)	3. ประยุกต์ใช้ (Apply)
4. การวิเคราะห์ (Analysis)	4. วิเคราะห์ (Analyze)
5. การสังเคราะห์ (Synthesis)	5. ประเมินค่า (Evaluate)
6. การประเมินค่า (Evaluation)	6. สร้างสรรค์ (Create)

ซึ่งในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักการของ Anderson & Krathwohl (2001) และ Richardson and Morgan (2000) มาใช้ในการวัดทักษะการอ่านจับใจความ เพราะทั้งสองคนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการสอนและการวัดผล ควรจะประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ 6 ชั้น ซึ่งผู้วิจัยได้นำหลักการทั้ง 6 ชั้นมาประยุกต์ใช้ในการวัดระดับทักษะการอ่านจับใจความ ดังนี้

(1) ระดับค้นหาสาระสำคัญและจดจำข้อมูลของเรื่องที่อ่านได้

ขั้นที่ 1 จำ (Remember) เป็นขั้นแรกของการอ่านที่จะต้องจำเรื่องราว ตัวละคร ความหมายคำ และเหตุการณ์สำคัญ การที่ครูจะรู้ว่าผู้เรียนมีความจำเรื่องที่อ่านได้มากหรือน้อย ก็อาจจะใช้วิธีการตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่าน หรืออาจให้สะกดคำ บอกความหมายและคำจำกัดความ

ขั้นที่ 2 เข้าใจ (Understand) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถสรุปเรื่องราวเป็นมโนทัศน์ด้วยคำพูดของตนเอง เข้าใจความคิด ถ้อยคำ ประโยค การที่ครูจะรู้ว่านักเรียนเข้าใจหรือไม่จึงควรให้นักเรียนเล่าเรื่องสรุปเรื่อง และเรียงลำดับเหตุการณ์ของเรื่อง

(2) ระดับตีความ แผลความและวิเคราะห์เนื้อหาจากเรื่องที่อ่าน

ขั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้ (Apply) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถนำถ้อยคำ ประโยค เรื่องราว และเหตุการณ์ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ หรือใช้แก้ปัญหาในวิชาอื่นๆ คำถามที่ใช้จึงต้องกำหนดสถานการณ์และให้นักเรียนพิจารณา นำความรู้มาใช้ประโยชน์

ขั้นที่ 4 วิเคราะห์ (Analyze) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถแยกองค์ประกอบย่อยของแนวคิดที่ได้จากการอ่าน แยกความหมายของคำที่มีความหมายหลายอย่าง และบอกได้องค์ประกอบใดสัมพันธ์กันหรือไม่

(3) ระดับสะท้อนความคิดเห็นและประเมินคุณค่าจากเรื่องที่อ่านได้

ขั้นที่ 5 ประเมินค่า (Evaluate) เป็นขั้นสูงสุดของการอ่านจับใจความ ที่ให้ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่าอะไรคือส่วนที่เป็นจริง และอะไรคือส่วนที่เป็นเท็จ พิจารณาและค้นหาคุณค่าที่ปรากฏในเรื่อง และยังรวมถึงความเป็นเหตุเป็นผลด้วย เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักสังเกตการณ์ใช้ถ้อยคำ การบรรยายที่ทำให้เกิดภาพพจน์ ตลอดจนความประทับใจอื่น ๆ ที่ได้จากการอ่านเรื่อง

ขั้นที่ 6 สร้างสรรค์ (Create) เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนรู้จักสรุปแนวคิดของเรื่องค้นหาลักษณะโครงเรื่องที่คล้ายคลึงกับเรื่องที่อ่าน สุภาษิตหรือคำพังเพย ที่มีความหมายใกล้เคียงกัน อีกทั้งยังสามารถสรุปแนวคิดที่เหมือนกันและต่างกันได้ด้วย

การอ่านจับใจความ เป็นกระบวนการที่บุคคลสร้างความหมายต่อข้อความในเรื่องที่อ่านเป็นกระบวนการคิดที่ซับซ้อน ขณะที่อ่านสมองจะทำงานโดยการนำประสบการณ์และความรู้เดิมผสมผสานกับข้อมูลในเรื่อง เพื่อสร้างความหมาย อันส่งผลต่อการจับใจความของเรื่องที่อ่านนอกจากกระบวนการคิดแล้วยังรวมถึงว่าบุคคลนั้นมีความสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างไรมีการเก็บสะสมข้อมูลจากความรู้ตามสัญชาตญาณหรือตามความเป็นจริง รวมทั้งความรู้สึกที่มีในชีวิตประจำวัน

Ruddell (2002) ได้เสนอลำดับขั้นการคิดที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการอ่านจับใจความ และลักษณะคำถามที่ใช้ถามเพื่อให้เกิดกระบวนการในการคิดดังนี้

1. ระดับข้อเท็จจริง (Factual Level) การคิดระดับนี้ ประกอบด้วย การจำและการระลึกข้อมูลจากข้อความที่อ่านในเรื่องโดยตรง และไม่ต้องการกระบวนการคิดขั้นสูง คำถามที่ถามจะเป็นการให้บอกเรื่องราวรายละเอียดของเรื่อง (Identifying details)

2. ระดับการแปลความ (Interpretive Level) การคิดระดับนี้ ประกอบด้วย การลงความเห็น (Inference) การจัดกระทำกับข้อมูลที่อ่าน เรื่องที่อ่านจะมีข้อมูลที่บอกเป็นนัยกระบวนการนี้อาจถือว่าเป็นการอ่านเรื่องราวมากกว่าที่มีให้

3. ระดับการประยุกต์ (Applicative Level) การคิดระดับนี้ ประกอบด้วย การผสมผสานข้อมูลจากเรื่องที่อ่านกับความรู้และประสบการณ์เดิมที่บุคคลมีอยู่ เพื่อพัฒนาความหมายจากการอ่านให้เป็นของตนเอง โดยจำเป็นต้องอาศัยการอ่านที่ไกลไปจากข้อความในเรื่อง (Reading Beyond the Lines)

4. ระดับการประมวลเรื่องราว (Transactive Level) การคิดระดับนี้ เป็นระดับการคิดที่ก่อให้เกิดการใช้ข้อมูลจากเรื่องที่อ่าน ความรู้และประสบการณ์เดิมของบุคคล และการให้คุณค่าเรื่องที่อ่าน ผู้อ่านจะได้รับการกระตุ้นเพื่อให้บอกลักษณะของสิ่งที่มีในเรื่องที่อ่าน การคิดระดับนี้ถือได้ว่าเป็นการอ่านที่สอดคล้องไปกับตัวละครของเรื่อง การที่จะเข้าถึงการคิดระดับนี้ก็ต่อเมื่อผู้อ่านแปลงเรื่องราวที่อ่านเป็นวิถีทางของตนเอง ซึ่งเป็นการตอบสนองจากภายในต่อเรื่องที่อ่านคำถามที่ใช้ถามจะเป็นการให้คุณค่าเรื่องที่อ่าน (Valuing)

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) กล่าวว่า การค้นหาใจความสำคัญ ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้อ่านและรู้จักสังเกตข้อความหรือใจความสำคัญ จึงจะสามารถจับใจความเรื่องราวที่อ่านได้ถูกต้อง การสังเกตต้องอาศัยเหตุผลและหลักบางประการเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถค้นหาใจความสำคัญของเรื่องได้ดังนี้

1. ต้องอ่านชื่อเรื่องแล้วทำความเข้าใจความหมายก่อนที่จะอ่านเนื้อเรื่องเสมอ โดยทั่วไปชื่อเรื่องมักจะให้แนวทางเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง นักเขียนที่เขียนเรื่องเก่งๆสามารถตั้งชื่อเรื่องได้ครอบคลุมเนื้อเรื่อง ในขณะที่การตั้งชื่อเรื่องบางเรื่องอาจจะไม่เกี่ยวข้องกันเลย ส่วนชื่อเรื่องบางเรื่องที่อ่านแล้วไม่เข้าใจ

2. อ่านทีละย่อหน้าอย่างละเอียด เมื่ออ่านจบแต่ละย่อหน้าให้หาใจความที่กล่าวถึงประเด็นหลัก ซึ่งจะปรากฏในย่อหน้าเป็นประโยคที่อยู่ในตอนต้น ตอนกลาง และตอนท้ายของย่อหน้าอย่างใดอย่างหนึ่ง อาจมี 1-2 ประโยค ส่วนประโยคที่เหลือเป็นผลความ

3. จดบันทึกประเด็นที่เป็นใจความแต่ละย่อหน้า ส่วนที่เป็นผลความไม่ต้องจดบันทึก

4. อ่านทบทวนเนื้อเรื่องอย่างละเอียดเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของใจความที่จดบันทึกไว้

5. นำใจความของทุกย่อหน้ามาเรียงลำดับให้เป็นเรื่องราวต่อเนื่องกัน อาจมีการปรับปรุงภาษาเพื่อให้ใจความสละสลวย แต่ไม่ควรเปลี่ยนแปลงใจความไปจากเดิมหรือแสดงความคิดเห็นส่วนตัวซึ่งไม่ถือว่าเป็นใจความของเรื่อง

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้กล่าวถึงวิธีการอ่านจับใจความในแบบต่างๆ โดยผู้วิจัยขอนำเสนอวิธีการอ่านและแนวคิดในการอ่านเพื่อนำมาปรับใช้ในงานวิจัย จำนวน 3 วิธี คือ วิธีการอ่านสำรวจ วิธีการอ่านอย่างละเอียด และ วิธีการอ่านจับใจความกับระดับของการคิด โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วิธีการสำรวจ เป็นการอ่านในใจแบบหนึ่งที่ใช้เวลาในการอ่านไม่มากนัก ผู้อ่านต้องอาศัยความชำนาญในการเคลื่อนสายตาและกวาดสายตาอย่างรวดเร็วเพื่อค้นหาคำสำคัญ หรือหัวข้อที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ดังนั้น ผู้อ่านจึงมักจะมองผ่านข้อความต่างๆ โดยสนใจและบันทึกไว้เฉพาะคำ หรือหัวข้อตามที่ต้องการเท่านั้น

วัตถุประสงค์ของการอ่านสำรวจ

1. ตรวจสอบรายชื่อหนังสือที่ตรงกับความต้องการใช้เมื่อนักเรียนเข้าห้องสมุดและต้องการหาหนังสือตามรายชื่อ ในลักษณะนี้นักเรียนจะดูเฉพาะชื่อหนังสือเท่านั้น มิได้เปิดดูรายละเอียดของเนื้อหา

2. ตรวจสอบหัวข้อตามบทต่างๆ ในหน้าสารบัญ เพื่อค้นหาหัวข้อตามบทที่ต้องการ ในลักษณะเช่นนี้จะดูเฉพาะชื่อบทในหน้าสารบัญมิได้อ่านเนื้อเรื่อง

3. ตรวจสอบคำหรือหัวข้อสำคัญที่ปรากฏในเรื่องซึ่งต้องการนำไปใช้ประโยชน์ ถ้ามีตรงตามที่ต้องการจึงจะดำเนินการต่อไป ถ้าไม่มีตรงกับความต้องการก็มองผ่านเลยไป

ลำดับขั้นของการอ่านสำรวจ การอ่านในใจแบบสำรวจเป็นการอ่านข้ามคำ กลุ่มคำ และประโยค เพื่อต้องการค้นหาคำ หรือหัวข้อที่ต้องการนำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ แม้จะเป็นการอ่านที่ไม่ต้องการรู้รายละเอียดของเนื้อหา แต่ลักษณะการอ่านก็แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นก่อนอ่าน การปฏิบัติตนสำหรับขั้นก่อนอ่านสำรวจจะมีลักษณะคล้ายกับการอ่านปกติ คือต้องระมัดระวังทำนองอ่านและทำยีนอ่านมิให้เสียบุคลิกภาพ ระยะห่างระหว่างสายตากับตัวอักษร แสงสว่าง และขนาดของตัวอักษรที่เหมาะสมด้วย

ขั้นอ่าน เป็นขั้นที่ลงมืออ่านเพื่อหาคำสำคัญ หรือหัวข้อตามที่ต้องการ วิธีการควรปฏิบัติดังนี้
1) อ่านชื่อเรื่องแล้วทำความเข้าใจความหมายของชื่อเรื่อง และ 2) วางตำแหน่งจุดเพ่งตาที่กึ่งกลางของบรรทัดแรกของการเริ่มต้นแล้วเคลื่อนสายตาลงมาผ่านจุดกึ่งกลางของบรรทัดต่อมาทุกบรรทัด โดยขยายม่านตาซ้ายและขวา

เพื่อค้นหาคำสำคัญที่เป็นตัวหนา หรือเป็นคำที่ขีดเส้นใต้ตลอดจนหัวข้อสำคัญตามที่ต้องการ โดยมองข้ามกลุ่มคำ และประโยคอื่นๆ ลักษณะของการอ่านมุ่งที่จะค้นหาคำสำคัญตามที่ต้องการ โดยมีได้มุ่งที่จะรู้รายละเอียดของ เนื้อเรื่อง ดังนั้นในขณะที่อ่านอาจเปิดข้ามหน้าต่างๆ ของหนังสือผ่านไปหลายหน้าจึงพบคำที่ต้องการ

ขั้นหลังการอ่าน ในขั้นนี้เป็นการจดบันทึกคำที่เป็นตัวหนา หรือคำที่ขีดเส้นซึ่งเป็นคำที่ตรงกับความ ต้องการ เพื่อใช้ในการศึกษาต่อไป

สำหรับวิธีการอ่านสำรวจจะนำมาปรับใช้งานวิจัยนี้ในขั้นสำรวจ Survey คือ อ่านอย่างคร่าว ๆ เพื่อหาจุดสำคัญของเรื่อง การอ่านในขั้นนี้ไม่ควรใช้เวลานานเกินไป การอ่านคร่าว ๆ จะช่วยให้ผู้อ่านเรียบเรียง แนวคิดต่างๆ ได้ เพื่อเป็นการมองภาพรวมของเรื่อง โดยวิธีการอ่านแบบกวาดสายตารวดเร็วเพื่อหา คำตอบเฉพาะ (Scanning) และการกวาดสายตารวดเร็วเพื่อหาใจความสำคัญของเนื้อเรื่อง (Skimming)

2. วิธีการอ่านละเอียด เป็นการอ่านอย่างรอบคอบและระมัดระวังเพื่อป้องกันมิให้พลาดถ้อยคำ ที่ปรากฏอยู่ในสาร การอ่านละเอียดจึงเป็นการอ่านทุกคำอย่างเข้าใจความหมายทั้งโดยทางตรงและโดยทางนัย เป็นการอ่านที่ต้องใช้สมาธิเพื่อพิจารณาถ้อยคำ ประโยคข้อความและเรื่อง โดยทั่วไปจะเป็นการอ่านสารที่เป็น ตำราวิชาการต่างๆ ใช้ถ้อยคำแฝงไว้อย่างมีนัย เช่น วรรณคดีไทยประเภทร้อยแก้วและร้อยกรอง โภชศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และตำราวิชาการอื่นๆซึ่งจำเป็นต้องใช้วิธีอ่านละเอียด

วัตถุประสงค์ของการอ่านละเอียด

1. อ่านสารที่มีศัพท์เทคนิคเฉพาะทางในวิชาที่เรียนจำเป็นต้องอ่านอย่างละเอียด เพื่อมิให้พลาด ความหมายของศัพท์เทคนิคเหล่านั้น เพราะถ้าพลาดด้วยการอ่านตกลหรืออ่านข้ามไปแล้ว จะทำให้ความเข้าใจ ในเรื่องที่อ่านผิดพลาดไปด้วย

2. อ่านเพื่อตรวจสอบความถูกต้องในการเรียนบทเรียนต่างๆ ที่เรียนในชั้นเรียนจึงจำเป็นต้องอ่านละเอียด

3. อ่านเพื่อเตรียมตัวสอบจึงต้องเข้าใจในทุกถ้อยคำและทุกประเด็นสำคัญของเรื่องที่เรียนมา ลักษณะ การอ่านจึงต้องทำควบคู่กับการเขียน

4. อ่านอย่างละเอียดเพื่อจัดจำแนกความรู้หรือเรื่องราวประเภทเดียวกันไว้ด้วยกัน

ลำดับขั้นของการอ่านละเอียด เป็นการอ่านอย่างรอบคอบและระมัดระวังเพื่อป้องกันมิให้พลาดถ้อยคำ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นก่อนอ่าน การปฏิบัติตนสำหรับขั้นก่อนอ่านสำรวจจะมีลักษณะคล้ายกับการอ่านปกติ คือ ต้องระมัดระวังท่าที่นั่งอ่านและท่ายืนอ่านมิให้เสียบุคลิกภาพ ระยะห่างระหว่างสายตากับตัวอักษร แสงสว่าง และขนาดของตัวอักษรที่เหมาะสมด้วย

ขั้นอ่าน เป็นขั้นที่ลงมืออ่านเพื่อหาคำสำคัญ หรือหัวข้อตามที่ต้องการ วิธีอ่านควรปฏิบัติดังนี้

- 1) อ่านชื่อเรื่องแล้วทำความเข้าใจความหมายของชื่อเรื่อง ถ้าไม่เข้าใจให้เปิดหาความหมายจากพจนานุกรม
- 2) วางตำแหน่งจุดมุ่งหมายที่ค่าแรกของบรรทัดแรก แล้วเคลื่อนสายตาผ่านทุกคำของแต่ละบรรทัดโดยเข้าใจ ความหมายของคำทุกคำ ถ้ามีคำใดไม่เข้าใจให้เปิดพจนานุกรม
- 3) ทำความเข้าใจเรื่องราวในแต่ละย่อหน้า หรือแต่ละตอนที่อ่านจบ โดยตั้งคำถามเพื่อถามตนเองว่ามีใจความอะไรในตอนนี้อ่าน ใจความนั้นกล่าวถึงอะไร วิธีที่ดีที่สุดคือการจดบันทึกควบคู่กับการอ่านอย่างละเอียด และ
- 4) เมื่ออ่านจบเรื่องแล้วควรกลับไปอ่านซ้ำอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบว่าอ่านตกลหรืออ่านข้ามคำใด พร้อมทั้งตรวจทานข้อสรุปที่ได้ว่าจดบันทึกครบหรือไม่เพื่อที่จะเติม

ความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้อ่านต่อไป

ขั้นหลังการอ่าน ในขั้นนี้เป็นการจดบันทึกคำศัพท์และข้อความรู้ต่างๆให้เกิดความเข้าใจในประเด็นต่างๆของเรื่องราวที่อ่านได้อย่างชัดเจน

สำหรับวิธีการอ่านละเอียดจะนำมาปรับใช้งานวิจัยนี้ในขั้นอ่านอย่างละเอียด Read คือ การอ่านข้อความในบทหรือตอนนั้น ๆ ซ้ำอย่างละเอียดและในขณะเดียวกัน ก็ค้นหาคำตอบสำหรับคำถามที่ได้ตั้งไว้ในขั้นนี้จะเป็นการอ่านเพื่อจับใจความและจับประเด็นสำคัญ

3. วิธีการอ่านจับใจความกับระดับของการคิด

โดยทั่วไปวัตถุประสงค์ของการอ่านจับใจความคือ การเข้าใจเรื่องราวที่อ่านได้ถูกต้อง แต่มีกระบวนการหนึ่งที่บุคคลทั่วไปมักจะมองข้าม นั่นคือ กระบวนการคิด เพราะเกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ บางคนอาจมองความคิดเป็นความรู้สึกที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน ได้แก่ ตีใจ เสียใจ เศร้าใจไปกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเนื้อเรื่อง ความรู้สึกดังกล่าวมิใช่การคิด นักจิตวิทยาการอ่านกล่าวถึงการคิดที่เกิดจากการอ่านควรเป็นไปตามระดับขั้น ได้แก่ ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง การคิดเกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงานระหว่างสายตากับสมอง การคิดไม่ว่าจะเป็นระดับใดต้องมีการฝึกฝน ซึ่งก่อนจะไปถึงขั้นของการคิดควรเข้าใจหลักพื้นฐานอันเกี่ยวข้องกับการสอน ให้นักเรียนอ่านจับใจความโดยเน้นการพัฒนาตามระดับขั้นของการคิด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การสอนต้องวางพื้นฐานให้นักเรียนมีทักษะการอ่านโดยสามารถจับใจความจากสื่อการอ่านได้มากที่สุด
2. การอ่านจะเกิดขึ้นได้ต้องผ่านกระบวนการสองขั้น ขั้นแรกคือ การรับสารผ่านทางสายตา ขั้นต่อมาคือ สมองจับใจความเรื่องที่อ่านได้ถูกต้อง นั่นคือการคิดได้เริ่มต้นขึ้นแล้ว
3. การอ่านจะเกิดขึ้นได้ถ้าผู้อ่านรู้จักความหมายของคำที่อ่านและรู้จักส่วนประกอบของคำที่อ่านด้วย
4. ทักษะการอ่านจับใจความจะแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ดังนั้น การคิดจะเริ่มจากระดับต้นไปสู่ระดับสูง การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความจึงควรสอนเรียงตามลำดับขั้นของการคิด การอ่านจับใจความโดยยึดแนวการพัฒนาการคิดตามลำดับจากขั้นต้นสู่ขั้นกลางและขั้นสูงนั้น นักการศึกษาทางการอ่านได้ปรับวัตถุประสงค์ทางด้านพุทธิพิสัย Anderson & Krathwohl (2001) และ Richardson and Morgan (2000) มาประยุกต์ใช้กับการอ่านจับใจความ

1. ระดับต้น การอ่านจับใจความในระดับต้นประกอบด้วยขั้น รู้-จำ และขั้น เข้าใจ เป็นการคิดในระดับพื้นฐานของการอ่านจับใจความ

ขั้นจำ-เข้าใจ หมายถึง เมื่ออ่านเนื้อเรื่องแล้วนักเรียนควรจดจำชื่อตัวละคร สถานที่สำคัญที่เกี่ยวข้องรวมทั้งคำสำคัญอื่นๆ ซึ่งปรากฏอยู่ในเรื่องที่อ่านบอกได้ว่ามีคำอะไร และคำนั้นมีความหมายว่าอย่างไร

ขั้นเข้าใจ หมายถึง เมื่ออ่านเรื่องแล้วนักเรียนควรเล่าเรื่องโดยเรียงลำดับเหตุการณ์ตั้งแต่ต้นจนจบได้ถูกต้อง นอกจากนั้นควรย่อเรื่องและสรุปเรื่องได้ถูกต้อง ประการสุดท้าย ต้องระบุแนวคิดของเรื่องที่อ่านได้ถูกต้องเช่นเดียวกัน

2. ระดับกลาง การอ่านจับใจความในระดับกลาง ประกอบด้วย ขั้นนำไปใช้ และขั้นวิเคราะห์ เป็นการคิดที่สูงขึ้นจากระดับพื้นฐาน

ขั้นประยุกต์ใช้ หมายถึง การนำเหตุการณ์หรือแนวทางที่ได้จากการอ่านเรื่องไปใช้ประโยชน์ทั้งในการเรียนและในชีวิตประจำวันของนักเรียน

ขั้นวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนที่แยกองค์ประกอบย่อย หรือแยกคุณลักษณะต่างๆ ที่มีได้ระบุไว้ในเรื่อง แต่สังเกตได้จากคำ กลุ่มคำ และประโยคที่บอกไว้เป็นแนวทาง

3. ระดับสูง การอ่านจับใจความที่ต้องคิดในระดับสูง ประกอบด้วยขั้นสังเคราะห์ และขั้นประเมินค่า เป็นการคิดที่อยู่ในขั้นที่เรียกว่า การคิดวิจารณ์ญาณ

ขั้นประเมินค่า หมายถึง การบอกเหตุและผลจากเหตุการณ์ในเนื้อเรื่อง บอกข้อจริงและข้อเท็จ หรือความคิดเห็น คาดคะเนเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นต่อไปได้ บอกคุณค่าที่ได้รับจากการอ่านเรื่องได้ถูกต้อง

ขั้นสร้างสรรค์ หมายถึง การนำคำสุภาพ คำพังเพย คำเปรียบเทียบกับมาทำให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องย่อหรือแนวคิดของเรื่องให้ถูกต้อง นอกจากนั้นยังสามารถตั้งสถานการณ์ได้สอดคล้องกับแนวคิดในขั้นเข้าใจได้ด้วย

1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการอ่านและทักษะการอ่านจับใจความ

จีเรียง บุญสม (2543) ได้ทำวิจัยเรื่องผลของเพื่อนช่วยสอนร่วมกับการเสริมแรงที่มีต่อเจตคติ ความสามารถในการอ่านออกเสียง และความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) ในระยะหลังทดลอง นักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ กลุ่มเพื่อนช่วยสอนร่วมกับการเสริมแรง มีค่าเฉลี่ยคะแนน เจตคติ และการอ่านออกเสียง สูงกว่ากลุ่มเพื่อนช่วยสอนและกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่าเฉลี่ยคะแนนการอ่านจับใจความ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ในระยะหลังทดลอง นักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ กลุ่มเพื่อนช่วยสอน มีค่าเฉลี่ยคะแนน เจตคติและการอ่านออกเสียง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนค่าเฉลี่ยคะแนนการอ่านจับใจความไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) นักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ กลุ่มเพื่อนช่วยสอนร่วมกับการเสริมแรงมีค่าเฉลี่ยคะแนน เจตคติ การอ่านออกเสียง และการอ่านจับใจความ ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติ ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนค่าเฉลี่ยคะแนน การอ่านออกเสียง และการอ่านจับใจความ ในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 4) นักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ กลุ่มเพื่อนช่วยสอน มีค่าเฉลี่ยคะแนน เจตคติ การอ่านออกเสียงและการอ่านจับใจความ ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประมง สวัสดิ์ลาภา (2552) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเศวตฉัตร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเศวตฉัตร ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทย ผลการวิจัย แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.69/ 81.44 และ นักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มณฑิรา เอมมาโนชญ์ (2552) ได้ทำวิจัยเรื่องผลของการสอนการอ่านตามทฤษฎีพหุปัญญาที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการสอนการอ่านตามทฤษฎีพหุปัญญาที่มีต่อความเข้าใจในการอ่าน ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนนเฉลี่ยหลังการอ่านของแบบทดสอบความรู้ภาษาอังกฤษแบบสมิทธิภาพไม่แตกต่างกับคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2) คะแนนเฉลี่ยหลังการสอนของแบบทดสอบการปฏิบัติงานสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) คะแนนค่าเฉลี่ยจากแบบสอบถามความคิดเห็นต่อกิจกรรมที่หลากหลายที่ใช้ในการสอนการอ่านตามทฤษฎีพหุปัญญา มีค่าเฉลี่ย 3.09 (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.543) ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการสอนการอ่านตามทฤษฎีพหุปัญญา

สุรรัตน์ อักษรกาญจน์ (2553) ได้ทำวิจัยเรื่องผลของการเรียนการสอนการอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ที่มีต่อความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจและแรงจูงใจในการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการเรียนการสอนการอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ 2) เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังได้รับการเรียนการสอนการอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ 3) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนการสอนการอ่านแบบเน้นมโนทัศน์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนการอ่านแบบปกติ 4) เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการเรียนการสอนการอ่านแบบเน้นมโนทัศน์กับนักเรียนที่ได้รับการสอนการอ่านแบบปกติ และผลการวิจัยเป็นดังนี้คือ 1) นักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนการอ่านแบบเน้นมโนทัศน์มีความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนการอ่านแบบเน้นมโนทัศน์มีความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนการอ่านแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนการอ่านแบบเน้นมโนทัศน์มีแรงจูงใจในการอ่านสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) นักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนการอ่านแบบเน้นมโนทัศน์มีแรงจูงใจในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนการอ่านแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เสาวนีย์ ณะสาร (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความและความสนใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านจากการสอนอ่านตามแนวการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค ซึ่งผลการศึกษาพบว่า 1) ความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังการสอนอ่านตามแนวการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอคอยู่ในระดับดี 2) ความสามารถอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังการสอนอ่านตามแนวการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอคสูงขึ้น และ 3) ความสนใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน หลังการสอนอ่านตามแนวการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอคอยู่ในระดับมาก

ลักขมี ขวัญประเสริฐ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยกระบวนการสอนอ่าน KWLSA ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/2 จำนวน 20 คน ที่เรียนด้วยกระบวนการสอนอ่าน KWLSA พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย คิดเป็นร้อยละ 73.76

และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด จึงสรุปได้ว่านักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ 70/70 และผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียน มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 22.60 คิดเป็นร้อยละ 56.50 หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 29.95 คิดเป็นร้อยละ 74.87 สรุปได้ว่านักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญสูงขึ้น

Bajanski (2006) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้กลยุทธ์ และแนวทางในการอ่านเพื่อความเข้าใจสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อสำรวจตรวจสอบความเข้าใจการรับรู้และการใช้กลยุทธ์ในการอ่าน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้แนวคิด Metacomprehension ตรวจสอบความเข้าใจระหว่างการอ่าน และใช้แบบสอบถามการอ่านเชิงกลยุทธ์เป็นตัวชี้วัดในการใช้การรับรู้ของกลยุทธ์ระหว่างการอ่าน ผลวิจัยพบว่า นักเรียนหญิงมีทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจที่ดีกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเข้าใจในการอ่าน

Shany & Biemiller (2009) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความแตกต่างของแต่ละบุคคลในการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยให้นักเรียนหาคำศัพท์จากบทอ่านที่เกี่ยวข้อง ซึ่งพบว่า นักเรียนมีทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญ และพบว่าหาคำศัพท์จากบทอ่านที่เกี่ยวข้องส่งผลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการอ่านจับใจความ ละนักเรียนได้รับรู้คำศัพท์มากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

McNeil (2010) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการตรวจสอบภูมิหลังความรู้เดิมของผู้เรียนที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือการตรวจสอบความรู้ภูมิหลังความรู้เดิมของผู้เรียนที่ส่งผลต่อกลยุทธ์ในการอ่านเพื่อจับใจความ เพื่อความเข้าใจในการอ่าน ผลการศึกษาพบ ผู้เรียนที่มีภูมิหลังความรู้เดิม จะมีกลยุทธ์ในการอ่านเพื่อจับใจความได้ดี โดยใช้กระบวนการซักถาม ตั้งคำถามและตรวจสอบความเข้าใจในบทอ่านของตนเอง

Hudson, Torgesen, & Turner (2010) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการอ่าน ทักษะย่อย และความสามารถในการอ่านข้อความในระดับต่างๆ เช่น ความคล่องแคล่วในการอ่านข้อความ อัตราความเร็วในการอ่าน ความถูกต้องในการอ่าน ความคล่องแคล่วในการอ่านออกเสียง มีผลโดยตรงต่อความเข้าใจในการอ่านข้อความของชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ตอนที่ 2. กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R

กระบวนการสอนอ่านแบบ **SQ4R** (Survey, Question, Read, Recite, Write and Review) เป็นแนวคิดการสอนการอ่าน ของ Robinson (1970) พัฒนามาจากการสอนแบบ SQ3R (Survey, Question, Read, Recite and Reflect) SQ4R โดยเพิ่มขั้นตอนเขียน (Write) ลงไปเพื่อเป็นการตรวจสอบความเข้าใจ และเป็นการสรุปใจความสำคัญของเรื่องได้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสำรวจ Survey คือ อ่านอย่างคร่าวๆ เพื่อหาจุดสำคัญของเรื่อง การอ่านในขั้นนี้ไม่ควรใช้เวลานานเกินไป การอ่านคร่าว ๆ จะช่วยให้ผู้อ่านเรียบเรียงแนวคิดต่างๆได้ โดยเริ่มจากให้ผู้เรียนสำรวจเรื่องราวที่ได้อ่านอย่างคร่าวๆโดยการอ่านหัวเรื่อง หัวข้อย่อย บทคัดย่อ บทสรุป เพื่อเป็นการมองภาพรวมของเรื่อง โดยวิธีการอ่านแบบกวาดสายตาอย่างรวดเร็วเพื่อหาคำตอบเฉพาะ (Scanning) และการกวาดสายตาอย่างรวดเร็วเพื่อหาใจความสำคัญของเนื้อเรื่อง (Skimming) ซึ่งจากการวิจัยพบว่า ผู้เรียนให้ความสนใจกับบทอ่านเพิ่มขึ้น เนื่องจากต้องการทราบว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร การสำรวจบทอ่านอย่างคร่าว ๆ ทำให้นักเรียนฝึกมองภาพรวมของเรื่อง และสิ่งแรกที่นักเรียนทำก็คือ อ่านชื่อเรื่อง ซึ่งผู้เรียนก็จะได้ความคิดแรกเกี่ยวกับบทอ่าน ซึ่งจึงใจให้สำรวจเรื่องต่อไป

2. ขั้นตั้งคำถาม Question คือ การตั้งคำถาม จะทำให้ผู้อ่านมีความอยากรู้อยากเห็น คำถามจะช่วยให้ผู้อ่านระลึกถึงความรู้เดิมที่มีอยู่เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน คำถามจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้เร็ว และการตั้งคำถามจะต้องสัมพันธ์กับเรื่องราวที่กำลังอ่านในเวลาเดียวกันก็ควรจะต้องถามตัวเองดูว่าใจความสำคัญที่ผู้เขียนกำลังพูดถึงอยู่นั้นคืออะไร ทำไมจึงสำคัญ สำคัญอย่างไรและเกี่ยวข้องกับอะไรหรือใครบ้าง ตอนไหน และเมื่อไร อย่างไรก็ตามควรพยายามตั้งคำถามให้ได้เพราะจะช่วยให้การอ่านในขั้นต่อไปเป็นไปอย่างมีจุดมุ่งหมายและสามารถจับประเด็นสำคัญได้ถูกต้องไม่ผิดพลาด ในขั้นตอนนี้จนถึงขั้นอ่าน ครูผู้สอนจะแบ่งผู้เรียนให้ทำงานเป็นกลุ่มๆ ละ 3-4 คน ซึ่งมีการกระจายคนเก่ง-อ่อนในแต่ละกลุ่มเพื่อตั้งคำถามจากบทอ่านในขั้นนี้ผู้เรียนจะเป็นผู้ตั้งคำถามเอง โดยคำถามนั้นมาจากบทอ่านและหัวข้อเรื่อง เป็นคำถามที่นำไปสู่ใจความสำคัญและรายละเอียดที่สำคัญของบทอ่าน นอกจากนั้นผู้สอนยังสามารถแทรกคำถามให้ผู้เรียนเพื่อตรวจสอบความเข้าใจ และเพื่อให้แน่ใจว่าได้ข้อมูลและรายละเอียดที่ครบถ้วน ซึ่งขั้นตั้งคำถามนี้ เกี่ยวเนื่องมาจากขั้นสำรวจ คือเมื่อผู้เรียนได้อ่านชื่อเรื่องแล้วก็เกิดคำถามในใจว่า ชื่อเรื่องเกี่ยวข้องกับอย่างไรกับบทอ่าน นอกจากนี้เมื่อผู้เรียนได้สำรวจ แต่ละย่อหน้าแล้ว หากพบคำหลัก (Key word) หรือคำที่สัมพันธ์กับชื่อเรื่องของแต่ละย่อหน้าก็เกิดคำถาม การตั้งคำถามนี้ช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบทอ่านตลอดเวลา

3. ขั้นอ่านอย่างละเอียด Read การอ่านข้อความในบทหรือตอนนั้น ๆ ซ้ำอย่างละเอียดและในขณะเดียวกัน ก็ค้นหาคำตอบสำหรับคำถามที่ได้ตั้งไว้ ในขั้นนี้จะเป็นการอ่านเพื่อจับใจความและจับประเด็นสำคัญ ๆ โดยแท้จริง ขณะที่กำลังอ่านอยู่ถ้ามีคำถามได้อีกก็อาจใช้วิธีจดบันทึกไว้ในที่ว่างริมหน้าหนังสือก่อน แล้วตั้งใจอ่านต่อไปจนกว่าจะได้รับคำตอบที่ต้องการผู้เรียนอ่านบทอ่านอย่างละเอียดเพื่อทำความเข้าใจและตอบคำถามที่ตั้งไว้ ในขั้นนี้มีแบบฝึกหัดช่วยเพิ่มความเข้าใจคำศัพท์และบทอ่าน ซึ่งการทำแบบฝึกหัดนี้ผู้เรียนได้ช่วยกันทำในกลุ่มของตน และมีการปรึกษานักเรียนเก่งจากกลุ่มอื่นด้วย ขั้นอ่านนี้ผู้เรียนต้องมุ่งความสนใจไปที่บทอ่าน คิดคำถามและหาคำตอบตลอดเวลาที่อ่านเรื่องนั้นๆ ผู้เรียนจะสามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องได้ว่าเป็นเรื่องอะไร เกิดขึ้นที่ไหน เมื่อไหร่ มีเหตุอะไรตามมา ซึ่งครูก็ต้องช่วยเรียบเรียงความคิดให้ผู้เรียนด้วยว่าประเด็นสำคัญของเรื่องคืออะไร เพื่อให้ผู้เรียนเก็บรายละเอียดที่สำคัญได้ครบถ้วน

4. **ชั้นจดบันทึก Record** ให้ผู้เรียนจดบันทึกข้อมูลต่างๆ ที่ได้อ่านจากขั้นตอนที่ 3 โดยมุ่งจดบันทึกในส่วนที่สำคัญและสิ่งที่จำเป็น โดยใช้ข้อความอย่างรัดกุมหรือย่อๆ ตามความเข้าใจของผู้เรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเขียนสรุปใจความ

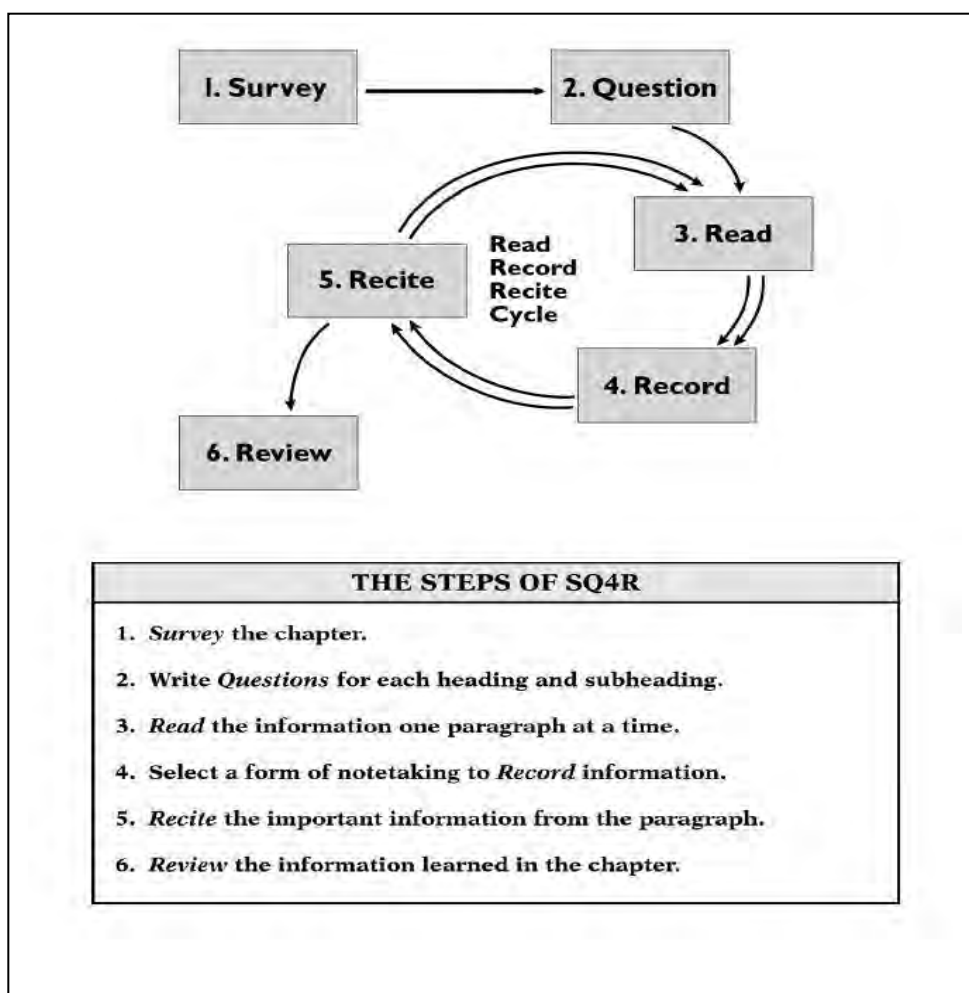
5. **ชั้นสรุปใจความสำคัญ Recite** ให้ผู้เรียนเขียนสรุปใจความสำคัญ โดยพยายามใช้ภาษาของตนเอง ซึ่งประกอบด้วยใจความสำคัญและใจความย่อหรือพลความ ซึ่งคงความหมายเดิมของบทอ่านเอาไว้ หลีกเลียงการกล่าวซ้ำๆ ใช้ประโยคที่แต่งขึ้นใหม่ที่ถูกต้องตามหลักภาษา และใช้เครื่องหมายวรรคตอนอย่างถูกต้อง ถ้ายังไม่แน่ใจในบทใดหรือตอนใดให้กลับไปอ่านซ้ำใหม่

6. **ชั้นวิเคราะห์ วิจารณ์ Reflect (R)** ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ วิจารณ์บทอ่านที่ผู้เรียนได้อ่านแล้วแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ผู้เรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องหรือความคิดเห็นไม่สอดคล้อง บางครั้งอาจขยายความสิ่งที่ได้อ่านโดยการเชื่อมโยงความคิดจากบทอ่านกับความรู้เดิม โดยใช้ภาษาอย่างถูกต้อง

ตารางที่ 2.2 แสดงขั้นตอนการสอนการอ่านแบบ SQ4R

ขั้นก่อนอ่านหรือขั้นนำ, ขั้นสำรวจ Survey	-สำรวจ ชื่อเรื่อง และหัวเรื่องย่อย -สำรวจคำอธิบายภาพ แผนภูมิกราฟ หรือแผนที่ -พยายามดูเนื้อหาโดยภาพรวม
ขั้นตั้งคำถาม Question	-ตั้งคำถามจากเรื่อง พยายามทำความเข้าใจชื่อเรื่อง หัวเรื่องย่อย -ตั้งคำถามขณะอ่านแบบสำรวจ -การตั้งคำถาม จะช่วยให้คุณหาจุดประสงค์ของเรื่อง และสิ่งที่ผู้เขียนต้องการจะสื่อความหมายได้
ขั้นอ่านอย่างละเอียด Read	- มองหาคำตอบให้กับคำถามที่เกิดขึ้นมาจากเนื้อหาในบทอ่าน -ตอบคำถาม ที่จุดเริ่มต้น หรือจุดสิ้นสุดของเนื้อเรื่อง -อ่านคำอธิบาย ภายใต้ ภาพ กราฟ – ชิดเส้นใต้ วงกลมหรือทำตัวหนา ข้อความสำคัญที่คุณอ่าน -อ่านแล้วแยกส่วนของเนื้อหา สิ่งใดคือใจความสำคัญ สิ่งใดคือพลความ
ชั้นจดบันทึก Record	-สรุปคำพูดหรือสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการอ่านด้วยภาษาของตนเอง -จดบันทึกข้อความ แต่ เขียนข้อมูล ในคำพูด ของคุณเอง -ชิดเส้นใต้ /วงกลมในจุดสำคัญที่คุณอ่าน -ใช้วิธีการเขียนบรรยายที่เหมาะสมกับสไตล์การเรียนรู้ของคุณ -จดบันทึกและหาแนวความคิดสำคัญจากเรื่องที่อ่าน
ชั้นสรุปใจความสำคัญ Recite	-เมื่อเข้าใจบทอ่านแล้ว จำเป็นต้องพยายามที่จะเชื่อมโยง ข้อเท็จจริงใหม่ ข้อกำหนด และแนวความคิดที่มีข้อมูลจากบทอ่าน
ชั้นวิเคราะห์ วิจารณ์ Reflect or Reriew	-เมื่ออ่านเสร็จ วิเคราะห์บทอ่านแล้วแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ ผู้เรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องหรือความคิดเห็นไม่สอดคล้องเพื่อเป็น การทบทวนเรื่องที่อ่านทั้งหมด

ที่มา : Adapted from Frank Robinson (1969) by Karen Kimmel for the Gallaudet University

แผนภาพที่ 2.1 กระบวนการและขั้นตอนการสอนการอ่านแบบ SQ4R

ที่มา : [Online]. Available from [https://www.gallaudet.edu/tip/english-center/reading\(esl\)/reading-and-mapping-strategies/sq4r.html](https://www.gallaudet.edu/tip/english-center/reading(esl)/reading-and-mapping-strategies/sq4r.html) g-hk [2015, Nov.16].

ประโยชน์และข้อจำกัดของวิธีสอนการอ่านแบบ SQ4R

Richardson & Morgan (2003) การสอนการอ่านแบบ SQ4R เป็นกลยุทธ์หนึ่งในการสอนการอ่าน ซึ่งมีทั้งประโยชน์และข้อจำกัด ประโยชน์ของการสอนการอ่านแบบ SQ4R จะทำให้ผู้อ่านได้ใช้กระบวนการคิด และใช้ความคิดของตนเองในการอ่านเพื่อสรุปสาระสำคัญ ผู้เรียนมีอิสระในการหาวิธีการแก้ปัญหาในการอ่าน เป็นรูปแบบการสอนที่มีความท้าทายกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ในการอ่านได้เป็นอย่างดี เป็นการฝึกการอ่านจับใจความที่ใช้ทักษะการคิดขั้นสูง เช่นความคิดริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ในการสรุปใจความสำคัญและแสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ได้เป็นอย่างดี สำหรับข้อจำกัดของการสอนการอ่านแบบ SQ4R คือ เนื่องจากการสอนมีขั้นตอนถึง 6 ขั้นตอน ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการสอนทำให้เป็นรูปแบบการสอนที่มีความท้าทายสำหรับการทำงานของครู

ธารทิพย์ แก้วเหลี่ยม (2556) ระบุว่าประโยชน์ของการจัดการเรียนการสอนอ่าน โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R นี้ทำให้ผู้เรียนประสิทธิภาพในการอ่านเพราะมีการใช้คำถาม การตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่าน ทำสามารถสรุปประเด็นหรือสาระสำคัญของเรื่องได้อย่างรวดเร็วเพราะการใช้คำถามจะช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน มีความพยายามในการอ่านเพื่อค้นหาคำตอบอันจะนำไปสู่การสรุปสาระสำคัญหรือใจความสำคัญของเรื่องได้อย่างตรงประเด็นและมีความชัดเจน ส่วนข้อข้อจำกัดของวิธีการสอนแบบ SQ4R คือ 1) ผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการใช้ภาษา การอธิบายและการใช้ถ้อยคำที่สามารถช่วยเหลือชี้แนะแนวทางให้แก่ผู้เรียน 2) ผู้สอนจะต้องจัดเตรียมเนื้อหาหรือบทอ่านให้มีความทันสมัย มีประโยชน์ให้ข้อคิดหรือข้อความรู้กับผู้เรียนที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง โดยเชื่อมโยงกับความรู้เดิมของนักเรียน และ 3) การนำวิธีการสอนแบบ SQ4R ไปใช้นักเรียนระดับประถมศึกษาควรคำนึงถึงความเข้าใจในความหมายของคำศัพท์และโครงสร้างทางภาษาของประโยค โดยผู้สอนจำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความหมายของคำศัพท์ต่างๆ รวมทั้งไวยากรณ์ทางภาษาที่มีความซับซ้อนก่อนการสอนในแต่ละครั้ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการสอนโดยใช้เทคนิค SQ4R

สุคนธ์รัตน์ สวัสดิกุล (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสร้างชุดการสอนอ่านจับใจความด้วยวิธี SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่าชุดการสอนอ่านจับใจความมีประสิทธิภาพ 86.08/84.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานและความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังใช้ชุดการสอนสูงกว่าก่อนใช้ชุดการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของชุดการสอนที่ใช้ข่าวและบทความเชิงวิชาการเป็นเนื้อหาที่นำมาบูรณาการร่วมกับเทคนิควิธีการสอนแบบ SQ4R

จิตติภรณ์ จันทโกศล, ประยูร เทพนวล และเมธี ดิสวัสดิ์ (2556) ได้นำเสนอบทความการวิจัยในการประชุมหามติใหญ่วิชาการ ครั้งที่ 4 เกี่ยวกับผลการศึกษารื่องการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R นักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์พบว่านักเรียนมีความสามารถในการอ่านจับใจความหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และ 3) ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

อมรรัตน์ จิตตะกาล (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับการใช้ผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับการใช้ผังกราฟิก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) ความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้เรียนโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับการใช้ผังกราฟิก

หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อวิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับการใช้ผังกราฟิก อยู่ในระดับมากที่สุด

นฤมล เทพนวล (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบ SQ4R บนเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบ SQ4R บนเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน 2) ศึกษาผลการใช้รูปแบบ SQ4R บนเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการเรียนการสอนด้วยรูปแบบ SQ4R บนเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตระดับปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรัตนนคร จำนวน 38 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบ SQ4R บนเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านอยู่ในเกณฑ์เหมาะสม มี 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย (1) ที่มาของรูปแบบ (2) การจัดกระบวนการเรียนการสอน (3) การนำรูปแบบไปใช้ และ (4) ผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบ 2) นิสิตมีวัฒนธรรมการอ่านหลังเรียนด้วยรูปแบบ SQ4R บนเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่าน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นิสิตมีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนด้วยรูปแบบ SQ4R บนเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านอยู่ในระดับมาก

Yakupoglu (2012) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลของการฝึกการคิดและการใช้กลยุทธ์การคิดเชิงอภิปัญญาที่ส่งผลต่อผลการอ่านของนักเรียนในประเทศตุรกี พบว่าการฝึกการคิดและการใช้กลยุทธ์เชิงอภิปัญญาเป็นการเพิ่มแรงจูงใจในการอ่าน โดยเฉพาะการใช้เทคนิค SQ4R ในการสอนการอ่านทำให้ความเข้าใจในบทอ่านเป็นเรื่องที่ง่ายนักเรียนกระตือรือร้นในการอ่าน ผลการทดลองโดยรวมของ ทั้งสองกลุ่มระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยความเข้าใจในการอ่านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 21.56$; $\alpha = 0.001$; $DF : 28$)

Refildha (2012) University of Southampton ประเทศอินโดนีเซีย ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในการอ่านเพื่อความเข้าใจผ่านเนื้อหาของเล่าขาน ด้วยกลยุทธ์ SQ4R พบว่ากลยุทธ์ SQ4R ช่วยให้นักเรียนอ่านเพื่อทำความเข้าใจในข้อความภาษาอังกฤษของเล่าขานได้ง่ายขึ้น จะเห็นได้จากการเพิ่มขึ้นของคะแนนของนักเรียนหลังจากใช้ SQ4R ในการสอนบทอ่านอ่านข้อความเล่าขาน คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนซึ่งเป็น 59.64 เพิ่มขึ้นเป็น 72.50 หลังเรียน มันแสดงให้เห็นว่า SQ4R สามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ก็หมายความว่ากลยุทธ์ SQ4R เป็นกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในการอ่านจับใจความของข้อความที่เล่าขาน

ตอนที่ 3 เทคนิคการสอนอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy technique)

3.1 ความหมายของเทคนิคการสอนอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy technique)

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้ให้ความหมายของอุปมาอุปไมยไว้ดังนี้ อุปมา หมายถึง สิ่งหรือข้อความที่ยกมาเปรียบ มักใช้คู่กับอุปไมยในประโยค เช่น เรื่องนี้อุปมาฉันใด อุปไมยก็ฉันนั้น อุปไมย หมายถึง สิ่งหรือข้อความที่พึงเปรียบเทียบกับสิ่งอื่นเพื่อให้เข้าใจแจ่มแจ้ง

สุวิทย์ มูลคำ (2548) ได้ให้ความหมายของอุปมาอุปไมยไว้ว่า อุปมาอุปไมย หมายถึง การเปรียบเทียบกัน การเปรียบเทียบลักษณะนี้เป็นการเปรียบเทียบโดยนัย โดยใช้คำ วลี หรือรูปภาพแทนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งไม่ได้หมายความตามตัวอักษรหรือไม่ได้หมายความถึงสิ่งนั้นจริงๆ ผู้เปรียบเทียบจะใช้ความสามารถในการจินตนาการ คิดเชื่อมโยงจากสิ่งหนึ่งสู่อีกสิ่งหนึ่งที่มีความคล้ายคลึงกันในลักษณะเด่นหรือตามเงื่อนไขที่เป็นตัวกำหนด

ฉันท ชาติทอง (2554) ได้ให้ความหมายของอุปมาอุปไมยไว้ดังนี้ การคิดเปรียบเทียบ (comparative thinking) ความสามารถในการพิจารณาความเหมือน ความต่างเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ ตอบสนองเป้าหมายที่ต้องการ

Glynn, 1995 อ้างถึงใน สิทธิชัย วิชัยดิษฐ์ (2553) ได้กล่าวว่า Analogy technique เป็นการอธิบายโดยใช้สิ่งที่มีโมโนทัศน์เหมือนกันสองสิ่งมาเปรียบเทียบกัน นั่นคือความรู้ต่างๆ สามารถอธิบายได้จากสิ่งที่มีโมโนทัศน์ที่นักเรียนมีความคุ้นเคยไปยังโมโนทัศน์ใหม่ที่นักเรียนไม่คุ้นเคยแต่ต้องการให้นักเรียนเข้าใจ โมโนทัศน์ที่มีความคุ้นเคยนี้เรียกว่า analog ส่วนโมโนทัศน์ใหม่ เรียกว่า เป้าหมาย (target) ทั้งสองสิ่งนี้ต่างคุณลักษณะเด่นหลายอย่าง การสอนแบบอุปมาอุปไมยจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ analog และเป้าหมายมีการนำคุณลักษณะเด่นมาแบ่งปันร่วมกัน การเปรียบเทียบอย่างเป็นระบบ การปฏิบัติหรือทรงสนะการมองเห็น ระหว่างคุณลักษณะเด่นของ analog และเป้าหมาย เรียกว่าการสร้างแผนความคิด (Mapping) ทั้งนี้ การสอนแบบอุปมาอุปไมยมักจะได้รับการอธิบายว่าเป็นการสอนโมโนทัศน์ใหม่โดยเปรียบเทียบจากโมโนทัศน์เดิมที่นักเรียนคุ้นเคยดังเช่น เมื่อนักเรียนเรียนรู้โมโนทัศน์ใหม่หรือบทเรียนใหม่ ในระหว่างที่จะเชื่อมโยงระหว่างโมโนทัศน์ใหม่และโมโนทัศน์ดั้งเดิมที่นักเรียนเรียนรู้มาแล้ว บางครั้งในการเก็บรวบรวมข้อมูล ครูอาจต้องช่วยเหลือโดยใช้การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมยเพื่อเป็นสะพาน เชื่อมความรู้ ให้นักเรียนได้เข้าใจในใจความสำคัญทางวิทยาศาสตร์ที่ล้วนแล้วแต่เป็นนามธรรมที่เข้าถึงและเข้าใจได้ยาก

Harrison (2008) ได้กล่าวว่า ความน่าสนใจของการใช้เทคนิคการสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบ ในทางวิทยาศาสตร์ คือ เป็นเทคนิคที่สามารถอธิบายใจความสำคัญที่เป็นนามธรรมให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น ตัวอย่าง เช่น โลกมีลักษณะกลมเหมือนบอล ระบบการทำงานของดวงตาคือการทำงานของกล้องถ่ายรูป นอกจากนี้ Harrison สนใจศึกษาเกี่ยวกับความสนใจในการใช้เทคนิคแบบอุปมา/เปรียบเทียบ ในวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา เทคโนโลยี และภาษาศาสตร์ ในการอธิบายความเป็นความรู้ที่เป็นนามธรรม การใช้เทคนิคแบบอุปมา/เปรียบเทียบ ในชั้นเรียนเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับครูที่พยายามจะอธิบายเนื้อหาวิชาทางวิทยาศาสตร์ ตัวอย่าง การสอนโดยเปรียบเทียบเส้นเลือดแดงหรือเส้นเลือดดำเปรียบกับถุงเท้าหรือท่อ การสอนว่าโลกกลมเหมือนลูกบอล การสอนว่าดวงตามีการทำงานเหมือนกับกล้องถ่ายรูป การสอนว่า พืช สัตว์ และจุลินทรีย์แบ่งเป็นกลุ่มหรือชนิดต่างๆ เหมือนกับการจัดประเภทของของอาหารสด อาหารกระป๋อง เครื่องเขียน และอุปกรณ์ทำความสะอาดในห้างสรรพสินค้า ในส่วนของวัตถุประสงค์และ

กระบวนการของวิธีการสอนแบบอุปมาอุปไมยนั้นมีความพิเศษในการสอนเนื้อหาที่มองเป็นเป็นรูปธรรมได้ยาก เช่น อะตอมและโมเลกุลที่ต้องใช้วิธีการบรรยายและอธิบายให้นักเรียนเข้าใจ เพราะฉะนั้น วิธีการสอนแบบอุปมาอุปไมยจึงเหมือนกับเป็นสะพานเชื่อมระหว่างประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมไปสู่เนื้อหาที่เป็นนามธรรม

จากความหมายข้างต้น ผู้วิจัยได้ประมวลความคิดและสรุปความหมายของเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ ได้ว่าเป็นการใช้การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งโดยใช้ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเทียบเคียง อาจจะใช้ถ้อยคำหรือรูปภาพแทนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งต้องใช้ความสามารถในการคิดจินตนาการเชื่อมโยงความเหมือนและความแตกต่าง นำไปสู่ความเข้าใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ชัดเจนมากขึ้น

3.2 ลักษณะของการคิดอุปมา/เปรียบเทียบ

สุวิทย์ มูลคำ (2548) ได้กล่าวถึงลักษณะของอุปมา/เปรียบเทียบไว้ดังนี้ ลักษณะการคิดเปรียบเทียบอุปมา/เปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยอาศัยกระบวนการคิดเปรียบเทียบลักษณะอุปมา/เปรียบเทียบเป็นหลักนั้น อาจใช้วิธีการเปรียบเทียบในลักษณะดังต่อไปนี้

1. การเปรียบเทียบทางตรง (Direct Analogy) เป็นการเปรียบเทียบทางตรงระหว่างของสองสิ่ง หรือมากกว่า สิ่งที่น่ามาเปรียบเทียบอาจเป็น คน สัตว์ พืช วัตถุสิ่งของหรือความคิดโดยสิ่งที่น่ามาเปรียบเทียบไม่จำเป็นต้องเหมือนกันทุกประการ จุดประสงค์ก็เพื่อให้มองเห็นปัญหาในอีกแนวหนึ่ง หรือเพื่อให้เกิดความคิดใหม่ ซึ่งอาจนำมาใช้แก้ปัญหาที่ต้องการได้ ตัวอย่าง เช่น วิศวกรท่านหนึ่งเฝ้าสังเกตดูหอนอนเจาะท่อนไม่เป็นรูคล้ายอุโมงค์ ทำให้วิศวกรผู้นี้เกิดความคิดสร้างท่ออุโมงค์ทำงานได้น้ำขึ้น

2. การเอาตัวเองไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น (Personal Analogy) การเปรียบเทียบแบบนี้ผู้เรียนต้องทำตนเหมือนเป็นสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบ และบรรยายความรู้สึกที่เกิดขึ้นเมื่อตนเป็นสิ่งนั้น สิ่งที่จะเปรียบเทียบอาจเป็น คน สัตว์ พืช หรือ สิ่งของ เช่น ให้นักเรียนสมมุติตัวเองว่าเป็นเครื่องยนต์ในรถยนต์ แล้วบอกว่าการที่นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อรถติดเครื่องในตอนเช้า หรือเมื่อไฟเบตเตอร์ไหมด หรือเมื่อจอตลอดไฟแดง การที่นักเรียนต้องสมมุติตัวเองเป็นสิ่งที่ทำให้ล้มความเป็นตัวเองชั่วคราว และการต้องเปรียบเทียบจะทำให้ นักเรียนเกิดความแปลกใหม่ และความคิดสร้างสรรค์ขึ้นได้ โดยเอาความรู้สึกของตนเองไปใส่ในสิ่งที่สมมุติขึ้น และบรรยายความรู้สึกออกมา

3. การเปรียบเทียบโดยใช้คำคู่ที่มีความหมายขัดแย้งกัน (Compressed Conflict) เป็นการใช้คำเปรียบเทียบสองคำที่มีความหมายขัดแย้งกันหรือตรงข้ามกันเข้ามาอธิบายลักษณะของคน สัตว์ พืช หรือสิ่งที่ต้องการ ยกตัวอย่างคำในภาษาอังกฤษ เช่น ก้าวร้าวอย่างเหนื่อยหน่าย (Tiredly Aggressive) ศัตรูอันมีมิตร (Friendly Foe) หรือเครื่องทำลายที่ช่วยชีวิต

4. การคิดเปรียบเทียบเชิงอุปลักษณ์ (Metaphor) คือความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างของที่แตกต่างกัน แต่มีลักษณะบางประการร่วมกัน หรืออาศัยหลักการบางประการร่วมกัน ตัวอย่างเช่น การคิดเปรียบเทียบระหว่างไส้กรองเชื้อเพลิงกับไตของมนุษย์ของสองสิ่งนี้มีความแตกต่างกัน แต่ก็มีเหมือนกันในเรื่องของหน้าที่ กล่าวคือ ทั้งสองสิ่งมีหน้าที่ในการกรองสิ่งสกปรก โดยทำหน้าที่ในการจำแนกชนิดของโมเลกุลซึ่งบางชนิดจะสามารถผ่านระบบกรองไปได้ แต่โมเลกุลบางชนิดจะถูกสกัดกั้น นอกจากนี้ ไตยังอาจเปรียบเทียบได้กับฝากรอง กระชอน หรือป้อมยามที่มีการตรวจบัตรคนเข้าออกสถานที่ราชการ เป็นต้น หรือเราอาจจะเปรียบเทียบการปฏิบัติกับภาระเปิดของภูเขาไฟ หรือกระแสไฟฟ้ากับน้ำประปา จะเห็นได้ว่าแม้สิ่งที่น่ามาเปรียบเทียบกันดังกล่าวจะไม่เหมือนกันทุกแง่แต่การพิจารณาเปรียบเทียบแล้วมองเห็น

องค์ประกอบที่คล้ายกันจะช่วยให้เราเข้าใจสิ่งที่ยากได้ง่ายขึ้น การคิดเปรียบเทียบเชิงอุปลักษณ์ จะไม่มีคำตอบใดที่สมบูรณ์แบบที่สุดและไม่มีคำตอบใดดีกว่าคำตอบอื่นๆ เพราะความสำคัญของการคิดอยู่ที่คำอธิบายและเหตุผลที่ให้ไม่ได้อยู่ที่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบ ซึ่งแต่ละคนอาจจะใช้สิ่งเดียวกันมาเปรียบเทียบ แต่เหตุผลอาจจะต่างกันได้ ดังนั้นคุณค่าของวิธีการคิดเปรียบเทียบจึงอยู่ที่การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ซึ่งเป็นประสบการณ์ส่วนตัวของเด็กกับเนื้อหาใหม่ วิธีการคิดเปรียบเทียบ จึงเป็นวิธีการที่สนับสนุนให้ผู้เรียนนำความรู้หรือประสบการณ์เดิมของตนมาช่วยในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ซึ่งมีใช่เป็นการเริ่มต้นจากศูนย์การเรียนรู้โดยใช้การเปรียบเทียบเชิงอุปลักษณ์ให้ประโยชน์ทั้งเด็กเก่งและอ่อนเพราะการใช้การเปรียบเทียบเชิงอุปลักษณ์ทำให้เกิดข้อคำถามและข้อชวนคิดในแง่มุมต่างๆ ในเนื้อหาที่เรียนได้มากมาย เช่น การเปรียบเทียบจะช่วยชี้ให้เห็นตามข้อคำถามที่ว่า “ถ้า ก เหมือน ข ในเรื่องนี้แล้ว ก ยังเหมือน ข ในเรื่องอื่นๆ อีกหรือไม่ หรือถ้า ก และ ข ต่างก็เป็นเครื่องมือสำหรับแยกประเภทสิ่งของ ก และ ข ใช้กลไกหรือเกณฑ์อะไรในการแยกประเภท และกลไกทั้งสองเหมือนหรือต่างกันอย่างไร” จะเห็นได้ว่า คำถามได้ถามเกินเลยมากไปกว่าเนื้อหาที่นำเสนอในตำราเรียน ด้วยวิธีการนี้ ผู้เรียนจะได้รับความรู้เพิ่มเติมขึ้นนอกเหนือไปจากตำราเรียน ดังนั้นผู้เรียนไม่ว่าเก่งหรืออ่อนจะได้ประโยชน์จากการเรียนโดยวิธีนี้ได้มากกว่ากัน

3.3 ประเภทของการคิดเชิงอุปมา/เปรียบเทียบ

สุวิทย์ มูลคำ (2548) ได้แบ่งประเภทความสัมพันธ์ของอุปมาอุปไมย ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้ อุปมาอุปไมยด้านภาษา และอุปมาอุปไมยด้านรูปภาพ

3.3.1. อุปมา/เปรียบเทียบด้านภาษา จะอาศัยภาษาที่เป็นศัพท์ทั่วไป ที่มีโครงสร้างและหน้าที่ร่วมกัน นำมาเข้าคู่กันเป็นคู่ๆ รูปแบบความสัมพันธ์ มีดังนี้

ความสัมพันธ์ทางความหมายของคำ หมายถึง คำสองคำที่มีความหมายสัมพันธ์กัน ในเชิงความหมายต่อกัน โดยอาจจะเป็นความหมายเหมือนกัน ไกลเคียงกันหรือตรงข้ามกันได้

ตัวอย่าง ขาว : ดำ → ? : ? (พอม : อ้วน)

ความสัมพันธ์แบบเหตุและผล หมายถึง ความสัมพันธ์ที่มีความหมายของคำหนึ่งเป็นสาเหตุทำให้เกิดความหมายของอีกคำหนึ่ง หรือเป็นผลที่ติดตามมาจากต้นเหตุ

ตัวอย่าง เกียจคร้าน : ล้มเหลว → ? : ? (รับผิดชอบ : ประสบความสำเร็จ)

ความสัมพันธ์แบบส่วนย่อยต่อส่วนทั้งหมด หรือส่วนทั้งหมดต่อส่วนย่อย หมายถึง ความสัมพันธ์ที่คำใดคำหนึ่งมีความหมาย ขนาด ชนิด ความสำคัญ ความเกี่ยวข้อง เป็นเพียงส่วนหนึ่งของอีกคำหนึ่ง

ตัวอย่าง ร่างกาย: ศีรษะ → ? : ? (อาเซียน : ไทย)

ความสัมพันธ์แบบส่วนต่อส่วน หรือส่วนทั้งหมดต่อส่วนทั้งหมด หมายถึง ความสัมพันธ์ของทั้งสองคำมีฐานะเท่าเทียมกัน

ตัวอย่าง ภูเขา : กระจก → ? : ? (เปิด : ไม้)

ความสัมพันธ์แบบลำดับเหตุการณ์ต่อเนื่อง หมายถึง ความสัมพันธ์ที่จัดลำดับก่อนหลังของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น

ตัวอย่าง หมั่น : แต่งงาน → ? : ? (สอบตก: สอบผ่าน)

ความสัมพันธ์แบบเปรียบเทียบระดับ หมายถึง ความสัมพันธ์ของคำสองคำที่มีความหมายคล้ายกัน แต่จะมีคำใดคำหนึ่ง มีความหมายที่เมื่อเปรียบเทียบกับแล้วจะอยู่ในขั้นกว่า เช่น มากกว่า น้อยกว่า ใหญ่กว่า เล็กกว่า หนักกว่า เบากว่า หนากว่า บางกว่า เป็นต้น

ตัวอย่าง ร้าว : แตก \longrightarrow ? : ? (เก่ง : ยอดเยี่ยม)

ความสัมพันธ์ตามตำแหน่งบทบาท อำนาจ และหน้าที่ หมายถึง ความสัมพันธ์ที่คำทั้งสองบ่งบอกถึงตำแหน่ง บทบาท อำนาจ และหน้าที่ซึ่งมีความหมายสัมพันธ์ต่อกันและกัน

ตัวอย่าง ครู : สอน \longrightarrow ? : ? (แม่ครัว : ทำกับข้าว)

ความสัมพันธ์ตามคุณลักษณะ หมายถึง ความสัมพันธ์ที่ความหมายของคำใดคำหนึ่งบ่งบอกหรือแสดงถึงคุณลักษณะของอีกคำหนึ่ง

ตัวอย่าง เพชร : แวววาว \longrightarrow ? : ? (มด : ขยันขันแข็ง)

ความสัมพันธ์ทางตัวเลข หมายถึง ความสัมพันธ์ของคำทั้งสองที่เน้นเกี่ยวกับสถานะที่เป็นสำคัญ อาจจะเป็นที่ตั้งและลักษณะทางภูมิศาสตร์

ตัวอย่าง ภาคใต้ : สงขลา \longrightarrow ? : ? (นาคิน : ภาคอีสาน)

ความสัมพันธ์เช่นตัวเลข หมายถึง ความสัมพันธ์เชิงคณิตศาสตร์ในรูปของอัตราส่วนหรือสัดส่วน

ตัวอย่าง 500:25 \longrightarrow ? : ? (20:1)

3.3.2. อุปมา/เปรียบเทียบด้านรูปภาพ มีรูปแบบดังนี้

1 อุปมา/เปรียบเทียบแบบภาพเหมือนเป็นลักษณะการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในเชิงโครงสร้าง หน้าที่ มโนภาพ หรือคุณลักษณะต่างๆ มาสัมพันธ์กันให้มากที่สุด โดยการนำเอาสิ่งที่คู่กันมาคู่หนึ่งแล้วนำไปเปรียบเทียบกับคู่อื่นๆ โดยใช้รูปภาพเป็นสื่อ

2 อุปมา/เปรียบเทียบแบบภาพทรงเรขาคณิต เป็นลักษณะการกำหนดภาพทรงเรขาคณิตในรูปแบบต่างๆ ที่จะต้องมีตัวร่วมบางอย่างเกี่ยวพันกันสองภาพแล้วนำความคิดจากสองภาพแรกนั้นไปสร้างภาพที่เกี่ยวข้องกันอีกคู่หนึ่ง

3.4 รูปแบบของเทคนิคการสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบ (Presentation format for analogy technique)

การสอนแบบอุปมาอุปไมยสามารถนำเสนอได้หลากหลายวิธี Curtis and Reigeluth (1984) อธิบายรูปแบบของการสอนแบบอุปมาอุปไมยไว้ใน 3 ด้าน ดังนี้ การสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบในการทดสอบ (analogies in testing) การสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบในการสื่อสาร (analogies in oral communication) และการสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบในเนื้อหา (analogies in text)

3.4.1. การสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบในการทดสอบ (analogies in testing) การทดสอบที่มีมาตรฐานหลายที่ได้ใช้การเปรียบเทียบทางการให้เหตุผล เช่น การทดสอบความสามารถของมิลเลอร์ (The Miller Analogies Test) ซึ่งมักใช้ในการทดสอบเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย โดยเป็นคำถามที่ใช้การเปรียบเทียบอย่างตรงไปตรงมา เช่น ช้าง : ใหญ่ :: มด : (เล็ก)

3.4.2. การสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบในการสื่อสาร (analogies in oral communication) เป็นรูปแบบการเปรียบเทียบที่มีเนื้อหาไม่มาก ซึ่งรวมไปการพูดออกคำสั่ง การเปรียบเทียบประเภทนี้เคยได้รับการอธิบายเป็นการรับสารจากคนหนึ่งไปสู่คนอื่นๆ การอุปมาอุปไมยด้วยคำพูดเป็นการอธิบายมโนทัศน์ไปสู่คนอื่น ซึ่งการอุปมาอุปไมยประเภทนี้มีรูปแบบที่หลากหลายขึ้นอยู่กับความสามารถในการเข้าใจของแต่ละบุคคล การอุปมาอุปไมยด้วยคำพูดมักจะทำให้ผลตอบสนองจากผู้รับสาร แสดงว่าผู้ที่ใช้การเปรียบเทียบสามารถขยายความสิ่งที่ได้รับมาต่อไปได้เรื่อยๆ

3.4.3. การสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบในเนื้อหา (analogies in text) การเปรียบเทียบเนื้อหาพบได้ในหนังสือเรียนวิทยาศาสตร์หลายๆ เล่ม ที่ผู้เขียนพยายามขยายความเพื่ออธิบายมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ซึ่งมีความยาก การเปรียบเทียบประเภทนี้แตกต่างจากการสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบในการทดสอบ (analogies in testing) การสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบในการสื่อสาร (analogies in oral communication) ที่แตกต่างจากการสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบในการทดสอบ เพราะการเปรียบเทียบประเภทนี้ได้ขยายขอบเขตไปถึงการใช้กระบวนการทางเจตคติเพื่อพัฒนาความเข้าใจของผู้เรียนต่อมโนทัศน์อันซับซ้อน มากกว่าที่จะเป็นเพียงการกำหนดระดับความสามารถในการให้เหตุผลในการเปรียบเทียบทั่วไป และการเปรียบเทียบรูปแบบนี้ยังต่างจากการเปรียบเทียบด้วยคำพูดในส่วนที่ไม่มีการกลไกในการได้รับผลตอบสนองจากผู้เรียน

3.5 ขั้นตอนในการสอนตามเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ

เทคนิคการสอนที่ใช้วิธีการเปรียบเทียบแบบอุปมา/เปรียบเทียบเป็นเครื่องมือในการถอดใจความสำคัญเพื่อช่วยให้เข้าใจได้ง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้น Harrison and Treagust, 1993 อ้างถึงในสิทธิชัย วิชัยดิษฐ์ (2553) ซึ่งได้เสนอ 6 ขั้นตอนในการสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบแก่ผู้เรียน คือ 1) บอกเป้าหมายของ Concept ที่ต้องการให้นักเรียนได้รับ 2) ใช้การเปรียบเทียบอุปมา/เปรียบเทียบในการสอน Concept แก่ผู้เรียน เพื่อมุ่งให้เกิดความจำระยะยาว 3) ให้ผู้เรียนบอกลักษณะที่คล้ายกัน ใน Concept ที่เรียนกับการเปรียบเทียบแบบอุปมา/เปรียบเทียบที่นำมาใช้ 4) นำลักษณะที่คล้ายกันมาเขียนเป็นแผนผังมโนทัศน์ หรือ mapping 5) ให้ผู้เรียนบอกลักษณะที่ไม่คล้ายคลึงกันระหว่าง Concept ที่เรียนกับการเปรียบเทียบแบบอุปมา/เปรียบเทียบที่นำมาใช้ และ 6) สร้างข้อสรุปจาก Concept นั้น

Gilbert & Ireton (2003) ได้กำหนดขั้นตอนในการสอนตามเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบดังนี้ 1) กำหนดเนื้อหาหรือแนวคิดหลักในคาบนั้น 2) นำเสนอสิ่งที่จะเปรียบเทียบซึ่งอาจจะมีมากกว่า 1 สิ่ง 3) ระบุดัชนีสำคัญของสิ่งที่ใช้เปรียบเทียบที่ทำให้เกิดการเปรียบเทียบกับแนวคิดเป้าหมาย 4) อภิปรายลักษณะร่วมของระบบทั้งสอง 5) บอกความแตกต่างของสิ่งที้นำมาเปรียบเทียบกับแนวคิดเป้าหมาย และ 6) ประเมินสิ่งที้นำมาเปรียบเทียบว่าถูกต้องหรือเป็นประโยชน์ในการทำ ความเข้าใจมากขึ้นเพียงใด

Glynn (2007) ได้แบ่งขั้นตอนในการสอนตามเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบไว้ 6 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) เกริ่นนำให้นักเรียนเขาใจถึงอุปมา/เปรียบเทียบที่ต้องการสอน 2) ทบทวนอุปมา/เปรียบเทียบที่นักเรียนคุ้นเคยเพื่อสร้างความมั่นใจว่านักเรียนจะไม่เข้าใจไปในประเด็นอื่น 3) ชี้ให้เห็นลักษณะที่มีความสัมพันธ์กันของอุปมา/เปรียบเทียบ 4) เชื่อมโยงความสัมพันธ์ที่มีความคล้ายกันของการอุปมา/เปรียบเทียบ 5) อธิบายให้ชัดเจนโดยแยกเป็นส่วนๆ เพื่อเปรียบเทียบระหว่างอุปมา/เปรียบเทียบ และ 6) วาดภาพสรุปเกี่ยวกับอุปมา/เปรียบเทียบที่ได้อธิบายไปแล้ว

Harrison & Coll, (2008) ได้แบ่งขั้นตอนการสอนเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) Focus ครูวิเคราะห์เลือกสิ่งที่จะนำมาใช้ใน การเปรียบเทียบ ต้องเป็นสิ่งที่คล้ายกับ Concept ที่จะสอน และนักเรียนมีความคุ้นเคยเป็นอย่างดี 2) Action ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันเพื่อหาความเหมือนและความแตกต่างระหว่างสิ่งที่นำมาอุปมา/เปรียบเทียบกับ Concept ที่ให้นักเรียนศึกษา และ 3) Reflection ครูต้องวิเคราะห์และสรุปผลจากการเรียนรู้โดยใช้สิ่งที่อุปมา/เปรียบเทียบว่าทำให้นักเรียนเกิดความสับสนหรือไม่ โดยต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมในการใช้สิ่งที่อุปมา/เปรียบเทียบในการเรียนในครั้งต่อไป

3.6 ข้อดีของเทคนิคแบบอุปมา/เปรียบเทียบ

Duit (1991) บรรยายประโยชน์ของเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบในการสอนวิทยาศาสตร์ว่าเป็นเครื่องมือที่มีพลังมากในการสร้างความรู้ให้แก่ผู้เรียนจากมโนทัศน์ที่มีอยู่แล้ว ด้วยการสร้างมุมมองของการเรียนรู้ มีข้อดีดังนี้เทคนิคแบบอุปมาอุปไมยเป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าในการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์เมื่อเข้าสู่ภาพรวมใหม่ เทคนิคแบบอุปมา/เปรียบเทียบช่วยให้นักเรียนเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมโดยมุ่งอธิบายจากสิ่งที่ใกล้เคียงกันในโลกของความเป็นจริง การสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบอาจช่วยให้เห็นภาพของนามธรรมชัดเจนขึ้น เทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบอาจช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียนเทคนิคแบบอุปมา/เปรียบเทียบทำให้นักเรียนต้องทดสอบความรู้เดิมของนักเรียนเพื่อพิจารณาการวางแผนการสอน เพราะหากสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบโดยไม่ทดสอบความรู้เดิมของนักเรียนอาจทำให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้

Venville and Treagust, 1996 อ้างถึงใน สิทธิชัย วิชัยดิษฐ์ (2553) อธิบายเทคนิคการสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) ในการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์ทางชีววิทยาไว้ว่า การสอนแบบอุปมาอุปไมยได้รับการมองจากมุมมองที่แตกต่างของการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์ ส่วนช่วยของการสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) ต่อการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์ในวิชาชีววิทยา มีดังนี้การสอนด้วยเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) สามารถช่วยให้นักเรียนกลายเป็นผู้มีความรู้สึกเกี่ยวกับมโนทัศน์ใหม่ได้ การสอนแบบอุปมาอุปไมยเพิ่มความมั่นใจให้แก่ผู้เรียนในการทำงานมากขึ้น เป็นปัจจัยที่สร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนแปลงการรับรู้มโนทัศน์การสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) เหมือนกับการเป็นผู้เคลื่อนย้ายที่กำจัดการท่องจำ แต่ส่งเสริมความมั่นใจเพื่อเรียนรู้เนื้อหาและเกิดกระบวนการเรียนรู้ต่อไป

3.7 ข้อจำกัดของเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ

Duit (1991) ก็ได้ระบุข้อจำกัดหรือข้อเสียของการสอนด้วยเทคนิคอุปมาอุปไมยไว้ดังนี้ทุกครั้งที่ลักษณะของโครงสร้างของ analog จากเป้าหมาย อาจทำให้นักเรียนเกิดความสับสนและเข้าใจผิด โดยเฉพาะนักเรียนที่พยายามเปรียบเทียบลักษณะที่แตกต่างของ analog กับเป้าหมาย การให้เหตุผลของการเปรียบเทียบในแง่บวกเท่านั้น หากนักเรียนเข้าใจผิดเกี่ยวกับโดเมนของ analog การให้เหตุผลของการเปรียบเทียบจะทำให้นักเรียนแปลความ เป็นโดเมนของเป้าหมาย เพราะฉะนั้นสิ่งสำคัญที่ทำให้มั่นใจคือการเปรียบเทียบที่ตั้งใจต้องมาจากความเข้าใจเดิมของนักเรียน

3.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy)

ลิตธิชัย วิชัยดิษฐ์ (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่องชีววิทยาเกี่ยวกับพืช ที่สอดแทรกเทคนิคการสอนแบบอุปมาอุปไมย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้เรื่องพืชที่สอดแทรกเทคนิคการสอนแบบอุปมาอุปไมย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และเพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ของนักเรียนผ่านการเรียนการสอนจากหน่วยการเรียนรู้ดังกล่าวในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถานะของแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ ความคงทนในการเรียนรู้ และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังจากที่นักเรียนได้เรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คะแนนสถานะของแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ และคะแนนความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสถานะของแนวคิดทางวิทยาศาสตร์และความคงทนในการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มริจิ คงทนต์ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้เทคนิคแนวเทียบ (Analogy Technique) ร่วมกับวงจรการเรียนรู้ 5E ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการวิจัยกึ่งทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยเทคนิคแนวเทียบร่วมกับวงจรการเรียนรู้ 5E และกลุ่มที่เรียนด้วยวงจรการเรียนรู้ 5E 2) เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาทางเทคนิคแนวเทียบร่วมกับวงจรการเรียนรู้ 5E และกลุ่มที่เรียนด้วยวงจรการเรียนรู้ 5E 3) เปรียบเทียบเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นหลังเรียนระหว่างกลุ่มที่เรียนด้วยเทคนิคแนวเทียบร่วมกับวงจรการเรียนรู้ 5E และกลุ่มที่เรียนด้วยวงจรการเรียนรู้ 5E และ 4) เปรียบเทียบเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเทคนิคแนวเทียบร่วมกับวงจรการเรียนรู้ 5E ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยเทคนิคแนวเทียบร่วมกับวงจรการเรียนรู้ 5E ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) กลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติต่อวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนเจตคติต่อวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Clement & Yanowitz (2003) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคนิคการสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) กับโครงสร้างสถานการณ์ในบทอ่านที่มีความซับซ้อน โดยใช้กลุ่มการทดลองเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่ากลุ่มการทดลองที่ใช้การเปรียบเทียบแบบอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) เนื้อหาของบทอ่านกับวัตถุ สิ่งของอื่น เช่น ค่าย ทะเลสาบ เป็นต้น ทำให้ความเข้าใจในการอ่านของนักศึกษามีความแตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Harrison & Coll (2008) ได้ศึกษาการนำการเปรียบเทียบในชีวิตประจำวัน เช่น การเดินรำ การขับรถบนถนน เพื่อเปรียบเทียบกับ การเข้าทำปฏิกิริยาเคมีของสารและการเกิดสมดุลเคมี ในการศึกษาครั้งนี้ Harrison พบว่า หากนำการเปรียบเทียบหลาย ๆ ตัวอย่างให้นักเรียนได้ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบกับแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนจะเลือกตัวอย่างที่มีความหมายต่อตนเองมากที่สุด

Turka, Ayas & Karsh (2010) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของการใช้เทคนิคการสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ในวิชาปฏิบัติการเคมีทั่วไป พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับได้รับการสอน โดยใช้เทคนิคการสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาปฏิบัติการเคมีทั่วไปสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยนักเรียนสามารถเขียนอธิบายและเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติการเคมีทั่วไปได้อย่างชัดเจน

Cibik & Yalcin (2011) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลของการเรียนการสอน แนวความคิดอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) ที่ส่งผลต่อทัศนคติของนักเรียนที่มีต่อวิชาฟิสิกส์ งานวิจัยนี้ได้ทำการศึกษากับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ภาควิชาวิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2009-2010 โดยใช้กระบวนการเรียนการสอนตามแนวความคิดอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) พบว่านักศึกษามีทัศนคติที่ดีมีต่อบทเรียนฟิสิกส์

Marcelos & Nagem (2012) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้แผนภาพของ " ต้นไม้ " อุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) ในการเรียนการสอนวิชาชีววิทยา เรื่องวิวัฒนาการของดาร์วิน ต้นไม้แห่งชีวิต' เป็นการเปรียบเทียบการสอนและอุปมาในการวิวัฒนาการของการเรียนการสอนกับครูในโรงเรียนแห่งหนึ่งในเมือง Contagem ในรัฐ Minas Gerais ในบราซิล ข้อมูลที่ได้รับผ่านการสังเกตโดยตรงแบบสอบถามและการสนทนากลุ่ม ชี้ให้เห็นว่าการใช้แผนภาพของต้นไม้ เปรียบเทียบเรื่องวิวัฒนาการของดาร์วิน ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องราวและเนื้อหาเชิงนามธรรมได้ดีมากขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาผลการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบที่มีต่อทักษะการอ่านจับใจความ ประกอบไปด้วยเนื้อหาที่ใช้สอนและกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) **เนื้อหาที่ใช้สอน** เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐาน ท 1.1 สาระการอ่าน ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน โดยคัดเลือกบทอ่านจากแบบเรียนหนังสือภาษาพาที และวรรณคดีลำน้ํา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกระทรวงศึกษาธิการ

(2) **กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ** หมายถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ที่นำวิธีที่ใช้ในการสอนการอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบมาใช้ในขั้นตอนของการสอนอ่าน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ การสอนตามลำดับ 6 ขั้นตอน คือ

(1) Survey (S) อ่านอย่างคร่าว ๆ เพื่อหาจุดสำคัญของเรื่อง เป็นการมองภาพรวมของเรื่องทั้งหมด

(2) Question (Q) การตั้งคำถาม เพื่อจับใจความสำคัญ อย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยครูผู้สอนจะชี้แนะแนวทางในการตั้งคำถามให้นักเรียนได้ฝึกตั้งคำถาม

ขั้นที่ (1) และ (2) จะใช้เทคนิคการสอนแบบอุปมาเปรียบเทียบ โดยนำเสนอสิ่งที่จะใช้อุปมา/เปรียบเทียบกับมโนทัศน์หรือแนวคิดของเรื่องทีอ่านชี้ให้เห็นลักษณะที่มีความสัมพันธ์กันของอุปมา/เปรียบเทียบ

(3) Read (R) การอ่านข้อความในบทหรือตอนนั้น ๆ ซ้ำอย่างละเอียด เพื่อทำความเข้าใจในเนื้อหาหรือสิ่งที่ได้รับจากบทอ่านและตอบคำถามจากเรื่องทีอ่าน

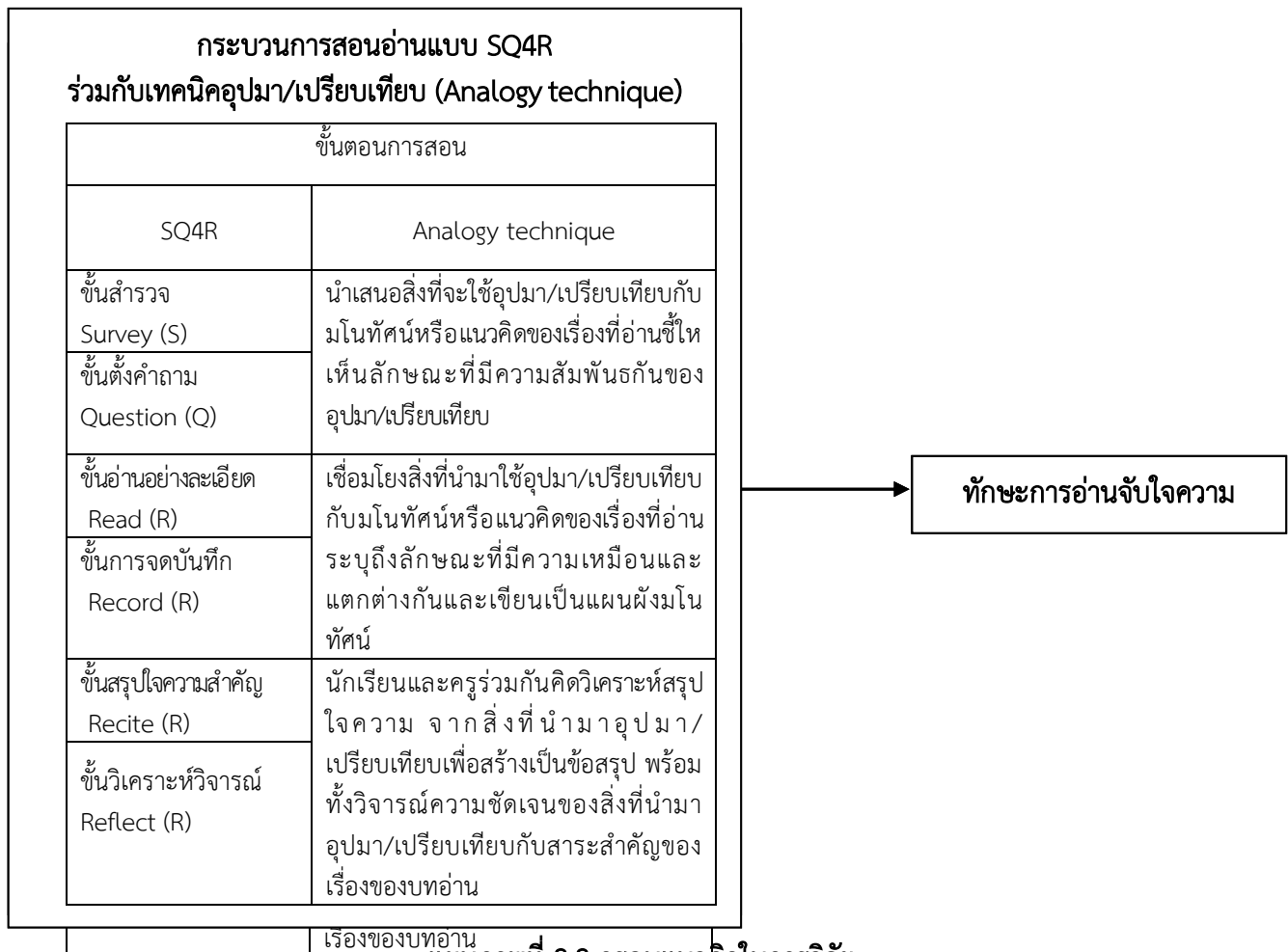
(4) Record (R) ให้ผู้เรียนจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้อ่านจากขั้นตอนที่ 3 ตามความเข้าใจของผู้เรียน โดยอาจจะจดบันทึกอย่างย่อหรือขีดเส้นใต้เพื่อเตือนความจำของตนเอง

ขั้นที่ (3) และ (4) จะใช้เทคนิคการสอนแบบอุปมาเปรียบเทียบ เชื่อมโยงสิ่งที่น่าสนใจมาใช้อุปมา/เปรียบเทียบกับมโนทัศน์หรือแนวคิดของเรื่องที่ย่าน ระบุถึงลักษณะที่มีความเหมือนและแตกต่างกันและเขียนเป็นแผนผังมโนทัศน์

(5) Recite (R) ให้ผู้เรียนเขียนสรุปใจความสำคัญ จากการตั้งคำถามและตอบคำถาม โดยใช้สำนวนภาษาของตนเอง

(6) Reflect (R) ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ วิเคราะห์ บทอ่านที่ผู้เรียนได้อ่านแล้ว และแสดงความคิดเห็นพร้อมทั้ง เชื่อมโยงความคิดจากบทอ่านกับความรู้เดิมโดยใช้ภาษาอย่างถูกต้องให้เพื่อนและครูได้รับทราบ

ขั้นที่ (5) และ (6) จะใช้เทคนิคการสอนแบบอุปมาเปรียบเทียบ โดยนักเรียนและครูร่วมกัน คิดวิเคราะห์สรุปใจความ จากสิ่งที่น่าสนใจมาอุปมา/เปรียบเทียบเพื่อสร้างเป็นข้อสรุป พร้อมทั้งวิเคราะห์ความชัดเจนของสิ่งที่น่าสนใจมาอุปมา/เปรียบเทียบกับสาระสำคัญของเรื่องของบทอ่านนำไปสู่การสร้างแผนภาพความคิด (mapping) สรุปสาระสำคัญหรือสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายดังแผนภาพที่ 2.3

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและพัฒนากระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความ 2) เพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบที่มีต่อทักษะการอ่านจับใจความ เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง โดยใช้เวลาการทดลองภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2556 ระยะเวลาการทดลองประมาณ 1 ภาคการศึกษา (16 สัปดาห์) และศึกษาผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบที่มีต่อทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียน วิธีการดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีต่างๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการอ่าน ทักษะการอ่านจับใจความ แนวคิดการพัฒนาการอ่านของ Pressley (2006) เทคนิคการสอนการอ่านจับใจความ SQ4R Model ซึ่งเป็นแนวคิดของ Robinson (1970) และใช้เทคนิคการสอนแบบอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) จากนั้นยกร่างรูปแบบกระบวนการสอนอันประกอบด้วย เนื้อหาที่ใช้สอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผลจำนวน 1 คน ดังรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในภาคผนวก ก ตรวจสอบความเหมาะสม

2. การออกแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบแผนการวิจัยชนิด Randomized Pretest - Posttest Control group design (แผนแบบการวิจัย แบบมีกลุ่มควบคุม วัดก่อน วัดหลัง ชนิดสุ่ม)

ER	O1	X	O2
CR	O1		O2

แผนภาพที่ 3.1 การออกแบบการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง

สัญลักษณ์ที่ใช้ในรูปแบบการทดลอง

- R แทนการสุ่ม
- E แทนกลุ่มทดลอง
- C แทนกลุ่มควบคุม
- X แทนการจัดกระทำ (treatment)
- O 1 การทดสอบก่อนการจัดกระทำ (pre- test)
- O 2 การทดสอบหลังการจัดกระทำ (post-test)

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือนักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถมศึกษา ปีการศึกษา 2556

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยทำการสุ่มห้องเรียน และแยกเป็นกลุ่มทดลอง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 และ กลุ่มควบคุม คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 ห้องละ 33 คน เนื่องจากทางโรงเรียนได้จัดชั้นเรียนใหม่ทุกปีการศึกษา การจัดชั้นเรียนในแต่ละครั้งจะใช้เทคนิคการจับคู่ (matching) ทั้งเพศ ระดับผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละห้องในจำนวนที่เท่ากัน จึงทำให้นักเรียนในแต่ละห้องมีลักษณะพื้นฐานของนักเรียนในแต่ละห้องมีความใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกัน จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความเท่าเทียมกันของทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ด้วยการทดสอบด้วยแบบวัดทักษะการอ่านจับใจความ แล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าสถิติ t-test พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการอ่านจับใจความของกลุ่มตัวอย่าง

คะแนนทักษะการอ่านจับใจความ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	t	sig
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1	6.43	1.65	2.26	.822
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2	6.34	1.61		

4. กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบที่มีต่อทักษะการอ่านจับใจความ

ผู้วิจัยทำการศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐาน ท 1.1 สาระการอ่านใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน แนวคิดการคิดกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบที่มีต่อทักษะการอ่านจับใจความ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาบทอ่านที่ใช้สำหรับจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ดังนี้คือ (1) เป็นบทอ่านบทอ่านจากแบบเรียนหนังสือภาษาพาที และวรรณคดีลำนานา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกระทรวงศึกษาธิการ และ (2) มีเนื้อหาที่ตรงกับความสนใจ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และเนื้อหาในบทเรียนสามารถประยุกต์กับการคิดวิเคราะห์อุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกตามเกณฑ์ดังกล่าว จำนวน 8 เรื่อง ได้แก่บทอ่านจากหนังสือภาษาพาที เรื่อง สี่ศิษย์พระดาบส จากผาแต้มสู่อียิปต์ ฟางเพียงพสุธา เสียแล้วไม่กลับคืน ดุละครย่อนคิด และบทอ่านจากหนังสือวรรณคดีลำนานา เรื่องการเดินทางของพลายน้อย นิทานทองอิน ตอนนากพระโขนงที่สอง และอย่าชิงสุกก่อนห่ามไม่งามดี ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำบทอ่าน ที่คัดเลือกมาวิเคราะห์และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) โดยใช้เทคนิค SQ4R จำนวน 8 แผนแต่ละแผน จะประกอบไปด้วยแนวคิดหลัก จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ซึ่งขั้นตอนการสอนการอ่านมีรายละเอียดดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ

กระบวนการสอน		กิจกรรมที่ใช้
SQ4R	Analogy technique	
ขั้นสำรวจ Survey (S)	นำเสนอสิ่งที่ จะใช้ อุปมา/เปรียบเทียบกับ มโนทัศน์หรือแนวคิด ของเรื่องให้อ่านชี้ให้เห็น ลักษณะที่มีความ สัมพันธ์กันของอุปมา/ เปรียบเทียบ	สนทนา ดูวิดีโอ ดูปภาพ เล่าประสบการณ์ ปรศนา คำทาย คาดเดาเนื้อเรื่องจากชื่อเรื่อง อ่านเนื้อเรื่องอย่างคร่าว ๆ อภิปราย สนทนา ถาม-ตอบ และใช้เทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ ในการสำรวจและ เชื่อมโยงความรู้ที่นักเรียนมีต่อเรื่องที่อ่าน
ขั้นตั้งคำถาม Question (Q)		ตั้งคำถามโดยใช้เทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ เพื่อใช้ให้ เห็นสาระสำคัญจากบทอ่านได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ใช้เกม ถาม-ตอบ แบ่งกลุ่มจับคู่คำศัพท์
ขั้นอ่านอย่างละเอียด Read (R)	เชื่อมโยงสิ่งที่นำมาใช้ อุปมา/เปรียบเทียบกับ มโนทัศน์หรือแนวคิด ของเรื่องให้อ่าน ระบุถึง ลักษณะที่มีความ เหมือนและแตกต่างกัน และเขียนเป็นแผนผัง มโนทัศน์	อ่านเนื้อเรื่อง ซ้ำๆ และใช้เทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ ในการอภิปราย ชักถาม ทำแบบฝึกหัด
ขั้นการจดบันทึก Record (R)		จดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ วาดภาพ สร้างแผนภาพความคิด สร้างแผนภาพโครงเรื่อง เขียนบรรยาย ทำตาราง แผนภูมิ โดยใช้เทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ เพื่อให้เกิด ความชัดเจนในการบันทึกข้อมูลจากการอ่าน
ขั้นสรุปใจความสำคัญ Recite (R)	นักเรียนและครูร่วมกัน คิดวิเคราะห์สรุปใจความ จากสิ่งที่นำมาอุปมา/ เปรียบเทียบเพื่อสร้าง เป็นข้อสรุป พร้อมทั้ง วิจารณ์ความชัดเจน	เขียนสรุปใจความสำคัญ โดยใช้สำนวนภาษาของตนเอง เล่นเกมตอบคำถาม เรียงลำดับภาพเหตุการณ์และใช้ เทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ การวิเคราะห์ลักษณะที่ เหมือนกัน/หรือแตกต่างกันระหว่างตัวอย่างซึ่งผู้เรียน คุ้นเคยกับสิ่งที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าแล้วนำมาสรุป ใจความสำคัญของบทอ่าน
ขั้นวิเคราะห์วิจารณ์ Reflect (R)	ของสิ่งที่นำมาอุปมา/ เปรียบเทียบ กับ สาระสำคัญของเรื่อง ของบทอ่าน	วิเคราะห์ วิจารณ์ เนื้อเรื่อง แสดงความคิดเห็น โดยใช้ เทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบเชื่อมโยงความคิดจากบท อ่านกับความรู้เดิม แสดงบทบาทสมมติ

ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ตรวจสอบความสอดคล้อง
ความเหมาะสมของแนวคิด จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล
ซึ่งเกณฑ์การประเมินผลให้คะแนนแบบรูบริกส์ (rubrics scoring) ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 เกณฑ์การประเมินแผนการจัดการเรียนรู้แบบรูบริกส์ (rubrics scoring)

ระดับคะแนน	คำอธิบาย
4	-แนวคิด จุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมสอดคล้อง และเชื่อมโยงต่อเนื่อง สอดแทรกเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) ในทุกขั้นตอน -กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามลำดับขั้นตอนตามกระบวนการสอนแบบ SQ4R มีความเหมาะสมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเชื่อมโยงขั้นตอนการสอนได้อย่างต่อเนื่อง -มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย ชัดเจน และสอดคล้องกับแนวคิดและจุดประสงค์การเรียนรู้
3	-แนวคิด จุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมและเชื่อมโยง สอดแทรกเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) ในหลายขั้นตอน -กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามลำดับขั้นตอนตามกระบวนการสอนแบบ SQ4R เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเชื่อมโยงขั้นตอนการสอนได้อย่างต่อเนื่อง -มีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และสอดคล้องกับแนวคิดและจุดประสงค์การเรียนรู้
2	-แนวคิด จุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม สอดแทรกเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) ในบางขั้นตอน -กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามกระบวนการสอนแบบ SQ4R เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง -มีการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน และสอดคล้องกับแนวคิดและจุดประสงค์การเรียนรู้
1	-แนวคิด จุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสม สอดแทรกเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) ในบางขั้นตอน -กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไม่ไปตามลำดับขั้นตอนตามกระบวนการสอนแบบ SQ4R -มีการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน

จากนั้นนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คนมาหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต เนื่องจากค่าเฉลี่ยเลขคณิตที่ใช้ในการสร้างเกณฑ์คุณภาพเป็นทศนิยมสองตำแหน่ง เพื่อความเหมาะสมและความสะดวก ในการกำหนดเกณฑ์ ผู้วิจัยจึงกำหนดเกณฑ์เป็นช่วงคะแนนดังตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 ระดับคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

ช่วงคะแนนค่าเฉลี่ยเลขคณิต	ระดับคุณภาพ
3.50 - 4.00	ดีมาก
3.00 - 3.49	ดี
2.50 - 2.99	ปานกลาง
1.00 - 2.49	ต้องปรับปรุง

ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 8 แผนมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.60-4.00 แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพและมีความเหมาะสมอยู่ในเกณฑ์ดีมากดังตารางที่ 3.5 ตารางที่ 3.5 ค่าเฉลี่ยและระดับคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

แผนการจัดการเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย	ระดับคุณภาพ
1. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องสี่ศิษย์พระดาบส	4.00	ดีมาก
2. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องจากผาแต้มสู่อียิปต์	3.80	ดีมาก
3. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องฟางเพียงพสุธา	3.60	ดีมาก
4. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องเสียแล้วไม่กลับคืน	3.80	ดีมาก
5. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องตุลครย่อนคิด	3.60	ดีมาก
6. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการเดินทางของพลายน้อย	4.00	ดีมาก
7. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องนิทานทองอิน ตอนนากพระโขงที่สอง	3.80	ดีมาก
8. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องอย่าชิงสุกก่อนห่ามไม่งามดี	4.00	ดีมาก

5. การสร้างแบบทดสอบทักษะการอ่านจับใจความ

ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบทักษะการอ่านจับใจความมีรายละเอียดดังนี้

(1) ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำราวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านจับใจความ การสร้างชุดการสอน ขั้นตอนและการสร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐาน ท 1.1 สาระการอ่าน ใช้กระบวนการอ่าน สร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่านโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

(2) สร้างแบบวัดทักษะการอ่านจับใจความ แบบเลือกตอบ (Multiple choices) จำนวน 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ข้อคำถามจะครอบคลุมความเข้าใจในการอ่าน 3 ระดับ ดังนี้ ระดับแรกสามารถค้นหาสาระสำคัญของเรื่องที่อ่านได้ ระดับที่สองสามารถเข้าใจและตีความหมายจากสิ่งที่อ่าน และระดับที่สามสามารถเข้าใจและประเมินเนื้อหาและสาระสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้ จำนวน 2 ฉบับ คือ แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน โดยทั้งสองฉบับเป็นแบบทดสอบแบบคู่ขนาน ซึ่งเนื้อหาที่นำมาออกแบบผู้วิจัยได้ตัดตอนเนื้อเรื่องจากรวมกรรมเยาวชน นิตยสาร วารสาร สิ่งพิมพ์ บทร้อยกรองต่างๆ นิทาน โดยพิจารณาถึงประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากการอ่าน เนื้อหาที่มีความง่าย และเหมาะสมกับวัย โดยมีแนวทางในการสร้างแบบทดสอบการอ่านดังตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.6 จำนวนข้อสอบจำแนกตามพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย

เนื้อหา/วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	ระดับความเข้าใจในการอ่าน			รวม
	ค้นหาสาระสำคัญ	เข้าใจและตีความสาระสำคัญ	ประเมินเนื้อหาและสาระสำคัญ	
เนื้อหา บทอ่าน จากวรรณกรรมเยาวชน นิตยสาร วารสาร สิ่งพิมพ์ บทร้อยกรองต่างๆ นิทาน				
วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม				
1. จับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้	13	6	-	19
2. บอกแนวคิดหรือข้อคิดจากเรื่องที่อ่านได้	-	5	-	5
3. แสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้	3	2	-	5
4. แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านได้	-	1		1
5. ระบุดัชนีหรือรูปแบบของเรื่องที่อ่านได้	-	7	1	8
6. อธิบายคุณค่าของวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่านได้	-	-	2	2
รวม	16	21	3	40

(3) ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความตรงเชิงเนื้อหา ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อดูความครอบคลุมและความเหมาะสมของแบบทดสอบที่สร้างขึ้น โดยนำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คนตรวจสอบความถูกต้องของภาษาและความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับระดับพฤติกรรมโดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ (1) เป็นผู้ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในเรื่องของการสร้างและพัฒนาแบบทดสอบ เช่น อาจารย์ผู้สอนวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 1 คน (2) เป็นผู้มีความรู้และมีประสบการณ์ด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 คน และ (3) อาจารย์ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญหรืออาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาไทย จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 5 คน ดังมีรายชื่อในภาคผนวก

(4) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC มากกว่า 0.50 จึงถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2550) เพื่อนำไปใช้ทดลองและคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC น้อยกว่า 0.50 ออกหรือปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามในแบบทดสอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 แสดงว่าข้อคำถามในแบบสอบมีความสอดคล้องและเหมาะสมสามารถนำไปใช้ทดสอบได้

(6) ผู้วิจัยตรวจสอบการสะกดคำผิด ภาษาที่ใช้และรูปแบบการพิมพ์ และนำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจและความชัดเจนในข้อคำถามแล้วดำเนินการแก้ไขปรับปรุง

(7) นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ โดยวิเคราะห์ค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเที่ยงด้วยวิธีประมาณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ Cronbach พบว่า แบบทดสอบก่อนเรียน (pre-test) มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 มีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.280-0.762 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.204-0.540 แบบทดสอบหลังเรียน (post-test) มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.82 ค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.203-0.780 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.240-0.776 แสดงว่าแบบทดสอบทั้งสองฉบับมีค่าความยากง่ายค่อนข้างดี มีค่าอำนาจจำแนกเหมาะสม และมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังมีรายละเอียดในภาคผนวก

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

(1) ผู้วิจัยทำบันทึกข้อความถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อขออนุญาตในการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

(2) ผู้วิจัยทำการสุ่มห้องเรียน และแยกเป็นกลุ่มทดลอง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 และกลุ่มควบคุม คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 ห้องละ 33 คน ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความเท่าเทียมกันของทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม ด้วยการทดสอบด้วยแบบวัดทักษะการอ่านจับใจความ แล้วนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยการทดสอบค่าสถิติ t-test พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(3) ผู้วิจัยแนะนำวิธีการสอนให้กับกลุ่มทดลอง และทดสอบก่อนเรียน (pre-test) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

(4) ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบกับกลุ่มทดลองและจัดการเรียนการสอนแบบปกติกับกลุ่มควบคุมด้วยตนเอง โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 8 แผน แผนการเรียนรู้อะเอียด 2-3 คาบเรียน การเรียนการสอนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจะเป็นคนละช่วงเวลาแต่อยู่ในวันเดียวกันหรือใกล้เคียง

(4) ระหว่างการทดลองผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติมจากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมนักเรียนของนักเรียน เช่น การร่วมกิจกรรม การแสดงความคิดเห็น ความสนใจในการเรียน ผลงานนักเรียนจากการทำแบบฝึกหัดและชิ้นงาน ตลอดจนอุปสรรคปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อดูพัฒนาการในการเรียนรู้และนำข้อมูลที่ได้รับไปอภิปรายผล

(5) เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้เรียบร้อยแล้ว ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียน (post-test) ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยายและสถิติอนุมานวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการอ่านจับใจความ ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการอ่านจับใจความหลังการทดลองของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ค่าสถิติ t-test ด้วยโปรแกรม SPSS

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเรื่องผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบที่มีต่อทักษะการอ่านจับใจความ ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นสองตอน ดังนี้ ตอนแรกเป็นการนำเสนอรูปแบบกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ ที่มีผลต่อทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียนและตอนที่สองนำเสนอผลการทดลองกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบที่มีต่อทักษะการอ่านจับใจความ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

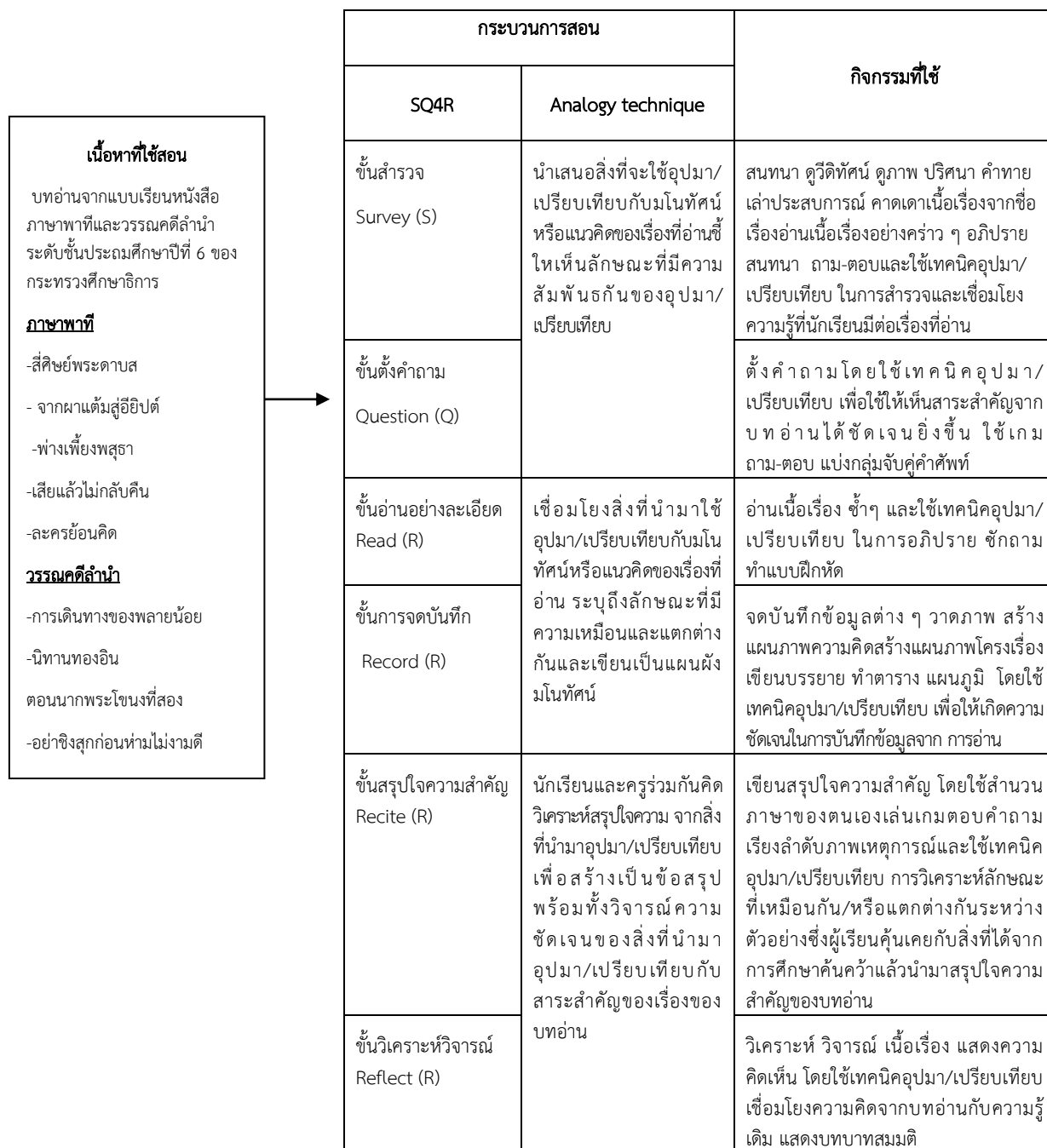
ตอนที่ 1 รูปแบบกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ ที่มีผลต่อทักษะการอ่านจับใจความ

รูปแบบกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบประกอบด้วย ส่วนที่เป็นเนื้อหาที่ใช้สอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) เนื้อหาที่ใช้สอน โดยมีเกณฑ์การพิจารณาบทอ่านดังนี้คือ 1) เป็นบทอ่านบทอ่านจากแบบเรียนหนังสือภาษาพาที และวรรณคดีลำนำ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกระทรวงศึกษาธิการ และ 2) มีเนื้อหาที่ตรงกับความสนใจ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และเนื้อหาในบทเรียนสามารถประยุกต์กับการคิดวิเคราะห์อุปมา/เปรียบเทียบ (analogy) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกตามเกณฑ์ดังกล่าว จำนวน 8 เรื่อง ได้แก่บทอ่านจากหนังสือภาษาพาที เรื่อง สีสัชย์พระดาบส จากผาแต้มสู่อียิปต์ ฟางเพียงพสุธาเสียแล้วไม่กลับคืน ดุละครย้อนคิด และบทอ่านจากหนังสือวรรณคดีลำนำเรื่องการเดินทางของพลายน้อย นิทานทองอิน ตอนนากพระโขนงที่สอง และอย่าชิงสุกก่อนห่ามไม่งามดี

(2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบไปด้วยกิจกรรม 6 ขั้นตอน ดังนี้ (1) Survey (S) อ่านอย่างคร่าว ๆ เพื่อหาจุดสำคัญของเรื่อง เป็นการมองภาพรวมของเรื่องทั้งหมด (2) Question (Q) การตั้งคำถามเพื่อจับใจความสำคัญอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยครูผู้สอนจะชี้แนะแนวทางในการตั้งคำถามให้นักเรียนได้ฝึกตั้งคำถามขั้นที่ (1) และ (2) จะใช้เทคนิคการสอนแบบอุปมาเปรียบเทียบ โดยนำเสนอสิ่งที่จะใช้อุปมา/เปรียบเทียบกับมโนทัศน์หรือแนวคิดของเรื่องให้อ่านชี้ให้เห็นลักษณะที่มีความสัมพันธ์กันของอุปมา/เปรียบเทียบ (3) Read (R) การอ่านข้อความในบทหรือตอนนั้น ๆ ซ้ำอย่างละเอียด เพื่อทำความเข้าใจในเนื้อหาหรือสิ่งที่ได้รับจากบทอ่าน และตอบคำถามจากเรื่องให้อ่าน (4) Record (R) ให้ผู้เรียนจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้อ่านจากขั้นตอนที่ 3 ตามความเข้าใจของผู้เรียน โดยอาจจะจดบันทึกอย่างย่อหรือขีดเส้นใต้เพื่อเตือนความจำของตนเอง ขั้นที่ (3) และ (4) จะใช้เทคนิคการสอนแบบอุปมาเปรียบเทียบ เชื่อมโยงสิ่งที่นำมาใช้อุปมา/เปรียบเทียบกับมโนทัศน์หรือแนวคิดของเรื่องให้อ่าน ระบุถึงลักษณะที่มีความเหมือนและแตกต่างกันและเขียนเป็นแผนผังมโนทัศน์ (5) Recite (R) ให้ผู้เรียนเขียนสรุปใจความสำคัญ จากการตั้งคำถามและตอบคำถาม โดยใช้สำนวนภาษาของตนเอง (6) Reflect (R) ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ วิจารณ์ บทอ่านและแสดงความคิดเห็นพร้อมทั้ง เชื่อมโยงความคิดจากบทอ่านกับความรู้เดิมโดยใช้ภาษาอย่างถูกต้องให้เพื่อนและครูได้รับทราบ ขั้นที่ (5) และ (6) จะใช้เทคนิคการสอนแบบอุปมาเปรียบเทียบ โดยนักเรียนและครูร่วมกันคิดวิเคราะห์ สรุปใจความ จากสิ่งที่นำมาอุปมา/เปรียบเทียบเพื่อสร้างเป็นข้อสรุป พร้อมทั้งวิจารย์ความชัดเจนของสิ่งที่นำมาอุปมา/เปรียบเทียบกับสาระสำคัญของเรื่องของบทอ่านนำไปสู่การสร้างแผนภาพความคิด (mapping)

(3) แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำบทอ่านที่คัดเลือกมาวิเคราะห์และจัดกระบวนการสอนอ่านแบบแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบจำนวน 8 แผนแต่ละแผนใช้เวลาในการสอน จำนวน 2-3 คาบเรียน แต่ละแผนจะประกอบไปด้วยแนวคิดหลัก จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผลจำนวน 1 คน ตรวจสอบความเหมาะสม ผลปรากฏว่าแผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสอนอ่านแบบแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ มีความเหมาะสมมากค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.60 ซึ่งอยู่ในระดับดีมากเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

แผนภาพที่ 4.1 รูปแบบกระบวนการสอนอ่านแบบแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบที่มีต่อทักษะการอ่านจับใจความ

1.1 ผลสรุปปัญหา วิธีการแก้ปัญหาและผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบที่มีต่อทักษะการอ่านจับใจความ

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบชุดการสอนการอ่านตามใช้กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบประกอบด้วย เนื้อหาที่ใช้สอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน พบว่าในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอนเกิดปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการแก้ไขปัญหา และนำเสนอผลการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวละเอียดในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ปัญหา วิธีการแก้ปัญหาและผลการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ

ขั้นตอนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้	ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	วิธีการแก้ปัญหา	ผลการจัดการเรียนการสอน
ขั้นสำรวจ Survey (S)	ขั้นตอนในการสำรวจ นักเรียนใช้เวลาในการสำรวจคำสำคัญและเนื้อหาใจความสำคัญของบทอ่านค่อนข้างนาน ทำให้ใช้เวลาในการสนทนาถามตอบและอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อเรื่องคร่าวๆ ค่อนข้างช้า	ในระยะแรกเมื่อนักเรียนสำรวจคำสำคัญหรือเนื้อหาใจความของบทอ่านได้เข้าผู้สอนจึงต้องเป็นผู้ใช้ทักษะการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนคาดเดาเนื้อหาของบทอ่านผ่านการอ่านชื่อเรื่อง ผู้เรียนเข้าใจความหมายของชื่อเรื่องและใช้เป็นแนวทางในการสำรวจใจความสำคัญของบทอ่าน และใช้การตั้งคำถามเพื่อให้นักเรียนหาคำสำคัญพร้อมกันทั้งชั้นเรียนในแผนการจัดการเรียนรู้แรกๆ	เมื่อผู้สอนใช้ทักษะการตั้งคำถามและการคาดเดาเนื้อหาจากชื่อเรื่องและใช้คำถามให้นักเรียนหาคำสำคัญของบทอ่านเพื่อเป็นแนวทางในการหาใจความสำคัญของเรื่อง ผลปรากฏว่าผู้เรียนหาใจความสำคัญได้รวดเร็วมากขึ้น และในระยะต่อมานักเรียนสามารถตั้งคำถาม สนทนาเกี่ยวกับใจความสำคัญของบทอ่านได้ดีขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจใคร่รู้ในเรื่องที่อ่าน และอยากติดตามบทอ่านอย่างตั้งใจและมีสมาธิในการอ่าน
ขั้นตั้งคำถาม Question (Q)	เมื่อผู้สอนตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบคำถาม ส่วนใหญ่ตอบคำถามจากเนื้อหาในบทอ่านได้ค่อนข้างดี แต่เมื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ตั้งคำถามและให้เพื่อนๆในห้องเป็นผู้ตอบ คำถามปรากฏว่านักเรียนตั้งคำถามไม่ตรงประเด็น คำถามไม่สอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละย่อหน้า ทำให้ใช้เวลาในขั้นตอนนี้ค่อนข้างนาน	ผู้สอนฝึกทักษะการตั้งคำถามและกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งคำถาม โดยผู้สอนตั้งคำถามเป็นตัวอย่าง ในแต่ละย่อหน้าว่าใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร และผลเป็นอย่างไร และฝึกให้ผู้เรียนตั้งคำถามแบบเดียวกันกับผู้สอนในการสอนในคาบต่อไป	ผู้เรียนมีทักษะการตั้งคำถามที่ดีขึ้น ทำให้ผู้เรียนหาสาระสำคัญหรือใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้ดีขึ้น ทำให้ผู้เรียนทราบจุดมุ่งหมายในการอ่านและใช้เป็นแนวทางในการหาใจความสำคัญให้ตรงประเด็นมากขึ้น

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ขั้นตอนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้	ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	วิธีการแก้ปัญหา	ผลการจัดการเรียนการสอน
<p>ขั้นอ่านอย่างละเอียด Read (R)</p>	<p>ในระยะแรกผู้เรียนแต่ละคนใช้เวลาในการอ่านเนื้อเรื่องค่อนข้างนาน และเนื้อหาบทอ่านบางเรื่องค่อนข้างยาวทำให้ไม่ค่อยสนใจในการอ่านเท่าที่ควร</p>	<p>ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนอ่านบทอ่านให้รวดเร็วมากขึ้นโดยใช้วิธีการจับคู่ผู้เรียนแข่งขันกันอ่านและสรุปสาระสำคัญหรือให้แข่งขันกันอ่านเป็นกลุ่มโดยให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มแบ่งหน้าที่ในการอ่านในแต่ละประเด็น แล้วให้แต่ละคนในกลุ่มรับผิดชอบอ่านเนื้อหาในแต่ละประเด็นอย่างละเอียดและนำมาสรุปร่วมกันอีกครั้ง</p>	<p>ผู้เรียนอ่านได้รวดเร็วมากขึ้น มีความกระตือรือร้นในการอ่านมากขึ้น เนื่องจากต้องแข่งขันกันเป็นคู่หรือแข่งขันกันเป็นกลุ่ม เพราะถ้านักเรียนคนใดอ่านล่าช้าก็จะกลายเป็นฝ่ายแพ้ หรือถ้าอ่านเป็นกลุ่มก็อาจจะทำให้กลุ่มของตนเองสรุปสาระสำคัญได้ล่าช้า และการอ่านเป็นคู่หรือเป็นกลุ่มทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้ได้รับข้อมูลและรายละเอียดเนื้อหาของบทอ่านที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น</p>
<p>ขั้นการจดบันทึก Record (R)</p>	<p>ระยะแรกนักเรียนจดบันทึกข้อมูลเนื้อหาจากบทอ่านโดยเขียนเป็นข้อความสั้นๆ บางกลุ่มเขียนเป็นความเรียง บางคนหรือบางกลุ่มนำข้อมูลที่ได้รับมาสร้างเป็นแผนภาพความคิดหรือแผนภาพโครงเรื่องที่ขาดความสมบูรณ์</p>	<p>ในระยะแรกผู้สอนได้ปรับกิจกรรมจากให้ผู้เรียนเป็นผู้จดบันทึกและสรุปความคิดด้วยตนเอง เป็นผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปร่วมกันบทกระดานดำ โดยใช้วิธีการจดบันทึกหรือสรุปสาระสำคัญที่มีความหลากหลายทั้งแผนภาพความคิด แผนภาพโครงเรื่องในรูปแบบต่างๆ</p>	<p>ผู้เรียนสามารถบันทึกสิ่งที่ได้จากการอ่านได้อย่างครบถ้วนและเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงหัวข้อสำคัญต่างๆ เข้าด้วยกันตามความเข้าใจของผู้เรียน โดยบันทึกส่วนที่เป็นเนื้อหาและใจความสำคัญจากบทอ่านเป็นแผนภาพความคิด แผนภาพโครงเรื่อง และบันทึกข้อคำถามและคำตอบจากเนื้อหาได้อย่างครบถ้วน ทำให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหาและใจความสำคัญของเรื่องได้แม่นยำ</p>
<p>ขั้นสรุปใจความสำคัญ Recite</p>	<p>ในระยะแรกผู้เรียนเขียนสรุปใจความสำคัญเรื่องยังไม่ค่อยได้ ใช้ภาษาที่ไม่สื่อความหมาย</p>	<p>ผู้สอนได้ใช้กิจกรรมเกมตอบคำถาม และเรียงลำดับภาพเหตุการณ์จากนั้นให้ผู้เรียนออกมาเขียนสรุปใจความสำคัญหน้าชั้นเรียน และให้นักเรียนนำข้อมูลที่ได้จากขั้นการจดบันทึก นำมาสรุปใจความสำคัญ</p>	<p>ผู้เรียนสามารถเขียนสรุปใจความสำคัญและตอบคำถามโดยใช้ภาษาที่สื่อความหมายและชัดเจน ตอบคำถามได้ตรงประเด็นและตรงคำถามมากขึ้นตามลำดับ</p>

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ขั้นตอนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้	ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	วิธีการแก้ปัญหา	ผลการจัดการเรียนการสอน
ขั้นวิเคราะห์วิจารณ์ Reflect	ในระยะแรกผู้เรียนวิเคราะห์วิจารณ์ เนื้อเรื่องหรือแสดงความคิดเห็นจากเรื่องทีอ่านได้ค่อนข้างน้อย ผู้เรียนเชื่อมโยงความคิดจากบทอ่านกับความรู้เดิมของตนเอง ยังไม่ดีเท่าที่ควร นักเรียนขาดความกล้าแสดงออก ไม่ค่อยตอบคำถาม และไม่ค่อยกล้าแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร	ผู้สอนใช้วิธีการพูดอธิบายเพิ่มเติม และใช้ทักษะการตั้งคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับการกระทำของตัวละครในบทอ่าน พร้อมทั้งให้เหตุผล และใช้วิธีการอุปมา/เปรียบเทียบ (analogy) การกระทำของตัวละคร หรือใจความสำคัญของเรื่องกับสิ่งอื่น ในลักษณะการตั้งคำถามปลายเปิด โดยกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มชายและกลุ่มหญิงเพื่อแข่งขันกันแสดงความคิดเห็นประกอบการให้เหตุผล กลุ่มใดมีคะแนนสูงสุดเป็นฝ่ายชนะและได้รับรางวัล	ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์การกระทำของตัวละครได้ดีขึ้น ตั้งใจในการตอบคำถาม ใช้กระบวนการคิดเพื่อตอบคำถามและเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ที่ได้รับจากการอ่านได้ดีขึ้น เป็นลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์และสรุปผลการวิเคราะห์การบันทึกการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีต่อการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบที่มีต่อทักษะการอ่านจับใจความ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการบันทึกการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้วิจัยเป็นผู้บันทึกการเรียนรู้ ซึ่งเป็นความรู้สึกและความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนการสอนการอ่านจับใจความตามกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยมีประเด็นในการสะท้อนความรู้สึก และความคิดเห็นดังต่อไปนี้

(1) **รูปแบบและกระบวนการจัดการเรียนการสอน** จากบันทึกการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่ากระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ มีความน่าสนใจ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทำให้เข้าใจเนื้อหาของบทอ่านได้รวดเร็ว ได้ฝึกการอ่านเป็นคู่ และการอ่านเป็นกลุ่ม ทำให้เกิดความสนุกสนานและอยากอ่านบทอ่าน และฝึกการตั้งคำถาม ถาม-ตอบเพื่อนในชั้นเรียน สามารถเขียนตอบคำถามและสรุปใจความสำคัญได้ดีขึ้น สามารถทำข้อสอบอ่านจับใจความได้มากขึ้น จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากระบวนการสอนแบบ SQ4Rสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจและมีแรงจูงใจในการทำความเข้าใจในบทอ่านมากขึ้น เพราะกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ใช้ทักษะและวิธีการในการอ่านที่มีความหลากหลายและเชื่อมโยงกันทำให้ผู้เรียนเขียนสรุปใจความได้ชัดเจน ตรงประเด็น และมีความแม่นยำในการจับใจความมากขึ้น

“ผมรู้สึกสนุกสนานกับการเรียน ทำให้ผมอ่านได้ดีขึ้น มีการแข่งขันเป็นกลุ่มหรือบางครั้งให้อ่านเป็นคู่ มีการตั้งคำถาม แข่งกันตอบ อ่านเนื้อหาได้ดีขึ้น รู้เรื่องและเข้าใจมากขึ้น ขอขอบคุณครับ”

“อาจารย์สอนสนุก มีกิจกรรมให้ทำในการอ่านแต่ละครั้ง ทำให้ฉันเข้าใจเนื้อหาในบทเรียนมากขึ้น”

“เรื่องซึ่งสนุกก่อนท่าม ไม่งามดี อาจารย์ให้เพื่อนกินกล้วยที่ดิบและสุก โดยไม่บอกก่อนว่าอันไหนคือ กล้วยดิบ อันไหนกล้วยสุก โดยเปรียบเทียบกล้วยดิบกับการทำในสิ่งที่ไม่ถึงเวลา ทำให้เข้าใจได้ชัดเจน”

“ฉันชอบเวลาสอนการอ่าน มีการแข่งกันตอบคำถาม แสดงความคิดเห็น และสรุปเรื่องเป็นแผนภาพความคิด”

“ได้ทำแบบฝึกหัดการอ่านเป็นกลุ่ม ทุกคนได้พูดและแสดงความคิดเห็น ทำให้บทอ่านเข้าใจง่ายขึ้น”

“มีการฝึกการอ่านหลายรอบ อ่านโดยคาดเดาชื่อเรื่อง อ่านแล้วช่วยกันตั้งคำถาม แข่งกันตอบคำถาม แล้วก็อ่าน แล้วก็สรุปใจความสำคัญ”

“สอนการอ่านได้ดีแล้ว ทำแบบฝึกหัดการอ่านได้ เขียนจับใจความได้ดีขึ้น”

(2) ทักษะการอ่านจับใจความกับการอ่านเนื้อเรื่อง จากบันทึกการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่านจับใจความที่ดีขึ้น สามารถอ่านและจับประเด็นหรือใจความสำคัญได้ดีขึ้น รู้จักเชื่อมโยงสิ่งที่ได้รับจากบทอ่านกับสิ่งที่อยู่รอบตัว จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากระบวนการสอนแบบ SQ4R สามารถพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญของผู้เรียนในส่วนของ การจับประเด็นสำคัญ เพราะผู้เรียนได้รับการกระตุ้นในการแสวงหาความเข้าใจในบทอ่านผ่านกระบวนการตั้งคำถามในขั้นที่สอง และเมื่อผู้เรียนอ่านบทอ่านอย่างละเอียดในขั้นที่สามทำให้สามารถเข้าใจเนื้อหาและตอบคำถามจากเรื่องได้ชัดเจนโดยใช้เทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบในการเชื่อมโยงเนื้อหาจากบทอ่านกับสิ่งที่นำมาอุปมา/เปรียบเทียบทำให้เข้าใจความคิดเชิงนามธรรมที่แฝงอยู่ในบทอ่านได้ชัดเจนมากขึ้นจนนำไปสู่การสรุปใจความสำคัญได้ตรงประเด็น

“ผมตอบคำถามจากเรื่องได้ถูกต้อง โดยใช้คำว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ทำให้ได้คะแนนสอบย่อย การอ่านสูงขึ้น”

“การตั้งคำถาม ทำให้ดิฉันเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดีขึ้นกว่าเดิม เรื่องที่อ่านหลายๆหน้าก็สามารถตอบคำถามได้สรุปใจความได้”

“การอ่าน บางเรื่องค่อนข้างยาก เมื่อใช้วิธีการตั้งคำถาม และจับใจความ มีการเขียนสรุปเป็นแผนภาพ และเขียนเปรียบเทียบ เช่นเรื่องสี่ศิษย์พระดาบส กับแผนที่ประเทศไทยทำให้เข้าใจเนื้อหาได้มาก”

1.3 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ ที่มีผลต่อทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียน

ผู้วิจัยได้บันทึกพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนตาม กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ ของผู้เรียนในกลุ่มทดลองตลอดระยะเวลาในการเก็บข้อมูล พบว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมในการอ่านและทักษะการจับใจความสำคัญเป็นดังต่อไปนี้

(1) ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการซักถาม ตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาจากบทอ่านได้ดีขึ้น ผู้เรียนหาใจความสำคัญได้รวดเร็วขึ้น สามารถตั้งคำถาม สนทนาเกี่ยวกับใจความสำคัญของบทอ่านได้ดีขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจใคร่รู้ในเรื่องที่อ่าน และอยากติดตามบทอ่านอย่างตั้งใจและมีสมาธิในการอ่าน

(2) ผู้เรียนมีทักษะการอ่านจับใจความที่ดีขึ้นตามลำดับ สามารถอ่านได้รวดเร็วมากขึ้น มีความกระตือรือร้นในการอ่านมากขึ้น เนื่องจากต้องแข่งขันกันเป็นคู่หรือแข่งขันกันเป็นกลุ่ม และการอ่านเป็นคู่หรือเป็นกลุ่มทำให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้ได้รับข้อมูลและรายละเอียดเนื้อหาของบทอ่านที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถบันทึกสิ่งที่ได้จากการอ่านได้อย่างครบถ้วนและเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงหัวข้อสำคัญต่างๆ เข้าด้วยกันตามความเข้าใจของผู้เรียน โดยบันทึกส่วนที่เป็นเนื้อหาและใจความสำคัญจากบทอ่านนำเสนอผลงานเป็นแผนภาพความคิดที่มีความชัดเจน เขียนแผนภาพโครงเรื่องได้ครบถ้วน

(3) ผู้เรียนสามารถทำงานกลุ่มได้อย่างเป็นระบบ มีความกล้าแสดงออกในการวิจารณ์หรือแสดงความคิดเห็นที่หลากหลายจากเนื้อหาในบทอ่าน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการตรวจสอบการนำเสนอผลงานของเพื่อนหน้าชั้นเรียน ผลงานมีคุณภาพและมีความประณีต ส่งผลให้การตรวจแบบฝึกหัดอ่านจับใจความ หรือการตรวจชิ้นงานมีความถูกต้องเพิ่มมากขึ้น

ตอนที่ 2 ผลการทดลองใช้ กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ ที่มีผลต่อทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียน

การทดลองใช้ชุดการสอนตาม กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ ที่มีผลต่อทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียน และคุณภาพของชุดการสอน ผู้วิจัยนำชุดการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จำนวน 2 ห้องเรียนแยกเป็นกลุ่มทดลอง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 และกลุ่มควบคุม คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 ห้องละ 33 คน เพื่อประเมินคุณภาพชุดการสอนที่พัฒนาขึ้น ผลปรากฏว่าการทดสอบทักษะการอ่าน จับใจความของผู้เรียนก่อนการเรียนการสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการอ่านจับใจความ ($\bar{X}=5.86$; $SD=1.22$) และเมื่อผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบปรากฏว่ามีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการอ่านจับใจความ ($\bar{X}=7.31$; $SD=0.91$) เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของทักษะการอ่านจับใจความของกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิค

อุปมา/เปรียบเทียบระหว่างก่อนเรียนและ หลังเรียนด้วยสถิติ t-test พบว่าคะแนนทักษะการอ่านจับใจความ สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการอ่านจับใจความก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง

กลุ่มทดลอง	จำนวน	คะแนน เต็ม	Mean	SD	T	sig
ก่อนการทดลอง	33	10	5.86	1.22	-10.312	0.00*
หลังการทดลอง	33	10	7.31	0.91		

* $p < 0.05$

ผู้วิจัยวิเคราะห์คะแนนทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียนที่ได้รับผลการเรียนการสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบกับผู้เรียนที่ได้รับการสอนการอ่านแบบปกติ เพื่อให้ทราบว่าทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ จึงได้ทดสอบความแตกต่างโดยใช้ค่าสถิติ t-test แบบ Independent Group ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ผลปรากฏว่า หลังการทดลอง ผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการอ่านจับใจความ ($\bar{X}=7.34$; $SD=0.91$) และผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ มีคะแนนเฉลี่ยทักษะการอ่านจับใจความ ($\bar{X}=6.18$; $SD=1.31$) และ เมื่อทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของทักษะการอ่านจับใจความของกลุ่มทดลองหลังจากที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบและกลุ่มเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติ พบว่า ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบมีค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการอ่านจับใจความแตกต่างจากผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติโดยกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการอ่านจับใจความสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการอ่านจับใจความระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง	จำนวน	คะแนน เต็ม	Mean	SD	t	sig
กลุ่มทดลอง	33	10	7.34	0.91	-4.191	0.00*
กลุ่มควบคุม	33	10	6.18	1.31		

* $p < 0.05$

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความ และเพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบที่มีต่อทักษะการอ่านจับใจความโดยใช้ระเบียบการออกแบบการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง แบบแผนการวิจัยชนิด Randomized Pretest - Posttest Control group design (แผนแบบการวิจัย แบบมีกลุ่มควบคุม วัดก่อน วัดหลัง ชนิดสุ่ม) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยทำการสุ่มห้องเรียน และแยกเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ห้องละ 36 คน ใช้สถิติบรรยายและสถิติอนุมานวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการอ่านจับใจความ ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลอง และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการอ่านจับใจความหลังการทดลองของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้ค่าสถิติ t-test

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยผลของการใช้กระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความ สรุปผลได้ดังนี้คือ

1. รูปแบบกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบประกอบด้วย ส่วนที่เป็น เนื้อหาที่ใช้สอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เนื้อหาที่ใช้สอน โดยมีเกณฑ์การพิจารณาบทอ่านดังนี้คือ 1) เป็นบทอ่านบทอ่านจากแบบเรียนหนังสือ ภาษาพาที และวรรณคดีลำนำ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกระทรวงศึกษาธิการ และ 2) มีเนื้อหาที่ตรงกับความสนใจ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และเนื้อหาในบทเรียนสามารถประยุกต์กับการคิดวิเคราะห์อุปมา/เปรียบเทียบ (analogy) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกตามเกณฑ์ดังกล่าว จำนวน 8 เรื่อง ได้แก่บทอ่านจากหนังสือภาษาพาที เรื่อง สี่ศิษย์พระดาบส จากผาแต้มสู่อียิปต์ ฟางเพียงพสุธา เสียแล้วไม่กลับคืน ดุละครย่อนคิด และบทอ่านจากหนังสือวรรณคดีลำนำเรื่องการเดินทางของพลายน้อย นิทานทองอิน ตอนนากพระโขนงที่สอง และอย่าชิงสุกก่อนห่ามไม่งามดี

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบไปด้วยกิจกรรม 6 ขั้นตอน ดังนี้ (1) Survey (S) อ่านอย่างคร่าว ๆ เพื่อหาจุดสำคัญของเรื่อง เป็นการมองภาพรวมของเรื่องทั้งหมด (2) Question (Q) การตั้งคำถามเพื่อจับใจความสำคัญอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยครูผู้สอนจะชี้แนะแนวทางในการตั้งคำถามให้นักเรียนได้ฝึกตั้งคำถาม ขั้นที่ (1) และ (2) จะใช้เทคนิคการสอนแบบอุปมาเปรียบเทียบ โดยนำเสนอสิ่งที่จะใช้อุปมา/เปรียบเทียบกับ มโนทัศน์หรือแนวคิดของเรื่องให้อ่านชี้ให้เห็นลักษณะที่มีความสัมพันธ์กันของอุปมา/เปรียบเทียบ (3) Read (R) การอ่านข้อความในบทหรือตอนนั้น ๆ ซ้ำอย่างละเอียด เพื่อทำความเข้าใจในเนื้อหาหรือสิ่งที่ได้รับจากบทอ่าน และตอบคำถามจากเรื่องให้อ่าน (4) Record (R) ให้ผู้เรียนจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้อ่านจากขั้นตอนที่ 3 ตามความเข้าใจของผู้เรียน โดยอาจจะจดบันทึกอย่างย่อหรือขีดเส้นใต้เพื่อเตือนความจำของตนเอง ขั้นที่ (3) และ (4) จะใช้เทคนิคการสอนแบบอุปมาเปรียบเทียบ เชื่อมโยงสิ่งที่น่าสนใจมาใช้อุปมา/เปรียบเทียบ

กับมโนทัศน์หรือแนวคิดของเรื่องทีอ่าน ระบุถึงลักษณะที่มีความเหมือนและแตกต่างกันและเขียนเป็นแผนผังมโนทัศน์ (5) Recite (R) ให้ผู้เรียนเขียนสรุปใจความสำคัญ จากการตั้งคำถามและตอบคำถาม โดยใช้สำนวนภาษาของตนเอง (6) Reflect (R) ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ วิจารณ์ บทอ่านและแสดงความคิดเห็น พร้อมทั้ง เชื่อมโยงความคิดจากบทอ่านกับความรู้เดิมโดยใช้ภาษาอย่างถูกต้อง ให้เพื่อนและครูได้รับทราบ ขั้นที่ (5) และ (6) จะใช้เทคนิคการสอนแบบอุปมาเปรียบเทียบ โดยนักเรียนและครูร่วมกันคิดวิเคราะห์ สรุปใจความ จากสิ่งที่นำมาอุปมา/เปรียบเทียบเพื่อสร้างเป็นข้อสรุป พร้อมทั้งวิจารย์ความชัดเจนของสิ่งที่นำมาอุปมา/เปรียบเทียบกับสาระสำคัญของเรื่องของบทอ่านนำไปสู่การสร้างแผนภาพความคิด (mapping)

แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยนำบทอ่านที่คัดเลือกมาวิเคราะห์และจัดกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบจำนวน 8 แผน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.60 ซึ่งอยู่ในระดับดีมากเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการอ่านจับใจความของกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยของคะแนนทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบสูงกว่าผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ผู้เรียนมีทักษะการอ่านจับใจความที่สูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนด้วยกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ เนื่องจากผู้เรียนได้รับประสบการณ์และฝึกทักษะกระบวนการอ่านอย่างมีความหมาย โดยใช้เทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนทำความเข้าใจกับบทอ่านได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ Pressley (2006) ที่ว่านักเรียนจะพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจมากขึ้นด้วยตนเอง หากครูผู้สอนมีเครื่องมือหรือเทคนิคที่จะช่วยให้พวกเขาสามารถฝึกหรือกระตุ้นเพื่อพัฒนาการอ่านด้วยตนเอง และ แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสอนอ่าน โดยใช้กระบวนการสอนแบบ SQ4R ผู้วิจัยได้คัดเลือกในส่วนของเนื้อหาบทอ่านของของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเนื้อหามีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน การใช้ภาษา คำนึงถึงพัฒนาการทางความคิดและภาษา พัฒนาการทางการอ่าน เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542) กล่าวถึงหลักการเขียนหนังสือสำหรับเด็กว่า เนื้อเรื่องไม่เป็นการสอนจนเด็กจับได้มีสาระ สนุกสนาน ตอบสนองความสนใจ เหมาะสมกับเพศและวัยของเด็ก สร้างตัวละครให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก เลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก อ่านเข้าใจง่าย วิธีการสอนแบบ SQ4Rเป็นวิธีการสอนอ่านที่ดี มีขั้นตอนการสอนที่เป็นระบบ ชัดเจน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทำให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ฝึกทักษะการอ่าน ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์โดยครูเป็นผู้กระตุ้นให้นักเรียนใช้กระบวนการคิดและใช้ความสามารถในการอ่าน การให้ผู้อ่านตอบคำถามเกี่ยวกับบทอ่านสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำความเข้าใจบทอ่านได้

การสอนด้วยกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์ อภิปรายและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้และได้ฝึกจากการปฏิบัติจริงด้วยตนเองโดยผ่านขั้นตอนกระบวนการทางความคิด เสนอสิ่งต่างๆ ที่ได้จากเรื่องที่อ่านโดยครูจะมีบทบาทในการกระตุ้นความอยากรู้ของผู้เรียนโดยการใช้คำถาม เพื่อสร้างปัญหาให้แก่ผู้เรียนได้แสวงหาคำตอบอีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองสอดคล้องกับ อัจฉรา ชิวพันธ์ (2553) ที่กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนที่เกิดทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ในการอ่านจับใจความนอกจากผู้อ่านจะใช้การคิดในระดับต่างๆแล้ว ผู้อ่านยังต้องผสมผสานทักษะการคิดเข้ากับทักษะการจับใจความ เพื่อพัฒนาความเข้าใจที่เป็นของตนเอง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการคิดและการตอบจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจำเนื้อหาได้มากกว่าอ่านหนังสือหรือคัดลอกข้อความจากผู้อื่นเพียงอย่างเดียว การสอนให้นักเรียนรู้จักตั้งคำถาม เป็นวิธีการสร้างความเข้าใจที่ให้ผลดี การสรุปสาระสำคัญเป็นทักษะที่ให้ประโยชน์เป็นอย่างมากในการอ่านเพื่อความเข้าใจ การสอนอ่านเพื่อความเข้าใจควรให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างหลากหลายเพื่อให้สามารถนำข้อมูลไปเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์เดิมได้ (Ruddell, 2002) ดังนั้นผู้เรียนจึงสามารถใช้ทักษะทางภาษาทั้งทางด้าน การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน จนทำให้มีทักษะการอ่านจับใจความที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนภักดิ์ เลิศคำฟู (2547) กล่าวว่า วิธีการสอนแบบ SQ4R ในการอ่านจับใจความเป็นวิธีการสอนที่ดี มีการสอนที่เป็นระบบชัดเจนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองฝึกให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ โดยครูมีบทบาทในการกระตุ้นผู้เรียนให้คิดและใช้ความสามารถในการอ่าน เมื่อนักเรียนปฏิบัติตามขั้นตอนทั้ง 6 ขั้นตอนก็จะทำให้สามารถจับใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้ในที่สุด สามารถอภิปรายผลในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการสอนได้ดังต่อไปนี้

1. ขั้นสำรวจ Survey (S) ผู้เรียนใช้เวลาในการสำรวจคำสำคัญและเนื้อหาใจความสำคัญของบทอ่านค่อนข้างนาน ดังนั้นผู้สอนจึงปรับวิธีการสอนโดยใช้การพูดคุยและร่วมกันคาดเดาเนื้อหาและใจความสำคัญของเรื่องจากชื่อเรื่อง ผลปรากฏว่าผู้เรียนหาใจความสำคัญได้รวดเร็วมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจใคร่รู้ในเรื่องที่อ่าน และมีสมาธิในการอ่านเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับสอดคล้องกับ รัตนภักดิ์ เลิศคำฟู (2547) ที่กล่าวว่า การให้ผู้เรียนอ่านเรื่องคร่าว ๆ จุดประกายให้ผู้เรียนสนใจใคร่รู้อยากติดตามความเป็นไปในเรื่องที่อ่าน

2. ขั้นตั้งคำถาม Question (Q) เมื่อผู้สอนตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบคำถาม ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาคำตอบ เมื่อได้คำตอบแล้วผู้เรียนสามารถนำคำตอบต่างๆ ที่ได้จากบทอ่านสรุปใจความสำคัญของเรื่องได้ค่อนข้างดี แต่เมื่อให้ผู้เรียนสลับกันถามและตอบคำถาม ปรากฏว่านักเรียนตั้งคำถามไม่ตรงประเด็น คำถามไม่สอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละย่อหน้า ทำให้ใช้เวลาในขั้นตอนนี้ค่อนข้างนาน ผู้สอนจึงต้องเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับทักษะการตั้งคำถาม โดยผู้สอนตั้งคำถามเป็นตัวอย่าง ในแต่ละย่อหน้าว่าใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร และผลเป็นอย่างไรและฝึกให้ผู้เรียนตั้งคำถามแบบเดียวกันกับผู้สอนในการสอนในคาบต่อไป ผลปรากฏว่าผู้เรียนตั้งคำถามจากบทอ่านได้ตรงประเด็นมากขึ้น ผู้เรียนเชื่อมโยงเนื้อหาที่ได้จากการตั้งคำถามในแต่ละย่อหน้าเพื่อสรุปสาระสำคัญของบทอ่านนั้นได้ดี ตรงประเด็นมากขึ้น ดังนั้นทักษะการตั้งคำถาม

จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาและเชื่อมโยงเนื้อหาจากบทอ่านได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นสอดคล้องกับ พิมพันธ์ เดชะคุปต์. (2545) ที่กล่าวว่าไว้ว่าทักษะการตั้งคำถามมีความสำคัญเพราะใช้เป็นสื่อสำหรับสำรวจและทบทวนพื้นฐานความรู้เดิมและประสบการณ์เดิมของนักเรียน คำตอบของนักเรียนจะเป็นสื่อนำไปสู่การเรียนรู้การสอบทบทวนใหม่และประสบการณ์ใหม่ ใช้เสริมสร้างความสามารถทางความคิดให้นักเรียน ช่วยให้นักเรียนฝึกคิดหาคำตอบ หาเหตุผล และหาความรู้ได้ด้วยตนเอง

3. ขั้นอ่านอย่างละเอียด Read (R) ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนอ่านบทอ่านให้รวดเร็วมากขึ้นโดยใช้วิธีการจับคู่ผู้เรียนแข่งขันกันอ่านและสรุปสาระสำคัญ หรือให้แข่งขันกันอ่านเป็นกลุ่มโดยให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มแบ่งหน้าที่ในการอ่านในแต่ละประเด็น แล้วให้แต่ละคนในกลุ่มรับผิดชอบอ่านเนื้อหาในแต่ละประเด็นโดยค้นหาคำสำคัญของบทอ่านแล้วนำมาสรุปสาระสำคัญร่วมกัน สอดคล้องกับ Shany & Biemiller (2009) ที่กล่าวว่าไว้ว่าการหาคำศัพท์จากบทอ่านที่เกี่ยวข้องส่งผลที่เป็นประโยชน์อย่างมากต่อการอ่านจับใจความ ทำให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทำให้ได้รับข้อมูลและรายละเอียดเนื้อหาของบทอ่านที่มีความชัดเจนและมีความกระตือรือร้นในการอ่านมากขึ้น

4. ขั้นการจดบันทึก Record (R) ระยะเวลาผู้สอนได้ปรับกิจกรรมจากให้ผู้เรียนเป็นผู้จดบันทึกและสรุปความคิดด้วยตนเอง เป็นผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปร่วมกันบทกระดานดำ โดยใช้วิธีการจดบันทึกหรือสรุปสาระสำคัญที่มีความหลากหลายทั้งแผนภาพความคิด แผนภาพโครงเรื่องในรูปแบบต่างๆผู้เรียนสามารถบันทึกสิ่งที่ได้จากการอ่านได้อย่างครบถ้วนและเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงหัวข้อสำคัญต่างๆ เข้าด้วยกันตามความเข้าใจของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนจดจำเนื้อหาและใจความสำคัญของเรื่องได้แม่นยำ สอดคล้องกับ Hall and Strangman (2002) ที่กล่าวว่าไว้ว่าแผนภาพใช้เป็นเครื่องมือการเรียนการสอนที่ได้ผลดีในทุกระดับชั้น ใช้ได้ผลดีทุกขั้นตอนของการเรียนการสอน ทั้งก่อนและหลังการเรียนการสอน ควรใช้หลังการอ่านจะทำให้ผู้เรียนมีผลการเรียนรู้ดีกว่าและจดจำเรื่องราวสาระสำคัญต่างๆ ได้ดีขึ้น

5. ขั้นสรุปใจความสำคัญ Recite ผู้เรียนสามารถเขียนสรุปใจความสำคัญและตอบคำถามโดยใช้ภาษาที่สื่อความหมายและชัดเจน ตอบคำถามได้ตรงประเด็นและตรงคำถามมากขึ้นตามลำดับ

6. ขั้นวิเคราะห์วิจารณ์ Reflect ผู้สอนใช้วิธีการพูดอธิบายเพิ่มเติม และใช้ทักษะการตั้งคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับการกระทำของตัวละครในบทอ่าน พร้อมทั้งให้เหตุผล และใช้เทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ(Analogy) การกระทำของตัวละคร หรือใจความสำคัญของเรื่องกับสิ่งอื่น ในลักษณะการตั้งคำถามปลายเปิด โดยกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มชายและกลุ่มหญิงเพื่อแข่งขันกันแสดงความคิดเห็นประกอบการให้เหตุผล กลุ่มใดมีคะแนนสูงสุดเป็นฝ่ายชนะและได้รับรางวัล ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์การกระทำของตัวละครได้ดีขึ้น ตั้งใจในการตอบคำถามใช้กระบวนการคิดเพื่อตอบคำถามและเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ที่ได้รับจากการอ่านได้ดีขึ้นเป็นลำดับ

นอกจากกระบวนการสอนทั้ง 6 ขั้นตอน ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนพบว่า นักเรียนตั้งคำถามและตอบคำถาม สรุปใจความสำคัญของเรื่องได้ถูกต้อง โดยเฉพาะเนื้อหาหรือบทอ่านที่มีข้อคิดเชิงนามธรรม นักเรียนจะเรียนรู้และตีความบทอ่านนั้นผ่านเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) ทำให้เข้าใจ

บทเรียนและเนื้อหาของบทอ่านได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Harrison (2008) ที่ว่าการเปรียบเทียบที่หลากหลายนั้นมีประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ เพราะแต่ละตัวเปรียบเทียบสามารถนำอธิบายมโนทัศน์หรือความรู้ได้อย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างชัดเจน นักเรียนสามารถเลือกการเปรียบเทียบที่ดีที่สุดสำหรับประสบการณ์เดิมและจำเป็นสำหรับความคิดของพวกเขาแต่ละคน และยังช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถเข้าใจสิ่งที่กำลังเรียนรู้ผ่านตัวเปรียบเทียบที่เหมาะสมกับความรู้เดิมของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำข้อมูลจากการวิจัยไปใช้ในแนวทางในการกำหนดนโยบายหรือ สนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาการสอนการอ่านจับใจความตามกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความของผู้เรียน สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนาผู้เรียนที่ขาดทักษะการอ่านจับใจความให้มีศักยภาพในการอ่านที่เพิ่มมากขึ้น ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด รวมทั้งเป็นการส่งเสริมและปลูกฝังนิสัยการรักการอ่านให้แก่นักเรียนเพื่อใช้เป็นทักษะขั้นพื้นฐานสำหรับการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้น เป็นแรงจูงใจให้ครูผู้สอนสามารถคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมประเภทแบบฝึกหัดหรือชุดการสอนเพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนในการพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การเขียน และความเข้าใจในหลักภาษาไทย รวมทั้งสามารถนำไปปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เพื่อเป็นการต่อยอดงานวิจัยอันจะนำไปสู่การใช้การวิจัยเป็นฐานรากในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและระบบการศึกษาของชาติต่อไป

1.2 เมื่อนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบที่พัฒนาขึ้น ครูควรกระตุ้นให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการฝึกทักษะการอ่าน ส่งเสริมให้นักเรียนกล้าแสดงออกและตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นจากบทอ่านให้มากขึ้น รวมทั้งเชื่อมโยงเนื้อหาและข้อคิดจากบทอ่านให้สามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาแบบการสอนกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะด้านอื่น ๆ เช่น การเขียนสื่อความ ความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ หรือบูรณาการรูปแบบการสอนตามกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบกับสาระหลักการใช้ภาษา เช่นการสอนเรื่อง คำพ้องเสียง คำพ้องรูป ชนิดของคำ เป็นต้น เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

2.2 ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรตามเฉพาะทักษะการอ่านจับใจความ อาจจะเพิ่มการศึกษาการความพึงพอใจที่มีต่อกระบวนการสอนแบบ SQ4Rร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy) เพื่อสะท้อนระดับความพึงพอใจของผู้เรียนอันจะเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบทักษะการอ่านจับใจความด้วยวิธีการสอนแบบอื่นๆ เช่น การเรียนการสอนอ่านคิดวิเคราะห์โดยใช้วรรณคดีไทยเป็นฐานกับการสอนด้วยกระบวนการสอนแบบ SQ4Rร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ (Analogy)

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *รายงานการวิจัยสภาพการรู้หนังสือของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ฉันท ชาติทอง. (2554). *สอนคิด*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: เพชรเกษมการพิมพ์.
- จีเรียง บุญสม. (2543). *ผลของเพื่อนช่วยสอนร่วมกับการเสริมแรงที่มีต่อ เจตคติ ความสามารถในการอ่านออกเสียง และความสามารถในการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). *การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน*. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ.
- ฐิติกมล จันทโกศล, ประยูร เทพนวล และเมธี ดิสวัสดิ์. (2556). *การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความ ระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้ SQ4R กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ผังมโนทัศน์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. บทความวิจัย เสนอในการประชุมภาคใหญ่ วิชาการ ครั้งที่ 4 วันที่ 10 พฤษภาคม 2556.
- ธารทิพย์ แก้วเหลี่ยม.(2556). *วิธีการอ่านแบบ SQ4R*. <http://gotoknow.org/blog/sairung/244531>. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2556
- นฤมล เทพนวล. (2557). *การพัฒนารูปแบบ SQ4R บนเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านวารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2557)*.
- ประมง สวัสดิลาภา. (2552). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเสด็จ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (การมัธยมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2545). *พฤติกรรมการสอนวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: บริษัทพัฒนาคุณภาพวิชาการ จำกัด
- มณฑิรา เอมมาโนชญ์. (2552). *ผลของการสอนการอ่านตามทฤษฎีพหุปัญญาที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มริจิ คงรัตน์. (2554). *ผลของการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้เทคนิคแนวเทียบร่วมกับวงจรการเรียนรู้ 5E ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตนภักดิ์ เลิศคำฟู (2547). การใช้วิธีสอนแบบเอสคิวโพรอาร์ในการสอนอ่านจับใจความสำคัญสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.

ลักขมี ขวัญประเสริฐ. (2554). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยกระบวนการสอนอ่าน KWLSA*. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา ปีที่ 7 ฉบับที่ 3

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). *ทฤษฎีการประเมิน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2556). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา <http://ednet.kku.ac.th/~ed128/ad06/article5.html>. [18 มีนาคม 2556].

สมบัติ จำปาเงิน และสำเนียง มณีกาญจน์. (2548). *กลเม็ดการอ่านให้เก่ง*. กรุงเทพมหานคร: สถาพรบุ๊คส์ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2546). (2546). สรุปผลการประชุมวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 จุด. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *คู่มือการเรียนการสอนภาษาไทย สร้างเด็กไทยให้อ่านเก่ง อ่านเร็ว ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สกสศ.ลาดพร้าว

สิทธิชัย วิชัยดิษฐ์. (2553). *การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่องชีววิทยาเกี่ยวกับพืชที่สอดแทรกเทคนิคการสอนแบบอุปมาอุปไมย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุคนธ์รัตน์ สวัสดิกุล. (2554). *การสร้างชุดการสอนอ่านจับใจความด้วยวิธี SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วารสารศึกษาศาสตร์ ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2555)

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). *หลักวิธีสอนอ่านภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2549). *เอกสารการสอนชุดวิชาการอ่านภาษาไทย (หน่วยที่ 1-8)*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สุพัตรา พัดทอง. (2545). *การใช้ภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สุริรัตน์ อักษรกาญจน์. (2553). *ผลของการเรียนการสอนการอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ที่มีต่อความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจและแรงจูงใจในการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวิทย์ มูลคำ. (2548). *กลยุทธ์การสอนคิดเปรียบเทียบ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.

เสาวนีย์ ณะสาร. (2553). *การศึกษาความสามารถอ่านจับใจความและความสนใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่3 ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านจากการสอนอ่านตามแนวการสอนแบบบูรณาการของเมอร์ดีอค*. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อมรรัตน์ จิตตะกาล. (2556). *การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับการใช้ผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยทักษิณ.

อัจฉรา ชิวพันธ์. (2553). *พัฒนาทักษะภาษา พัฒนาความคิดด้วยกิจกรรมการเล่นประกอบการสอนภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Bajanski, S. K. V I. (2006). *Metacognitive strategies and reading comprehension in elementary-school students European*. Journal of Psychology of Education 2006, Vol. XXI, n° 4, 439-451. Retrieved November 12, 2015, from <https://www.researchgate.net/publication>

Carrell, P. L. (1991). *Second language reading: Reading ability or Language proficiency?*. Applied Linguistic. 12: 159-179

Cibik, A. S., & Yalcin, N. (2011). *The effect of teaching the direct current concept with analogy Technique to the attitudes of science education students toward physics*. Social and Behavioral Sciences 15 (2011) 2647–2651. Retrieved Nov 12, 2015, from <http://www.sciencedirect.com>

Clement, C. A., & Yanowitz, K. L. (2003) . *Using an analogy to model causal mechanisms in a complex text*. Instructional Science 31: 195–225, 2003. Retrieved Nov 12, 2015, from http://www.jstor.org/stable/41953615?seq=1#page_scan_tab_contents

Duit, R. (1991). *On the Role of analogy and Metaphors in Learning Science*. Science Education. 75(6): 649-672

Gallaudet University. (2015). *The Steps of SQ4R*. Adapted from Frank Robinson (1969) by Karen Kimmel for the Gallaudet University. Retrieved November 12, 2015, from [https://www.gallaudet.edu/tip/english-center/reading\(esl\)/reading-and-mapping-strategies/sq4r.html](https://www.gallaudet.edu/tip/english-center/reading(esl)/reading-and-mapping-strategies/sq4r.html) g-hk [2015, Nov.16].

Geeraerts, Dirk & Grondelaers, S. (1995). *Looking back at anger: Cultural traditions and metaphorical patterns*. In J. Taylor and R. MacLaury, eds., Language and the Cognitive Construal of the World. 153-179. Berlin: Gruyter

Gilbert, S. W., & Ireton, S. W. (2003). *Understanding Models in Earth and Space Science*. Arlington, VA: NSTA Press.

- Gilbert, S. W., & S. W. Ireton. 2003. *Understanding Models in Earth and Space Science*. Arlington, VA: NSTA Press
- Glynn, S. (2007). *The Teaching-With-Analogies Model Build Concept Bridges with Mental Model*. *Science and Children*. April/May. 52-55
- Hall, T., & Strangman, N. (2002). *Graphic Organizers*. Wakefield, MA: National Center on Accessing the General Curriculum. Retrieved January 15, 2015 from <http://aim.cast.org/learn/historyarchive/backgroundpapers/graphic>
- Harris, L. A., & Smith, C. B. (1976). *Reading Instruction Diagnostic Teaching in the Classroom*. 2nd ed. New York: Holt, Rinehart and Winston
- Harrison, A. G. (2008). *Teaching With Analogies: Friends of Foes? Using Analogies in Middle and Secondary Science Classrooms*. Harrison Allan G and Coll, Richard K., editors. pp. 6-21. California: Corwin Press.
- Harrison, A. G., Coll, G. & Ichard, K. (2008). *Using Analogies Science in Middle and Secondary Classroom*. United States of America: Corwin Press.
- Hudson, R. F., Torgesen, J. K., Lane, H. B., & Turner, H. J. (2010). *Relations among reading skills and sub-skills and text-level reading proficiency in developing readers*. Springer Science and Business Media B.V. 2010. Published online: 2 December 2010.
- Lovett, Sagi & Getner (2008). *Analogy as a mechanism of comparison*. Retrieved November 12, 2015, from <http://shopulat.files.wordpress.com/2008/07/6/analogy-thinking-as-a-cognitive-strategy.pdf>
- Levi McNeil. (2010). *Investigating the contributions of background knowledge and reading comprehension strategies to L2 reading comprehension: an exploratory study*. Springer Science and Business Media B.V. 2010. Published online: 9 April 2010
- Marcelos, M. F., & Nagem, R. L. (2012). *Use of the "Tree" Analogy in Evolution Teaching by Biology Teachers*. *Article Science & Education* April 2012, Volume 21, Issue 4, pp 507-541. Retrieved November 12, 2015, from <http://link.springer.com>
- Miller, W. (1990). *Reading comprehension activities kit*. The United States in America: The Center for Applied Research in Education.
- Pressley. (2006). *Reading Comprehension Instruction*. Retrieved from <http://literacyencyclopedia.ca/index.php?fa=items.show&topicId=232>.

- RAND Reading Study Group. (2002). Reading for understanding: Towards an R&D program in reading comprehension. Retrieved February 12, 2009, from <http://www.rand.org/multi/achievementforall/reading/readreport.html>.
- Refildha, O. (2012). *Increasing Student's Achievement In Reading Comprehension. of Recount Text Trough SQ4R Strategy At The Second Year Of SMPN 5. Bandar Lampung*. Retrieved November 12, 2015, from <http://digilib.unila.ac.id/9346/1/ABSTRAK.pdf>
- Richardson & Morgan. (2000). *Reading Comprehension Strategies theories, interventions, and technologies* Retrieved November 12, 2015, from <http://books.google.co.th>
- Richardson, J. S. & Morgan, R. F. (2003). *Reading to learn in the content areas*. CA: Wadsworth/Thomson Learning
- Robinson, F.P. (1970). *Effective study*. 4th ed. New York: Harper & Row
- Ruddell, B.R. (2002). *Teaching children to read and write : becoming an effective literacyteacher*. Boston: Allyn and Bacon.
- Shany, M., & Biemiller, A. (2009) . *Individual differences in reading comprehension gains from assisted reading practice: pre existing conditions, vocabulary acquisition, and amounts of practice*. Springer Science and Business Media B.V. 2009.
- Texas A & M University Student Counseling Center (2010). Basic study techniques. Retrieved April 12, 2013, from http://www.scs.tamu.edu/selfhelp/elibrary/basic_study_techniques.asp.
- Turka, F., & Ayas, A., & Karsh, F.(2010). *Effectiveness of analogy technique on students' achievement ingeneral chemistry laboratory*. Social and Behavioral Sciences 2 (2010) 2717–2721. Retrieved Nov 12, 2015, from [http:// www.sciencedirect.com](http://www.sciencedirect.com)
- Yakupoglu, F. (2012). *The Effects of Cognitive and Meta Cognitive Strategy Traing on The Reading Performance of Turakish student. Practice and Theory in Systems of Education*, Volume 7 Number 3 2012 Retrieved Nov 12, 2015, from http://epa.oszk.hu/01400/01428/00021/pdf/EPA01428_ptse_2113FilizYakupoglu.pdf
- Vacca, R. T. & Vacca, J. L. (1989). *Content area reading* (3rd. Ed.). Glenview, IL: Scott, Foresman and Company.

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบรูปแบบชุดการสอนและแผนการจัดการเรียนรู้

1	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณิชฐภรณ์ หลาวทอง	อาจารย์ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
2	ศาสตราจารย์ ดร. สมพงษ์ จิตระดับ	ภาควิชาหลักสูตร และการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน
3	อาจารย์ ดร. ยุรวัฒน์ คล้ายมงคล	ภาควิชาหลักสูตร และการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน
4	อาจารย์เพชร วิจิตรนาวิน	อาจารย์ประจำสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย
5	ผู้ช่วยศาสตราจารย์กวิสรา รัตนากร	อาจารย์โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแบบทดสอบ

1	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐภรณ์ หลาวทอง	อาจารย์ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
2	อาจารย์ ดร. ยุรวัฒน์ คล้ายมงคล	ภาควิชาหลักสูตร และการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน
3	ผู้ช่วยศาสตราจารย์กวิสรา รัตนากร	อาจารย์โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย
4	อาจารย์เพ็ญแข ดวงขวัญ	อาจารย์โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย
5	อาจารย์เพชร วิจิตรนาวิน	อาจารย์ประจำสาขาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย

ภาคผนวก ข

คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผลการตรวจค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบทดสอบทักษะการอ่านจับใจความ
 - 1.1 ผลการตรวจค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบทดสอบทักษะการอ่านจับใจความ (ฉบับก่อนเรียน)
 - 1.2 ผลการตรวจค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบทดสอบทักษะการอ่านจับใจความ (ฉบับหลังเรียน)
2. ผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบทักษะการอ่านจับใจความ
 - 2.1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบทักษะการอ่านจับใจความ (ฉบับก่อนเรียน)
 - 2.2 ผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบทักษะการอ่านจับใจความ (ฉบับหลังเรียน)

ผลการตรวจค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบทดสอบทักษะการอ่านจับใจความ (ฉบับก่อนเรียน)

ข้อ	ระดับความเข้าใจในการอ่าน	ค่า IOC	การแปลความหมาย	ข้อ	ระดับความเข้าใจในการอ่าน	ค่า IOC	การแปลความหมาย
1	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	21	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
2	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	22	เข้าใจและตีความ	0.67	วัดได้สอดคล้อง
3	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	23	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
4	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	24	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
5	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	25	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
6	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	26	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
7	ประเมินเนื้อหา	1.00	วัดได้สอดคล้อง	27	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
8	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	28	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
9	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	29	ประเมินเนื้อหา	1.00	วัดได้สอดคล้อง
10	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	30	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
11	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	31	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
12	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	32	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
13	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	33	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
14	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	34	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
15	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	35	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
16	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	36	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
17	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	37	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
18	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	38	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
19	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	39	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
20	ประเมินเนื้อหา	1.00	วัดได้สอดคล้อง	40	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง

ผลการตรวจค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบทดสอบทักษะการอ่านจับใจความ (ฉบับหลังเรียน)

ข้อ	ระดับความเข้าใจในการอ่าน	ค่า IOC	การแปลความหมาย	ข้อ	ระดับความเข้าใจในการอ่าน	ค่า IOC	การแปลความหมาย
1	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	21	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
2	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	22	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
3	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	23	ค้นหาสาระสำคัญ	0.67	วัดได้สอดคล้อง
4	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	24	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
5	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	25	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
6	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	26	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
7	ประเมินเนื้อหา	1.00	วัดได้สอดคล้อง	27	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
8	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	28	เข้าใจและตีความ	0.67	วัดได้สอดคล้อง
9	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	29	ประเมินเนื้อหา	1.00	วัดได้สอดคล้อง
10	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	30	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
11	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	31	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
12	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	32	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
13	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	33	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
14	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	34	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
15	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	35	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
16	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	36	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
17	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	37	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
18	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	38	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
19	เข้าใจและตีความ	1.00	วัดได้สอดคล้อง	39	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง
20	ประเมินเนื้อหา	1.00	วัดได้สอดคล้อง	40	ค้นหาสาระสำคัญ	1.00	วัดได้สอดคล้อง

ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบทักษะการอ่านจับใจความ (ฉบับก่อนเรียน) เป็นรายชื่อ

(ค่าความเที่ยงของแบบสอบทั้งฉบับ KR 20= 0.86)

ข้อ	ระดับความเข้าใจ ในการอ่าน	ค่าความยาก	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ระดับความเข้าใจ ในการอ่าน	ค่าความยาก	ค่าอำนาจจำแนก
1	ค้นหาสาระสำคัญ	0.762	0.360	21	ค้นหาสาระสำคัญ	0.338	0.204
2	เข้าใจและตีความ	0.514	0.400	22	เข้าใจและตีความ	0.762	0.334
3	เข้าใจและตีความ	0.673	0.480	23	ค้นหาสาระสำคัญ	0.774	0.395
4	เข้าใจและตีความ	0.585	0.204	24	ค้นหาสาระสำคัญ	0.678	0.413
5	เข้าใจและตีความ	0.600	0.508	25	เข้าใจและตีความ	0.354	0.209
6	เข้าใจและตีความ	0.765	0.660	26	เข้าใจและตีความ	0.325	0.411
7	ประเมินเนื้อหา	0.762	0.390	27	ค้นหาสาระสำคัญ	0.712	0.300
8	ค้นหาสาระสำคัญ	0.753	0.285	28	เข้าใจและตีความ	0.288	0.485
9	ค้นหาสาระสำคัญ	0.651	0.420	29	ประเมินเนื้อหา	0.314	0.296
10	ค้นหาสาระสำคัญ	0.750	0.290	30	เข้าใจและตีความ	0.296	0.255
11	ค้นหาสาระสำคัญ	0.735	0.234	31	เข้าใจและตีความ	0.357	0.400
12	ค้นหาสาระสำคัญ	0.614	0.480	32	เข้าใจและตีความ	0.400	0.382
13	เข้าใจและตีความ	0.773	0.500	33	เข้าใจและตีความ	0.590	0.687
14	ค้นหาสาระสำคัญ	0.297	0.410	34	ค้นหาสาระสำคัญ	0.455	0.350
15	เข้าใจและตีความ	0.742	0.480	35	ค้นหาสาระสำคัญ	0.747	0.430
16	เข้าใจและตีความ	0.613	0.563	36	เข้าใจและตีความ	0.662	0.250
17	ค้นหาสาระสำคัญ	0.700	0.636	37	ค้นหาสาระสำคัญ	0.300	0.230
18	เข้าใจและตีความ	0.443	0.334	38	ค้นหาสาระสำคัญ	0.586	0.575
19	เข้าใจและตีความ	0.644	0.395	39	ค้นหาสาระสำคัญ	0.715	0.430
20	ประเมินเนื้อหา	0.726	0.395	40	ค้นหาสาระสำคัญ	0.487	0.540

ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบทักษะการอ่านจับใจความ (ฉบับหลังเรียน) เป็นรายข้อ

(ค่าความเที่ยงของแบบสอบทั้งฉบับ KR 20= 0.82)

ข้อ	ระดับความเข้าใจ ในการอ่าน	ค่าความยาก	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ระดับความเข้าใจ ในการอ่าน	ค่าความยาก	ค่าอำนาจจำแนก
1	ความเข้าใจ	0.462	0.320	21	ค้นหาสาระสำคัญ	0.220	0.257
2	การวิเคราะห์	0.226	0.452	22	เข้าใจและตีความ	0.229	0.235
3	การวิเคราะห์	0.220	0.642	23	ค้นหาสาระสำคัญ	0.735	0.388
4	การวิเคราะห์	0.370	0.600	24	ค้นหาสาระสำคัญ	0.650	0.452
5	การวิเคราะห์	0.340	0.640	25	เข้าใจและตีความ	0.362	0.552
6	การวิเคราะห์	0.203	0.630	26	เข้าใจและตีความ	0.504	0.680
7	การสร้างสรรค์	0.500	0.642	27	ค้นหาสาระสำคัญ	0.240	0.680
8	ความเข้าใจ	0.465	0.400	28	เข้าใจและตีความ	0.500	0.570
9	ความเข้าใจ	0.214	0.254	29	ประเมินเนื้อหา	0.228	0.446
10	ความรู้ความจำ	0.275	0.514	30	เข้าใจและตีความ	0.382	0.354
11	ความเข้าใจ	0.257	0.610	31	เข้าใจและตีความ	0.297	0.450
12	ความเข้าใจ	0.350	0.425	32	เข้าใจและตีความ	0.435	0.640
13	การวิเคราะห์	0.400	0.443	33	เข้าใจและตีความ	0.371	0.700
14	ความเข้าใจ	0.375	0.535	34	ค้นหาสาระสำคัญ	0.227	0.350
15	การวิเคราะห์	0.503	0.442	35	ค้นหาสาระสำคัญ	0.400	0.705
16	การวิเคราะห์	0.730	0.310	36	เข้าใจและตีความ	0.780	0.354
17	ความเข้าใจ	0.415	0.640	37	ค้นหาสาระสำคัญ	0.450	0.440
18	การวิเคราะห์	0.335	0.430	38	ค้นหาสาระสำคัญ	0.274	0.670
19	การวิเคราะห์	0.500	0.400	39	ค้นหาสาระสำคัญ	0.500	0.220
20	การประเมินค่า	0.774	0.250	40	ค้นหาสาระสำคัญ	0.681	0.776

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบทดสอบทักษะการอ่านจับใจความ (ฉบับก่อนเรียน)
2. แบบทดสอบทักษะการอ่านจับใจความ (ฉบับหลังเรียน)
3. แผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสอนอ่านแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

แบบทดสอบความสามารถทักษะการอ่านจับใจความ

คำชี้แจง ๑. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบความสามารถทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียน
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

๒. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก จำนวน ๔๐ ข้อ

๓. เลือกคำตอบที่ถูกต้อง โดยใช้ดินสอระบายทับตัวเลขที่ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการในกระดาษคำตอบ

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๑ - ๒

ผู้ใหญ่รับประทาน	ข้าวสองจานจึงอิ่มดี
เด็กเด็กเล็กแค่นี้	คงเต็มที่เพียงหนึ่งจาน
ครึ่งเดียวคนไข້ปน	เบื่อเหลือทนเรื่องอาหาร
ดวงวัดจัดประมาณ	อย่างนี้หรือคือพอดี

๑. จากข้อความข้างต้น ใจความสำคัญตรงกับข้อใด

ก. การรับประทานอาหารให้พอดีกับตนเอง	ข. การรู้จักประมาณในการบริโภค
ค. ความพอดีของแต่ละคนนั้นไม่เหมือนกัน	ง. ทุกคนต้องรู้จักพอดี ไม่เห็นแก่ตัว

๒. ผู้เขียนมีจุดประสงค์ในการเขียนตรงกับข้อใด

ก. อธิบาย	ข. โน้มน้าว
ค. แนะนำ	ง. ชี้แจง

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๓-๔

"คนไทยเรารู้ตัวว่าเป็นไทยก็เพราะมีเอกลักษณ์บางอย่างที่มีอยู่ในตัวซึ่งไม่เหมือนคนอื่น ๆ การอพยพของคนไทยจากตอนเหนือสู่ตอนใต้ นั้น จะต้องถือว่าเหมือนกับการไหลนองของน้ำ มิใช่เป็นการบุกรุกคนไทยนั้นเปรียบได้กับน้ำ เมื่อไหลมาถึงที่ซึ่งเป็นช่องแคบก็สามารถบีบตัวให้ไหลผ่านช่องแคบไปได้ และเมื่อไหลมาถึงลุ่มน้ำอันกว้างขวางก็สามารถที่จะแผ่ขยายออกไปจนเต็มลุ่มน้ำ อันกว้างขวางนั้นได้ เมื่อฟ้าเป็นสีใต้น้ำก็สะท้อนเป็นสีของฟ้า นั้น แต่ถ้าตักน้ำมาดูแล้วก็จะเห็น น้ำเป็นสีน้ำ ไม่ได้มีสีอะไรทั้งสิ้น ยังคงมีลักษณะของความเป็นน้ำ และนี่คือเอกลักษณ์ของคนไทย"

๓. ข้อความนี้เปรียบคนไทยกับลักษณะของน้ำในข้อใด

ก. น้ำเปลี่ยนสีไปได้แล้วแต่สภาพแวดล้อม	ข. น้ำไหลชอกซอนไปตามที่ต่าง ๆ
ค. น้ำเปลี่ยนรูปร่างไปตามภาชนะ	ง. น้ำไหลจากที่สูงมาสู่ที่ต่ำ

๔. ข้อใดเป็นใจความสำคัญของข้อความนี้

ก. คนไทยยอมรับผู้อื่นที่แตกต่างไปจากตน	ข. คนไทยชอบการเปลี่ยนแปลง
ค. คนไทยเป็นคนแปลกไม่เหมือนคนอื่น	ง. คนไทยไม่รู้จักผู้อื่น

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๕-๖

“คนเรามีกายกับใจเป็นส่วนประกอบ ในสองอย่างนี้ใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว ถ้านายกลายเป็นบ่าว หรือบ่าวขึ้นมาเป็นนาย คนก็คือผี ไม่ใช่คน”

๕. ใจความสำคัญของข้อความนี้คืออะไร

ก. ใจจึงซ่อนทุกสิ่งจริงลงไป	ข. ใจจึงได้เดินทุกหนทาง
ค. รู้และเห็นเป็นไปตามอยาก	ง. กายกับใจไปด้วยกันไม่ไกลห่าง

๖. ข้อความข้างต้นตรงกับสำนวนในข้อใด

ก. สวรรค์อยู่ในอกนรกอยู่ในใจ	ข. หน้าเนื้อใจเสือ
ค. ใจไม้ไผ่ระกำ	ง. ตัวห่างไกลใจยังอยู่

อ่านบทสนทนาต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๗ - ๑๐

“นั่งลง! แล้วก็อยู่เงียบ ๆ อย่าเคลื่อนไหว ! ”

“แต่เสือกำลังจะมา! เสียงอินะที่ลั่นทิมทีเดียว ”

“รู้แล้วละ.....! หูข้าไม่แตก ตาเกินตอบ ”

“แต่เอ็งอย่าอิงไปป่าเงียบ ๆ อย่างนี้ได้ยินไปไกลเหลือเกิน อ้ายวายุร้ายนั่นก็หุทิพย์ อยู่เฉยๆ”

(จากเรื่องล่องไพร ของ น้อย อินทนนท์)

๗. ควรใช้แผนภาพโครงเรื่องประเภทใดเพื่อพัฒนางานเขียน

ก. แบบเปรียบเทียบ	ข. แบบเหตุการณ์
ค. แบบต่อเนื่อง	ง. แบบแก้ปัญหา

๘. อ้ายว้ายร้าย ในบทสนทนาหมายถึงใคร

ก. โจร	ข. เสือ
ค. พราน	ง. ตาเกิ้น

๙. เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นที่ไหน

ก. ในป่า	ข. หมู่บ้านชายป่า
ค. ในตัวเมือง	ง. ตำบลเล็ก ๆ

๑๐. เหตุการณ์นี้มีตัวละครกี่คน

ก. ๒ คน	ข. ๔ คน
ค. ๓ คน	ง. ๕ คน

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๑๑

หากเธอคือนักเรียน ใช้แค่เพียงการเขียนอ่าน
ชีวิตและจักรวาล เรียนรู้บ้างอย่างไรแล้ว

๑๑. จากข้อความข้างต้นต้องการสอนให้นักเรียนเรียนรู้ในสิ่งใด

ก. ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับโลกและจักรวาล	ข. ควรมีความมุมานะเพียรพยายาม
ค. หาความรู้จากการอ่านและเขียน	ง. ใฝ่หาความรู้อย่างสม่ำเสมอ

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๑๒

สติเป็นหางเสือ ถือท้ายเรือไว้ให้เที่ยง
ถือไว้อย่าให้เอียง ตัดแล่นเลี้ยวข้ามคองคา

๑๒. จากข้อความข้างต้นต้องการสอนให้นักเรียนเรียนรู้ในสิ่งใด

ก. การตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ตามความพอใจ
ข. การควบคุมตนเองและการกระทำของตนให้ดี
ค. การจัดการกับตนเองให้มีระเบียบวินัย
ง. การเอาใจใส่ในงานที่ตนทำอยู่

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๑๓

บ้านมิ่งคนเยอะ บ้านกุคนน้อย แล้วอีกอย่าง ถึงยังงูก็ไม่โดนหวด มิ่งเอาไปเถอะ เพื่อแม่มิ่งจะไม่ตี

๑๓. จากข้อความข้างต้น คุณธรรมข้อใดที่ไม่ปรากฏ

ก. ความห่วงใยที่มีต่อเพื่อน	ข. ความเอื้อเฟื้อแบ่งปัน
ค. ความซื่อสัตย์ระหว่างเพื่อน	ง. ความพอใจในสิ่งที่ตนเองได้รับ

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๑๔ – ๑๕

“เมื่อใดก็ตามที่เจ้าทำอะไรลงไปโดยใช้อารมณ์ สิ่งนั้นมันจะเกิดเป็นรอยแผล เหมือนกับการเอามีดที่แหลมคมไปแทงใครสักคน ต่อให้ใช้คำพูดว่า ขอโทษสักทีหน ก็ไม่อาจลบความเจ็บปวด ไม่อาจลบรอยแผลที่เกิดขึ้นกับเขาคนนั้นได้”

๑๔. ใจความสำคัญของเรื่องนี่คืออะไร

ก. การให้อภัยเป็นสิ่งที่นำมาซึ่งความสุข	ข. การขอโทษเป็นวิธีการสำนึกผิด
ค. การใช้อารมณ์ในการทำสิ่งต่างๆไม่เกิดผลดี	ง. เราควรคิดก่อนพิจารณาก่อนพูด

๑๕. ผู้เขียนมีจุดประสงค์ในการเขียนตรงกับข้อใด

ก. อธิบาย	ข. ชี้แจง
ค. แนะนำ	ง. สั่งสอน

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๑๖ – ๒๐

กาญจนาศพนธ์ อธิบายสำนวน “เข้าเมืองตาหลิ่ว ต้องหลิ่วตาตาม” ไว้ในหนังสือสำนวนไทยว่า “ตาหลิ่ว” หมายถึง คนที่ตาบอดข้างเดียว ที่ใช้คำว่า “ตาหลิ่ว” ให้เข้าคู่กับ “หลิ่วตา” เป็นการเล่นคำเพื่อให้รับกับความ สำนวน “เข้าเมืองตาหลิ่ว ต้องหลิ่วตาตาม” หมายถึงประพจน์ตามกาลเทศะ โดยมุ่งเน้นความประพจน์ที่เป็นมารยาทสังคมมากกว่าความประพจน์ตามคุณธรรม เพราะมารยาทสังคมย่อมแตกต่างกันออกไป การปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์เป็นการขจัดความขัดแย้งในสังคม การแต่งกายกับวัฒนธรรมเป็นอย่างหนึ่งที่ต้องปรับเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องตามกาลเทศะ การปรับตัวให้เข้ากับสังคมต้องพิจารณาตามสมควร

(หนังสือสำนวนไทย ของกาญจนาศพนธ์)

๑๖. ข้อความข้างต้นเป็นงานเขียนประเภทใด

ก. อธิบาย	ข. ชี้แจง
ค. แนะนำ	ง. สั่งสอน

๑๗. เพราะเหตุใดเราต้องปรับตัวตามสำนวนที่ว่า “เข้าเมืองตาหลิ่ว ต้องหลิ่วตาตาม”

ก. เพื่อความเป็นพวกเดียวกัน	ข. เพื่อขจัดความเลื่อมล้ำทางสังคม
ค. เพื่ออยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุข	ง. เพื่อลดความขัดแย้งภายในสังคม

๑๘. ข้อความข้างต้น **ไม่ได้** กล่าวในเรื่องใด

ก. ที่มาของสำนวน	ข. ตัวอย่างการใช้สำนวน
ค. ลักษณะของคำที่ประกอบเป็นสำนวน	ง. ความหมายของสำนวน

๑๙. ข้อความในข้อใดเป็น **ข้อคิดเห็น**

ก. คำว่า “ตาหลิ่ว” หมายถึง คนที่ตาบอดข้างเดียว
ข. สำนวน “เข้าเมืองตาหลิ่ว ต้องหลิ่วตาตาม” โดยมุ่งเน้นมารยาทสังคมมากกว่าคุณธรรม
ค. คำว่า หลิ่วตา เป็นการเล่นคำเพื่อรับกับสำนวน “เข้าเมืองตาหลิ่ว ต้องหลิ่วตาตาม”
ง. การแต่งกายเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่ควรเปลี่ยนแปลงตามกาลเทศะ

๒๐. จากเนื้อเรื่องข้างต้นสะท้อนคุณค่าในด้านใด

ก. คุณค่าทางอารมณ์	ข. คุณค่าด้านปัญญา
ค. คุณค่าทางวรรณศิลป์	ง. คุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรม

อ่านนิทาน เรื่อง เมื่อแพะกลายเป็นสุนัข แล้วตอบคำถาม ข้อ ๒๑ – ๓๐

เมื่อแพะกลายเป็นสุนัข

พราหมณ์ผู้หนึ่งกำลังแบกแพะไปบูชาয়ু ชายหกคนเห็นเข้าจึงคิดจะหลอกเอาแพะจากพราหมณ์ โดยวางแผนไปตักหน้าพราหมณ์ทีละคนแล้วตักพราหมณ์ว่า “แบกสุนัขไปไหน” เมื่อชายคนที่หนึ่งและคนที่สองตัก พราหมณ์ยังมั่นใจว่าสัตว์ที่ตนแบกไว้บนบ่าคือแพะ แต่เมื่อชายคนที่สามตักเหมือนกับชายคนแรกและคนที่สอง พราหมณ์เริ่มลังเลจึงวางแพะลงดูให้แน่ใจก่อนจะแบกขึ้นบ่าเดินต่อไป ต่อมาชายคนที่สี่ คนที่ห้า และคนที่หก เดินมาตักพราหมณ์ว่าสัตว์ที่ตน แบก อยู่คือสุนัข ทำให้พราหมณ์เข้าใจว่าแพะตัวนี้เป็นปีศาจและได้กลายร่างเป็นสุนัขให้คนเห็น พราหมณ์เกรงว่าจะได้รับอันตรายจากแพะปีศาจจึงโยนแพะทิ้งแล้ววิ่งกลับบ้าน ชายทั้งหกคน จึงได้แพะไปเชือดกิน (*เมื่อแพะกลายเป็นสุนัข ของศาสตราจารย์ ดร. กุสุมา รักขมณี*)

๒๑. ใจความสำคัญของเรื่องนี้คืออะไร

ก. พราหมณ์หลงเชื่อคำพูดของชายทั้งหก	ข. แพะที่พราหมณ์แบกเป็นปีศาจ
ค. พราหมณ์เป็นศัตรูคู่แค้นของชายหกคน	ง. ชายหกคนอยากกินแพะ

๒๒. เมื่อแพะกลายเป็นสุนัขเป็นงานเขียนประเภทใด

ก. ตำนาน	ข. นิทาน
ค. เรื่องสั้น	ง. นวนิยาย

๒๓. พรหมณ์กำลังนำแพะไปทำอะไร

ก. ประกอบอาหารที่บ้าน	ข. ใช้ทำพิธีทางศาสนา
ค. นำแพะไปบริจาคแก่ผู้ยากไร้	ง. เช่นสังเวยก่ปีศาจสุนัข

๒๔. ชายทั้งหมดคนใดใช้อะไรเป็นตัวกระตุ้นให้พรหมณ์เปลี่ยนความคิดและการกระทำ

ก. ความเชื่อในสิ่งที่ตนเองเห็น	ข. ความหวาดกลัว
ค. การโน้มน้าวใจซ้ำๆ	ง. ความลึกลับใจของมนุษย์

๒๕. เพราะเหตุใดพรหมณ์จึงโยนแพะทิ้ง

ก. แพะมีน้ำหนักมากทำให้ปวดไหล่	ข. เชื่อในคำพูดของชายทั้งหมด
ค. ต้องการให้แพะแก่ผู้ยากไร้	ง. กลัวตนเองจะได้รับอันตราย

๒๖. ข้อใดคือจุดมุ่งหมายของผู้เขียนเรื่องข้างต้น

ก. ให้ความรู้	ข. โน้มน้าวใจ
ค. สั่งสอน	ง. แนะนำ

๒๗. ข้อใดคือ ไม่ถูกต้องตามเนื้อเรื่องข้างต้น

ก. พรหมณ์คิดว่าแพะที่ตนแบกเป็นปีศาจสุนัขจึงเกิดความกลัว
ข. พรหมณ์คิดว่าชายทั้งหมดหลอกลวงตนเพราะต้องการเนื้อแพะไปกิน
ค. ชายทั้งหมดต้องการให้พรหมณ์เชื่อถือในคำพูดของตน
ง. ชายทั้งหมดอาสาฆ่าแพะที่พรหมณ์คิดว่าเป็นปีศาจไปโยนทิ้ง

๒๘. ข้อใดเป็นข้อคิดที่ได้จากเรื่องข้างต้น

ก. ก่อนที่จะเชื่ออะไรควรใช้วิจารณญาณไตร่ตรองให้รอบคอบเสียก่อน
ข. คำพูดของคนหลายๆคน เป็นสิ่งที่ถูกต้อง และส่งผลต่อการกระทำของเราเสมอ
ค. ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราเห็นอาจเปลี่ยนแปลงได้เสมอ
ง. มนุษย์เรามักทำสิ่งต่างๆตามความต้องการโดยไม่ฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

๒๙. จากเนื้อเรื่องข้างต้นสะท้อนคุณค่าในด้านใด

ก. คุณค่าทางอารมณ์	ข. คุณค่าด้านปัญญา
ค. คุณค่าทางวรรณศิลป์	ง. คุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรม

๓๐. การกระทำของบุคคลใด **ไม่** สอดคล้องกับเนื้อเรื่องข้างต้น

- ก. พรวกกลับบ้านไปเปลี่ยนชุดทันที เมื่อเพื่อนบอกว่าชุดที่เธอใส่ทำให้เธอดูอ้วน
- ข. หมอดูทุกทีมว่ามีเคราะห์ ดังนั้นทีมจึงรีบไปทำบุญต่อดวงชะตาทันที
- ค. มีคนมาขายสลากรางวัลที่ ๒ ในราคาถูก หลังประกาศผลสลากไปแล้ว แต่เฟิร์นไม่ซื้อ
- ง. พลอยสอบติดคณะครุศาสตร์ แต่สละสิทธิ์เพราะคุณแม่บอกว่าเป็นครูงานหนัก

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๓๑ – ๓๓

มีสิ่งพึงประจบให้ครบบาท	อย่าให้ขาดสิ่งของต้องประสงค์
จงมักน้อยกินน้อยค่อยบรรจง	อย่าจ่ายลงให้มากจะยากนาน
๓๑. ผู้เขียนบทประพันธ์ข้างต้นมีจุดประสงค์อย่างไร
- ก. โน้มน้าว
 - ข. เปรียบเทียบ
 - ค. สั่งสอน
 - ง. ชี้แจง
๓๒. บทประพันธ์ข้างต้นน่าจะตรงกับสุภาษิตในข้อใด
- ก. กระเชอกันรั้ว
 - ข. เก็บเบี้ยใต้ถุนร้าน
 - ค. ถีลอดตาช้าง ห่างลอดตาเส้น
 - ง. เสือนอนกิน
๓๓. บทประพันธ์ข้างต้นต้องการสะท้อนให้เห็นความสำคัญของสิ่งใด
- ก. ความสุรุษสุร่าย
 - ข. การใช้จ่ายเงินทอง
 - ค. ความหรุหราในการเข้าสังคม
 - ง. การประหยัดอดออม

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๓๔ – ๓๖

“หางนกยูงไทย เป็นไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก สูง ๑-๓ เมตรทรงพุ่มกลม บางพันธุ์มีหนาม บางพันธุ์ไม่มีหนาม ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ประกอบด้วย ๔-๑๐ ซ่อใบ ดอกเป็นช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง กลีบดอกมีขนาดไม่เท่ากัน มีหลากหลายสี เช่นสีเหลือง แดง และชมพู ฝักมีเมล็ด ๔-๘ เมล็ด ออกดอกตลอดปี มีถิ่นกำเนิดจากอเมริกาใต้ ปลูกทั่วไปในเขตร้อน” (พันธุ์ไม้งามตามถนนในกรุงเทพมหานคร กรมป่าไม้)

๓๔. ข้อความข้างต้นใจความสำคัญกล่าวถึงสิ่งใด

- ก. ลักษณะของหางนกยูงไทย
- ข. ถิ่นกำเนิดของหางนกยูงไทย
- ค. การเจริญเติบโตของหางนกยูงไทย
- ง. สายพันธุ์ของต้นหางนกยูง

๓๕. จากข้อความข้างต้น **ไม่ได้** กล่าวถึงลักษณะใดของต้นหางนกยูงไทย

- ก. ลักษณะการขยายพันธุ์
- ข. ลักษณะของช่อดอก
- ค. ลักษณะสีของกลีบดอก
- ง. ลักษณะของใบ

๓๖. น่าจะพบข้อความนี้ในหนังสือประเภทใด

ก. วารสารการเกษตรพอเพียง	ข. นิตยสารไม้ดอกไม้ประดับ
ค. หนังสือแบบเรียนการใช้ภาษา	ง. รายงานทางวิชาการ

อ่านบทสนทนาต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๓๗ – ๓๙

“เฟิร์นตื่นได้แล้วลูก พระจะมาแล้วนะ ไปล้างหน้าล้างตาเดี๋ยวนี้ “

“น้องอิงเดินไปช่วยคุณยาย ถือขันตักบาตร และยกกับข้าวมาด้วยลูก“

“นมัสการเจ้าคะหลวงพี่ “

“วันนี้หลวงลุงไม่มาด้วยหรือเจ้าปิ่น”

“หลวงลุงท่านอาพาธครับ จึงมาไม่ได้เลยให้ผมมากับหลวงพี่”

“’อืม ฝากเรียนหลวงลุงด้วยว่า หลาน ๆ และน้ำจะไปถวายเพลวันพรุ่งนี้”

๓๗. จากบทสนทนาข้างต้นมีผู้อยู่ในเหตุการณ์จำนวนเท่าใด

ก. ๒ รูป ๕ คน	ข. ๑ รูป ๔ คน
ค. ๒ รูป ๖ คน	ง. ๑ รูป ๕ คน

๓๘. เหตุการณ์นี้น่าจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาใด

ก. ๐๔.๐๐ - ๐๕.๐๐ น.	ข. ๐๖.๐๐ - ๐๗.๐๐ น.
ค. ๐๙.๐๐ - ๑๐.๐๐ น.	ง. ๑๑.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

๓๙. เพราะเหตุใดหลวงลุงถึงไม่มาบิณฑบาต

ก. เดินทางไปต่างประเทศ	ข. ติดกิจนิมนต์
ค. สุขภาพไม่แข็งแรง	ง. ไม่สบาย

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๔๐

ความรู้ดูยิ่งล้ำ	สินทรัพย์
คิดค่าควรเมืองนับ	ยิ่งไซ้
เพราะเหตุจกอยู่กับ	กายอาต-มานา
โจรจกเปียบนบได้	เร่งรู้เรียนเอา

๔๐. ข้อใดสรุปความสำคัญของบทประพันธ์บทนี้

ก. มีทรัพย์มีคณนับหน้าถือตา	ข. ความรู้มีค่ากว่าทรัพย์ใดๆ
ค. ทรัพย์มีค่ามากกว่าความรู้	ง. ความรู้เปรียบเหมือนทรัพย์

แบบทดสอบหลังเรียน
(Post-test)

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม

แบบทดสอบความสามารถทักษะการอ่านจับใจความ

คำชี้แจง ๑. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบความสามารถทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

๒. แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบเลือกตอบ ๔ ตัวเลือก จำนวน ๔๐ ข้อ

๓. เลือกคำตอบที่ถูกต้อง โดยใช้ดินสอระบายทับตัวเลขที่ตรงกับตัวเลือกที่ต้องการในกระดาษคำตอบ

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๑ - ๒

“อันบุคคลใดได้ถึงใหญ่หลวง	เก่งกว่าคนทั้งปวงทุกแห่งหน
มีสติปัญญารักษาตน	กระนั้นยังไม่พ้นอันตราย
ราชสีห์ตัวเดียวเที่ยวกลางป่า	ถูกหมาป่าบ้ากัดจนฉิบหาย
เพราะหมาปากช่วยกันกัดตาย	อาจทำลายราชสีห์ผู้มีฤทธิ์”

(พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว)

๑. จากข้อความข้างต้น ใจความสำคัญตรงกับข้อใด

- ก. การแข่งขันกันทำให้คนเป็นคนเก่ง
- ข. การใช้สติปัญญาทำให้ตนเองพ้นจากอันตรายได้
- ค. การช่วยกันกันป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้น
- ง. ความสามัคคีทำให้หมู่ชนเกิดพลังขึ้นมาได้มาก

๒. ผู้เขียนมีจุดประสงค์ในการเขียนตรงกับข้อใด

ก. อธิบาย	ข. โน้มน้าว
ค. แนะนำ	ง. ตักเตือน

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๓-๔

" ความเครียดสามารถเกิดได้ทุกแห่งทุกเวลาและมีสาเหตุการเกิดที่หลากหลาย ทั้งความเครียดที่เกิดจากตัวเราเอง เช่น ความผิดหวัง การเจ็บป่วย และอาจจะเกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น ความเครียดจากการทำงาน สภาพการจราจรที่ติดขัด การมีความเครียดน้อยเกินไปและมากเกินไปไม่เป็นผลดีต่อสุขภาพ ส่วนใหญ่เข้าใจว่าความเครียดเป็นสิ่งไม่ดี ทำให้เกิดอาการปวดศีรษะ หัวใจเต้นเร็ว แต่ความเครียดก็มีส่วนดี เช่น ความตื่นตัว ความท้าทายและความสนุก ความเครียดจึงเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชีวิต ซึ่งมีทั้งผลดีและผลเสีย"

๓. จากข้อความนี้น่าจะเปรียบเทียบความเครียดได้กับสิ่งใด

ก. ปริมาณน้ำฝนแล้วแต่สภาพแวดล้อม	ข. ยาและอาหารเสริมสุขภาพ
ค. การสร้างเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ	ง. กฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณี

๔. ข้อใดเป็นใจความสำคัญที่สุดของข้อความนี้

ก. ความเครียดเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา	ข. ความเครียดมีทั้งผลดีและผลเสีย
ค. ความเครียดส่งผลต่อร่างกายและจิตใจ	ง. ความเครียดมีสาเหตุหลายเหตุผล

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๕-๖

“แม้ว่าข้าจะต้องตายในสนามรบ ข้าก็รู้สึกดีใจและภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งเพราะชีวิตและเลือดเนื้อของข้าได้ใช้ปกป้องบ้านเกิดเมืองนอน และสร้างความรุ่งเรืองให้แก่ประเทศชาติ”

๕. จากการวิเคราะห์คำพูดของผู้พูด ข้อใดไม่น่าจะใช้ลักษณะของผู้พูด

ก. เสียสละประโยชน์เพื่อส่วนรวม	ข. มุ่งมั่นในการทำหน้าที่ของตนเอง
ค. มีความรับผิดชอบต่อประเทศชาติ	ง. มีความซื่อสัตย์สุจริต

๖. เมื่ออ่านข้อความดังกล่าว นักเรียนคิดว่าผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายในการเขียนข้อความนี้ตรงกับข้อใด

ก. แนะนำ	ข. สั่งสอน
ค. ตักเตือน	ง. อธิบาย

อ่านบทสนทนาต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๗ - ๑๐

“ทุกคนเข้าประจำที่ หมู่และดาบไปด้านหลัง หมวดอยู่ระวางข้างหลัง ส่วนผมกับจ่าเข้มอยู่ตรงนี้ รอผมให้สัญญาณเราจะเข้าปฏิบัติการพร้อมกัน มันมีกันอยู่ครึ่งโหล”

“แต่รู้สึกว่ามันจะไหวตัวทันแล้วนะครับ เสียงจ่าเข้มพูดขึ้น”

“รู้แล้วละ.....แต่มันมีอาวุธครบมือ เราเข้าไปตอนนี้ค่อนข้างเสี่ยงอันตราย ผู้กองน้อยตอบ”

“มันกำลังส่งของให้กันอยู่ เราเข้าไปจัดการเลยไหมครับ”

“แจ้งทุกคนเราจะเข้าปฏิบัติการเดี๋ยวนี้ ระวางตัวด้วย ลงมือได้”

๗. ควรใช้แผนภาพโครงเรื่องประเภทใดเพื่อพัฒนางานเขียน

ก. แบบเปรียบเทียบ	ข. แบบเหตุการณ์
ค. แบบต่อเนื่อง	ง. แบบแก้ปัญหา

๘. “มันกำลังส่งของให้กันอยู่” คำว่า “ส่งของ” น่าจะหมายความว่าอะไร

ก. ของที่ได้มาจากการทุจริต	ข. สิ่งของที่ผิดกฎหมาย
ค. ของขวัญเนื่องในโอกาสต่างๆ	ง. วัตถุหรืออุปกรณ์ของราชการ

๙. เหตุการณ์นี้เกิดขึ้นที่ไหน

ก. ชายป่าละเมาะ	ข. หมู่บ้านชนเมือง
ค. ศาลากลางจังหวัด	ง. โถงเก็บของ

๑๐. เหตุการณ์นี้มีตัวละครกี่คน

ก. ๖ คน	ข. ๑๐ คน
ค. ๙ คน	ง. ๑๑ คน

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๑๑

“ข้าวทุกจาน อาหารทุกอย่าง อย่ากินทิ้งขว้าง เป็นของมีค่า
ผู้คนดอยยาก มีมากหนักหนา สงสารบรรดา เด็กตาดำๆ”

๑๑. ใจความสำคัญของข้อความข้างต้นคือข้อใด

ก. การรับประทานอาหารราคาแพง	ข. การรับประทานอาหารทุกอย่าง
ค. การรับประทานอาหารที่สะอาด	ง. การรับประทานอาหารให้หมด

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๑๒

จะนุ่งห่มดูพอสมศักดิ์สงวน	ให้สมควรรับพัสดุตามศักดิ์ศรี
จะผัดหน้าทาแป้งแต่งอินทรีย์	ดูฉวีผิวเนื้ออย่าเหลือเกิน

๑๒. จากข้อความข้างต้นต้องการสอนให้นักเรียนเรียนรู้ในสิ่งใด

ก. อย่างอนจนเกินงาม
ข. อย่าใช้เงินเกินตัว
ค. อย่าแต่งตัวจนเกินงาม
ง. อย่าผัดหน้าทาแป้งแต่งตัว

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๑๓

สิ่งใดเมียได้พลาดพลั้ง แต่หลังให้ชั๊ดอชฌมาสัย
 เมียขอสมาอาภัย อย่าได้เป็นเวราเลย
 (บทละครเรื่องสังข์ทอง พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย)

๑๓. จากบทประพันธ์ข้างต้น ข้อใด**ไม่ใช่**ลักษณะของบุคคลในคำประพันธ์

ก. เป็นคนเชื่อในเรื่องของกฎแห่งกรรม	ข. เป็นคนจิตใจดี ไม่ถือโทษและโกรธ
ค. เป็นคนเจ้าคิดเจ้าแค้น	ง. เป็นคนให้อภัย รู้จักผิดชอบชั่วดี

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๑๔ – ๑๕

“คอนมิเนียมสวยใจกลางเมืองหลวง ติตรถไฟฟ้าใต้ดิน รูปลักษณ์สไตล์ฝรั่งเศส หูหระพู่ฟ้า
 สองห้องนอน มีห้องครัว ห้องนั่งเล่น และห้องน้ำปูพื้นกระเบื้องหินอ่อน ตกแต่งด้วยเฟอร์นิเจอร์ครบครัน
 จากสวีตเซอร์แลนด์ ราคาเริ่มต้นที่ ๒.๘๕ ล้านบาท ”

๑๔. ข้อความข้างต้นไม่ได้กล่าวถึงสิ่งใด

ก. สถาปัตยกรรมที่ใช้ในการก่อสร้าง	ข. ทำเลที่ตั้งและพื้นที่ใช้สอย
ค. วัสดุที่ใช้ในการตกแต่ง	ง. อาณาบริเวณและขนาดของพื้นที่

๑๕. ผู้เขียนมีจุดประสงค์ในการเขียนตรงกับข้อใด

ก. อธิบาย	ข. ชี้แจง
ค. แนะนำ	ง. โน้มน้าวใจ

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๑๖ – ๒๐

ทำนาบนหลังคน เป็นสำนวนหมายความว่า หาประโยชน์ใส่ตนเองโดยเบียดเบียน เอาผลจาก
 น้ำพักน้ำแรง คนอื่น สมัยโบราณเราทำนาเป็นอาชีพสำคัญ การทำนานั้นตามธรรมชาติต้องทำบนพื้นแผ่นดิน
 ได้ผลประโยชน์จากการเก็บเกี่ยว เป็นการหาผลประโยชน์จากพื้นที่ดินนั้น ใครมีอาชีพหาประโยชน์โดยอาศัย
 เบียดเบียนเอาผลจากน้ำพักน้ำแรงคน เราจึงเอาการทำนาซึ่งน่าจะเป็นอาชีพที่สำคัญในสมัยก่อนมา
 เปรียบเทียบ เท่ากับว่าไม่ได้หากินบนพื้นที่นาเหมือนที่คนทั้งหลายทำกัน แต่ว่าเป็น การหากินบนหลังคน

(หนังสือสำนวนไทย ของกาญจนาศพนธ์)

๑๖. ข้อความข้างต้นเป็นงานเขียนประเภทใด

ก. อธิบาย	ข. ชี้แจง
ค. แนะนำ	ง. สั่งสอน

๑๗. เพราะเหตุใดเราจึงใช้การนำมาเปรียบเทียบกับการหาประโยชน์ใส่ตนเองโดยเบียดเบียนผู้อื่น

ก. อาชีพการนำมาเป็นอาชีพที่สำคัญ	ข. เกิดจากการสังเกตธรรมชาติสิ่งใกล้ตัว
ค. การนำมาต้องใช้หลังสู้ฟ้าหน้าสู้ดิน	ง. สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม

๑๘. ใจความสำคัญของข้อความข้างต้นตรงกับข้อใด

- ก. การเบียดเบียนคนทำนาเป็นการหาประโยชน์ใส่ตัว
 ข. ทำนาบนหลังคนเป็นการเบียดเบียนน้ำพักน้ำแรงผู้อื่น
 ค. ทำนาบนหลังคน เป็นการหาประโยชน์จากพื้นที่ดินนั้น
 ง. การทำนาเป็นอาชีพสำคัญ ต้องทำนาบนแผ่นดิน

๑๙. ข้อความในข้อใดเป็น**ข้อคิดเห็น**

- ก. ทำนาบนหลังคน เป็นสำนวนหมายความว่า หาประโยชน์ใส่ตนเองโดยเบียดเบียนผู้อื่น
 ข. การทำนานั้นตามธรรมชาติต้องทำบนพื้นแผ่นดิน ได้ผลประโยชน์จากการเก็บเกี่ยว
 ค. การทำนาซึ่งเป็นอาชีพที่น่าจะมีความสำคัญในสมัยก่อนมาใช้ในการเปรียบเทียบ
 ง. สำนวนทำนาบนหลังคนใช้การเปรียบเทียบการทำนากับการหาเงินจากน้ำพักน้ำแรงของคน

๒๐. จากเนื้อเรื่องข้างต้นสะท้อนคุณค่าในด้านใด

ก. คุณค่าทางอารมณ์	ข. คุณค่าด้านปัญญา
ค. คุณค่าทางวรรณศิลป์	ง. คุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรม

อ่านนิทาน เรื่อง สุนัขป่ากับลูกแกะ แล้วตอบคำถาม ข้อ ๒๑ – ๓๐

สุนัขป่ากับลูกแกะ

สุนัขป่าพบลูกแกะพลัดฝูงจึงคิดที่จะหาทางให้ลูกแกะยอมให้สุนัขป่าจับกินแต่โดยดี จึงพูดกับลูกแกะว่าเมื่อปีกลายลูกแกะได้ดูถูกสุนัขป่า แต่ลูกแกะตอบว่าเมื่อปีกลายตนเองยังไม่เกิด สุนัขป่าหาเรื่องต่อว่าลูกแกะเข้ามากินหญ้าในที่ของสุนัขป่า ลูกแกะก็ปฏิเสธว่าไม่เคยลิ้มรสหญ้าเลย สุนัขป่าจึงกล่าวหาว่าลูกแกะกินน้ำในบ่อน้ำของตนเอง ลูกแกะก็ปฏิเสธอีกเพราะลูกแกะยังดื่มน้ำนมของแม่แกะอยู่ สุนัขป่าไม่สนใจคำบอกเล่าของลูกแกะแล้วเข้ามาจับลูกแกะกินเป็นอาหาร

๒๑. ใจความสำคัญของเรื่องนี้คืออะไร

- ก. สุนัขป่าต้องการจับลูกแกะกินเป็นอาหาร
 ข. สุนัขป่าใช้ปฏิภาณไหวพริบในการพูด
 ค. แกะไม่ต้องการให้สุนัขป่ากินแม่ของตนเอง
 ง. แกะพูดโต้ตอบเพื่อแสดงความฉลาด

๒๒. สุนัขปากับลูกแกะเป็นงานเขียนประเภทใด

ก. ตำนาน	ข. นิทาน
ค. เรื่องสั้น	ง. นวนิยาย

๒๓. สุนัขปากำลังจะทำอะไร เมื่อเจอลูกแกะ

ก. แสดงความฉลาดในการพูดให้ลูกแกะยอมรับ
ข. หาทางกินลูกแกะโดยไม่ต้องต่อสู้
ค. นำแกะไปทำพิธีกรรมตามความเชื่อ
ง. ต้องการกินลูกแกะและแม่แกะ

๒๔. สุนัขปากำใช้วิธีการอย่างไรเพื่อให้ตนได้ในสิ่งที่หวังไว้

ก. การแสดงอำนาจและข่มขู่	ข. การกล่าวหาและโต้ตอบด้วยเหตุผล
ค. การยอมจำนนด้วยคำพูดอันชาญฉลาด	ง. การโน้มน้าวใจซ้ำๆ

๒๕. เพราะเหตุใดสุนัขป่าจึงไม่สนใจในคำพูดของลูกแกะ

ก. คำพูดของลูกแกะมีน้ำหนัก	ข. ลูกแกะฉลาดและมีเหตุผล
ค. ต้องการจะจัดการลูกแกะ	ง. กลัวตนเองจะเสียหน้า

๒๖. ข้อใดคือจุดมุ่งหมายของผู้เขียนเรื่องข้างต้น

ก. ให้ความรู้	ข. โน้มน้าวใจ
ค. สั่งสอน	ง. แนะนำ

๒๗. ข้อใดคือ ไม่ถูกต้องตามเนื้อเรื่องข้างต้น

ก. ลูกแกะสามารถตอบคำถามสุนัขป่าได้ด้วยเหตุและผล
ข. สุนัขปากัดคิดที่จะหาทางให้ลูกแกะยอมให้กินแต่โดยดี
ค. ลูกแกะพยายามไม่ให้สุนัขป่าสามารถจัดการตัวเองได้
ง. สุนัขป่าต้องการจะเอาชนะลูกแกะ จึงหาวิธีการให้ลูกแกะยอมรับตนเอง

๒๘. ข้อใดเป็นข้อคิดที่ได้จากเรื่องข้างต้น

ก. ก่อนที่จะเชื่ออะไรควรใช้วิจารณญาณไตร่ตรองให้รอบคอบเสียก่อน
ข. คำพูดของเราแม้จะเป็นความจริง แต่อาจจะทำให้เกิดอันตรายกับตนเอง
ค. ทุกสิ่งทุกอย่างที่เราเห็นพบเจอ บางอย่างไม่สามารถแก้ไขอะไรได้เลย
ง. มนุษย์เรามักทำสิ่งต่างๆตามความต้องการโดยไม่เห็นใจผู้อื่น

๒๙. จากเนื้อเรื่องข้างต้นสะท้อนคุณค่าในด้านใด

ก. คุณค่าทางอารมณ์	ข. คุณค่าด้านปัญญา
ค. คุณค่าทางวรรณศิลป์	ง. คุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรม

๓๐. การกระทำของบุคคลใด ไม่ สอดคล้องกับเนื้อเรื่องข้างต้น

ก. แพรพยายามอธิบายให้นิดหน่อยเข้าใจ แต่นิดหน่อยไม่ยอมฟัง
ข. เนยพยายามพูดให้น้ำสบายใจ แต่น้ำก็ยังคงกังวลและเศร้าใจ
ค. เฟิร์นขอซื้อที่ดินผืนนี้จากแมว แต่แมวไม่ยอมขาย เฟิร์นจึงข่มขู่ด้วยอาวุธ
ง. พลอยไม่สนใจคำขอร้องของนา จึงจัดการยึดทรัพย์สินทั้งหมด

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๓๑ – ๓๓

อันอ้อยตาลหวานลิ้นแล้วสิ้นซาก	แต่ลมปากหวานหูไม่รู้หาย
แม้เจ็บอื่นหมิ่นแสนจะแคลนคลาย	เจ็บจนตายนั้นเพราะเหน็บให้เจ็บใจ

๓๑. ผู้เขียนบทประพันธ์ข้างต้นมีจุดประสงค์อย่างไร

ก. โน้มน้าว	ข. เปรียบเทียบ
ค. สั่งสอน	ง. ชี้แจง

๓๒. บทประพันธ์ข้างต้นน่าจะตรงกับสุภาษิตในข้อใดมากที่สุด

ก. ปากหวานกันเปรี้ยว	ข. พุดดีเป็นศรีแก่ปาก
ค. ปลาหมอตายเพราะปาก	ง. ช้องปากแตก

๓๓. บทประพันธ์ข้างต้นต้องการสะท้อนให้เห็นความสำคัญของสิ่งใด

ก. อิทธิพลของการใช้คำพูด	ข. ความเจ็บปวดกับจิตใจของคนเรา
ค. การรักษาคำพูดของคนเรา	ง. ความไม่แน่นอนของชีวิต

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๓๔ – ๓๖

การแต่งตัวให้เหมาะสมกับตัวเองนั้น เป็นสิ่งที่ไม่ยาก แต่มีกระจกส่อง แต่ไม่ใช่กระจกที่ส่องทุกวันที่บ้าน เป็นกระจกบานสำคัญที่อยู่ในแววตาของผู้คน คนส่วนใหญ่รัก ดูแลตนเอง และมักหลงตัวเอง มองเห็นตัวเองไม่เหมือนกับคนอื่น ความเหมาะสมในการแต่งตัว ได้แก่ การแต่งตัวให้เหมาะสมกับรูปร่าง วัย ฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม วัยรุ่นอายุ ๑๗ ปี แต่งตัวอย่างโลดโผน ก็มีคนเห็นว่าดูมาดเข้ม น่ารัก เป็นเด็กแนว แต่คุณป้าอ้วนตุ้ตะ อายุ ๖๐ ปี แต่งเหมือนกัน คนสงสาร

๓๔. ข้อความข้างต้นใจความสำคัญกล่าวถึงสิ่งใด

- ก. การแต่งตัวให้เหมาะสมกับกาลเทศะ
- ข. การแต่งตัวต้องแต่งตามวัยและหน้าตา
- ค. การแต่งตัวให้ดีต้องรู้จักตนเองก่อน
- ง. การแต่งตัวต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

๓๕. ข้อใดไม่ใช่สิ่งที่สะท้อนจากกระจกบานสำคัญ

- ก. ความคิดของผู้คนที่มองเรา
- ข. สายตาของผู้คนที่มองเรา
- ค. ปฏิกริยาของผู้คนที่กระทำต่อเรา
- ง. บุคลิกภาพของผู้คนที่ติดต่อตัวเรา

๓๖. น่าจะพบข้อความนี้ในหนังสือประเภทใด

- ก. วารสารผู้หญิงกับความงาม
- ข. นิตยสารวิถีชีวิตกับการแต่งกาย
- ค. หนังสือกระจกบานนั้นส่องใจตนเอง
- ง. รายงานทางวิชาการ

อ่านบทสนทนาต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๓๗ – ๓๙

“แพรวาเตรียมตัวเข้าแถวได้แล้วครับ วันนี้โรงเรียนมีกิจกรรมเนื่องในวันแม่ “

“อ๋อนเดินไปช่วยอาจารย์พรเทพ ถือพาน และยกแฟ้มกล่าวรายงานมาครูด้วยครับ“

“สวัสดีครับคุณพ่อ มาแต่เช้าเลยนะครับ นั่งรอสักครู่ครับ “

“วันนี้คุณแม่ไม่มาร่วมกิจกรรมหรือครับ”

“คุณแม่ของน้องปิ่น นอนอยู่โรงพยาบาลครับ ผมจึงมาร่วมกิจกรรมแทนจึงพาคณยายมาด้วยครับ”

“สวัสดีครับคุณยาย คุณแม่ของปิ่นเป็นอย่างไรบ้างครับ ผากแจ้งว่าเดี่ยวครูจะไปเยี่ยมพรั่งนี้ นะครับ”

๓๗. จากบทสนทนาข้างต้นมีผู้อยู่ในเหตุการณ์จำนวนเท่าใด

- ก. ๕ คน
- ข. ๔ คน
- ค. ๖ คน
- ง. ๕ คน

๓๘. เหตุการณ์นี้น่าจะเกิดขึ้นในช่วงเวลาใด

- ก. ๐๖.๐๐ - ๐๗.๐๐ น.
- ข. ๐๗.๐๐ - ๐๘.๐๐ น.
- ค. ๐๙.๐๐ - ๑๐.๐๐ น.
- ง. ๑๑.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.

๓๙. เพราะเหตุใดคุณแม่ของปิ่นจึงมาร่วมกิจกรรมไม่ได้

- ก. เดินทางไปต่างประเทศ
- ข. ต้องดูแลคนไข้ที่โรงพยาบาล
- ค. สุขภาพไม่แข็งแรง
- ง. ไม่สบาย

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถามข้อ ๔๐

ห้ามเพลิงไว้อย่าให้	มีควัน
ห้ามสุริยแสงจันทร์	ส่องไซรั
ห้ามอายุให้หัน	คืนเล่า
ห้ามตั้งนี้ไว้ได้	จึงห้ามนินทา

๔๐. จากคำประพันธ์ข้างต้น เราควรปฏิบัติตามข้อใดมากที่สุด

ก. ไม่ควรนินทาวารายผู้อื่นก่อน	ข. ห้ามไม่ให้ผู้อื่นพูดนินทาวาราย
ค. ไม่ถือโทษโกรธผู้ที่นินทาเรา	ง. ประพฤติตนอย่าให้ใครนินทาได้

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

รหัสวิชา ท ๑๖๑๐๑

เรื่อง นิทานทองอิน ตอนนาคพระโขนงที่สอง

จำนวน ๔ คาบ (๒๐๐ นาที)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท ๑.๑	ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน
ตัวชี้วัด ท ๑.๑ ป. ๖/๓	อ่านเรื่องสั้นๆ อย่างหลากหลายโดยจับเวลาแล้วถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
มาตรฐาน ท ๕.๑	เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่าง เห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง
ตัวชี้วัด ท ๕.๑ ป. ๖/๑	แสดงความคิดเห็นจากวรรณคดี หรือวรรณกรรมที่อ่าน
ท ๕.๑ ป. ๖/๓	อธิบายคุณค่าของวรรณคดี และวรรณกรรมที่อ่านและนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

๒. แนวคิดหลัก

การอ่านวรรณกรรมประเภทนิทานทำให้ผู้อ่านใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เกิดความรู้
และความเพลิดเพลิน บางครั้งก็แฝงแง่คิดที่น่าสนใจ วรรณกรรมประเภทนิทานเป็นงานเขียนที่นำเสนอเนื้อหา
สาระและความคิด รวมทั้งให้ข้อคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต การอ่านวรรณกรรม
ประเภทนิทานเพื่อจับใจความนั้น จะต้องอ่านแล้วสามารถตอบคำถามเนื้อหา สรุปใจความสำคัญของเรื่อง
สามารถแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น รวมทั้งสามารถอธิบายคุณค่าและข้อคิดจากเรื่องได้

นิทานทองอิน ตอนนาคพระโขนงที่สอง เป็นวรรณกรรมแนวสืบสวนสอบสวน มีความสมจริงทั้ง
สถานที่ ตัวบุคคลและเหตุการณ์ในเรื่อง สะท้อนให้เห็นสภาพชีวิตและสังคมที่เป็นจริงโดยไม่มีอิทธิปาฏิหาริย์
ทำให้ผู้อ่านได้รับความสนุกสนานและมีคุณค่าสะท้อนแง่คิดเกี่ยวกับการใช้ปัญญาในการพิจารณาสิ่งต่างๆ ให้
รอบคอบเสียก่อน ไม่ควรเชื่อเชื่อใครง่าย ๆ ควรพิจารณาตามหลักเหตุและผล

๓. จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อ่านเรื่องที่กำหนดให้และตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้
๒. สรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้
๓. ระบุข้อคิดและตัวอย่างการประยุกต์ใช้ข้อคิดจากเรื่องนิทานทองอิน ตอนนาคพระโขนงที่สอง
ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
๔. อธิบายคุณค่าที่ได้รับและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อเรื่องนิทานทองอิน ตอนนาคพระโขนง
ที่สองได้
๕. เขียนแผนภาพโครงเรื่องนิทานทองอิน ตอนนาคพระโขนงที่สอง
๖. ทำชิ้นงานวาดภาพประกอบการเขียนเรื่องย่อ นิทานทองอิน ตอนนาคพระโขนงที่สอง
ฉบับการ์ตูนได้อย่างสวยงาม
๗. มีมารยาทในการอ่านและตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของตนเอง

๔. สารการเรียนรู้

เมฆกลุ่มใจมากเพราะนึกไม่ออกว่าจะนำวรรณคดีเรื่องใดมาเล่าให้เพื่อนๆ ฟัง เมื่อพอกลับมาที่บ้าน พ่อจึงเป็นธุระจัดหาหนังสือให้เล่มหนึ่ง ชื่อ " นักสืบทองอิน " แต่งโดยนายแก้ว นายขวัญ ซึ่งเป็นพระนามแฝงของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว นิทานทองอินเป็นนิทานประเภทสืบสวนสอบสวน เมฆเลือกตอนนางพระโขนงที่สองมาเล่าให้เพื่อนๆ ฟัง โดยสรุปเรื่องได้ดังนี้

มีข่าวลือว่ามีปีศาจเกิดขึ้นที่บางพระโขนงออกอาละวาด นายทองอินกับนายวัดตัดตัดสินใจไปสืบเรื่องราว ผีนางนาคที่บางพระโขนง นายทองอินพูดคุยกับชาวบ้านสรุปว่าชาวบ้านเชื่อว่าเป็นปีศาจนางนาคภรรยาพันโชติ ซึ่งเพิ่งตายได้ประมาณปีเศษ นางนาคมีบุตรอยู่ด้วยกันสองคน คือพ่อชมและพ่อชื่น หลังจากที่นางนาคตายพันโชติคิดจะแต่งงานใหม่ ทำให้ปีศาจนางนาคออกอาละวาด ปรากฏกายให้เห็นแต่ก็ทำประโยชน์ให้กับพันโชติ เช่น ตักน้ำใส่ตุ่ม เต็มทุกคืน และคอยเฝ้าคอกกระบือไม่ให้มีคนร้ายมาขโมยกระบือ เป็นต้น นายทองอินและนายวัดไปสืบเรื่องผีนางนาคกับนายเปรมได้ข้อมูลเกี่ยวกับจดหมายจากผีนางนาค นายทองอินและนายวัดออกเดินทางไปหาพันโชติ และพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องราวของผีนางนาคและบอกว่านายวัดเป็นหมอผี สามารถช่วย พันโชติได้ นายทองอินให้พันโชติเตรียมของที่จะใช้ปราบผี ได้แก่ ด้านสายสิญจน์ ๑ กลุ่ม น้ำกลางแม่น้ำ ๑ จอก เทียนไขจากท่านสมภาร และหย้าคา ๑ กำ จากนั้นก็ตรวจตราบนเรือน นายทองอินวางแผนจับผีโดยให้พันโชติกับลูกๆ อยู่ในห้องนอนไม่ต้องออกมาพบกับนายวัดจะอยู่ห้องปราบผี นายทองอินและนายวัดจับได้ว่าพ่อชมและเจ้าปริกปลอมตัวเป็นผีมาหลอกเพราะไม่ต้องการให้พันโชติมีภรรยาใหม่ พ่อชมและเจ้าปริกรับสารภาพและสัญญาแก่นายทองอินว่าจะไม่หลอกผีนางนาคอีก และพันโชติก็ไม่แต่งงานใหม่

ข้อคิดที่ได้จากนิทานทองอิน ตอนนางพระโขนงที่สอง

๑. ไม่ควรเชื่ออะไรง่ายๆ ต้องพิจารณาพิสูจน์หาข้อเท็จจริงให้รอบด้านไม่ควรปักใจเชื่ออะไรง่ายๆ
๒. ทักษะการสังเกต และการใช้ปัญญาพิจารณาตามหลักเหตุและผลทำให้เราสามารถแก้ไขปัญหาได้
๓. การพูดปดและหลอกหลวงผู้อื่นเป็นสิ่งที่ไม่ดีทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

คำศัพท์ที่ควรรู้

ปีศาจ	คอก	พลตระเวน	กระบือ	สืบสวน
ปฏิภาณ	สมภาร	เสเพล	กลอุบาย	สายสิญจน์

๕. กิจกรรมการเรียนรู้

การสอนแบบปกติ	การสอนแบบแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ
คาบเรียนที่ ๑ (๕๐ นาที)	
<p>ขั้นนำ</p> <p>๑. นักเรียนชมวีดิทัศน์และอภิปรายแสดงความคิดเห็นภาพยนตร์เรื่องแม่นากพระโขนง จากนั้นครูนำเสนอนิทานทองอิน ตอนนากพระโขนงที่สอง</p> <p>๒. นักเรียนอ่านชื่อเรื่อง เพื่อสำรวจตัวละครเรื่องนิทานทองอิน ตอนนากพระโขนงที่สอง จากหนังสือ วรรณคดีลำนำ ระดับชั้น ป.๖ หน้า ๑๑ - ๓๔ เรื่อง นิทานทองอิน ตอนนากพระโขนงที่สอง</p>	<p>ขั้นสำรวจ Survey (S)</p> <p>๑. นักเรียนชมวีดิทัศน์และอภิปรายแสดงความคิดเห็นภาพยนตร์เรื่องแม่นากพระโขนง จากนั้นครูนำเสนอนิทานทองอิน ตอนนากพระโขนงที่สอง โดยให้นักเรียนเปรียบเทียบว่าทั้งสองเรื่องมีความเชื่อมโยงกันหรือไม่ อย่างไร และนิทานทองอิน ตอนนากพระโขนงที่สองน่าจะมีเนื้อเรื่องเป็นอย่างไร จากนั้นร่วมกันอภิปรายชื่อเรื่อง นักเรียนคิดว่าทำไมต้องนากพระโขนงที่สอง เหมือนหรือแตกต่างจากเรื่องแม่นากพระโขนงอย่างไร</p> <p>๒. นักเรียนอ่านชื่อเรื่อง เพื่อสำรวจตัวละคร เรื่องนิทานทองอิน ตอนนากพระโขนงที่สอง จากหนังสือ วรรณคดีลำนำ ระดับชั้น ป.๖ หน้า ๑๑ - ๓๔ เรื่อง นิทานทองอิน ตอนนากพระโขนงที่สอง</p>
<p>ขั้นสอน</p> <p>๓. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น ๖ กลุ่ม กลุ่มละ ๖-๗ คนนักเรียนอ่านเรื่องนิทานทองอิน ตอนนากพระโขนงที่สองทีละย่อหน้าแล้วร่วมกันสรุปใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้าและใจความสำคัญของเรื่อง</p>	<p>ขั้นตั้งคำถาม Question (Q)</p> <p>๓. นักเรียนและครูร่วมกันตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องนิทานทองอิน ตอนนากพระโขนงที่สอง เกี่ยวกับลักษณะของนิทานทองอิน ตัวละครสำคัญในเรื่องคือใครบ้าง เนื้อเรื่องมีลักษณะอย่างไร เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร นากพระโขนงที่สอง หมายความว่าอย่างไร ผีนางนากทำอะไรได้บ้าง เนื้อเรื่องเกี่ยวกับภูตผีปีศาจหรือไม่ โดยครูใช้คำถามกระตุ้นความคิดดังนี้</p> <p>๓.๑ นิสสัยของ นาก ภรรยาของพันโชติเป็นอย่างไร (ชี้หิ้ง หวงสามีมัก)</p> <p>๓.๒ ปีศาจกระทำประโยชน์ต่อพันโชติอย่างไรบ้าง (ตักน้ำให้เต็มตุ้มเสมอ, ดูแลเผ้าควาย)</p> <p>๓.๓ ขาวลือเรื่องผีนางนาก ลือกันเป็นสองความอะไรบ้าง (เป็นผีนางภรรยาของพันโชติ กับผีแม่นากตามตำนานเดิม)</p> <p>๓.๔ นักเรียนคิดว่านายอินมีนิสัยอย่างไร (รอบคอบ มีเหตุผล เฉลียวฉลาด)</p> <p>๓.๕ เหตุใดนายชมต้องปลอมตัวเป็นผีแม่นาก (อยากกินขนมและไม่อยากให้พ่อแต่งงานใหม่)</p>

การสอนแบบปกติ	การสอนแบบแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ
คาบเรียนที่ ๒ (๕๐ นาที)	
<p>ขั้นสอน</p> <p>๓. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น ๖ กลุ่ม กลุ่มละ ๖-๗ คนนักเรียนอ่านเรื่องนิทานทองอิน ตอนนางพระโขนงที่สองที่ละย่อหน้าแล้วร่วมกันสรุปใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้าและใจความสำคัญของเรื่องพร้อมเลือกตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน</p> <p>๔. นักเรียนช่วยกันเล่าเรื่องนักสืบทองอินต่อกันทีละคน จากบัตรคำที่ครูกำหนดให้</p>	<p>ขั้นอ่านอย่างละเอียด Read</p> <p>๔. นักเรียนอ่านจับใจความสำคัญ เรื่องนิทานทองอิน ตอนนางพระโขนงที่สอง จากหนังสือวรรณคดีลำนำ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ แล้วช่วยกันหาใจความสำคัญของเรื่อง ขณะที่กำลังอ่านอยู่ ถ้านักเรียนนึกคำถามได้อีกก็ให้จดบันทึกไว้ในที่ว่างริมหน้าหนังสือก่อนแล้วตั้งใจอ่านต่อไปจนกว่าจะได้รับคำตอบที่ต้องการ หลังจากนั้นช่วยกันสรุปใจความสำคัญบนกระดาน</p> <p>ขั้นการจดบันทึก Record</p> <p>๕. นักเรียนจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้อ่านจากขั้นตอนที่ ๔ โดยมุ่งจดบันทึกในส่วนที่สำคัญและสิ่งที่จำเป็น โดยใช้ข้อความอย่างรัดกุมหรือย่อ ๆ ตามความเข้าใจของนักเรียน โดยช่วยกันบันทึกสืบหาข้อเท็จจริงของนายทองอินเปรียบเทียบขั้นตอนทางวิทยาศาสตร์</p>
<div style="border: 1px solid black; padding: 5px; background-color: #fce4ec;">การสืบหาข้อเท็จจริงของนายทองอินตามขั้นตอนทางวิทยาศาสตร์</div>	
๑. กำหนดปัญหา	เกิดปีศาจแม่นางพระโขนงอาละวาดบริเวณบ้านพันโชติ
๒. ขั้นตั้งสมมติฐาน	<ol style="list-style-type: none"> ๑) มีแม่นางตามตำนานอาละวาด ๒) มีแม่นางภรรยาของพันโชติที่เสียชีวิตไปแล้ว ๓) โจรที่จะขโมยของบ้านพันโชติปลอมเป็นผี ๔) ลูกชายของพันโชติปลอมเป็นผีมาหลอกชาวบ้าน
๓. ขั้นรวบรวมข้อมูล	นายทองอินใช้วิธีการสอบถาม สัมภาษณ์ สำนวณบริเวณที่เกิดเหตุ
๔. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล	<ol style="list-style-type: none"> ๑) วิเคราะห์ว่าไม่ใช่ผี แต่เป็นคน เพราะ มีเสียงเอะอะโวยวาย สามารถไล่ขโมยได้ สามารถตักน้ำใส่ตุ่มได้ กินเครื่องเช่นได้ ๒) วิเคราะห์จดหมายว่า นางนกเขียนหนังสือไม่เป็น แต่มีจดหมายที่ลงชื่อนางนกส่งมาคนที่เขียนหนังสือได้คือพันโชติ พ่อชม พ่อชื่น ซึ่งถ้าพันโชติจะเขียนเองนั้นคงไม่ใช่ ๓) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถาม ทำให้ทราบว่า ลูกชายของพันโชติคือผีที่ผีของแม่นางมาหลอกลูกชายของพันโชติไม่ต้องการให้พ่อมีภรรยาใหม่ ๔) วิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรว ทำให้ทราบว่า มีทางเดินที่ผีใช้เดินไปกินเครื่องเช่น
๕. ขั้นสรุปผล	ปีศาจนางที่เป็นข่าวลือนั้น แท้จริงแล้วไม่ใช่ปีศาจแต่เป็นพ่อชื่นและเจ้าปริกปลอมตัวมา เพราะอยากกินขนม อยากเล่นสนุกและไม่อยากให้พ่อมีภรรยาใหม่ในที่สุดจึงถูกจับได้
การสอนแบบ	

คาบเรียนที่ ๓ (๕๐ นาที)

ขั้นสอน

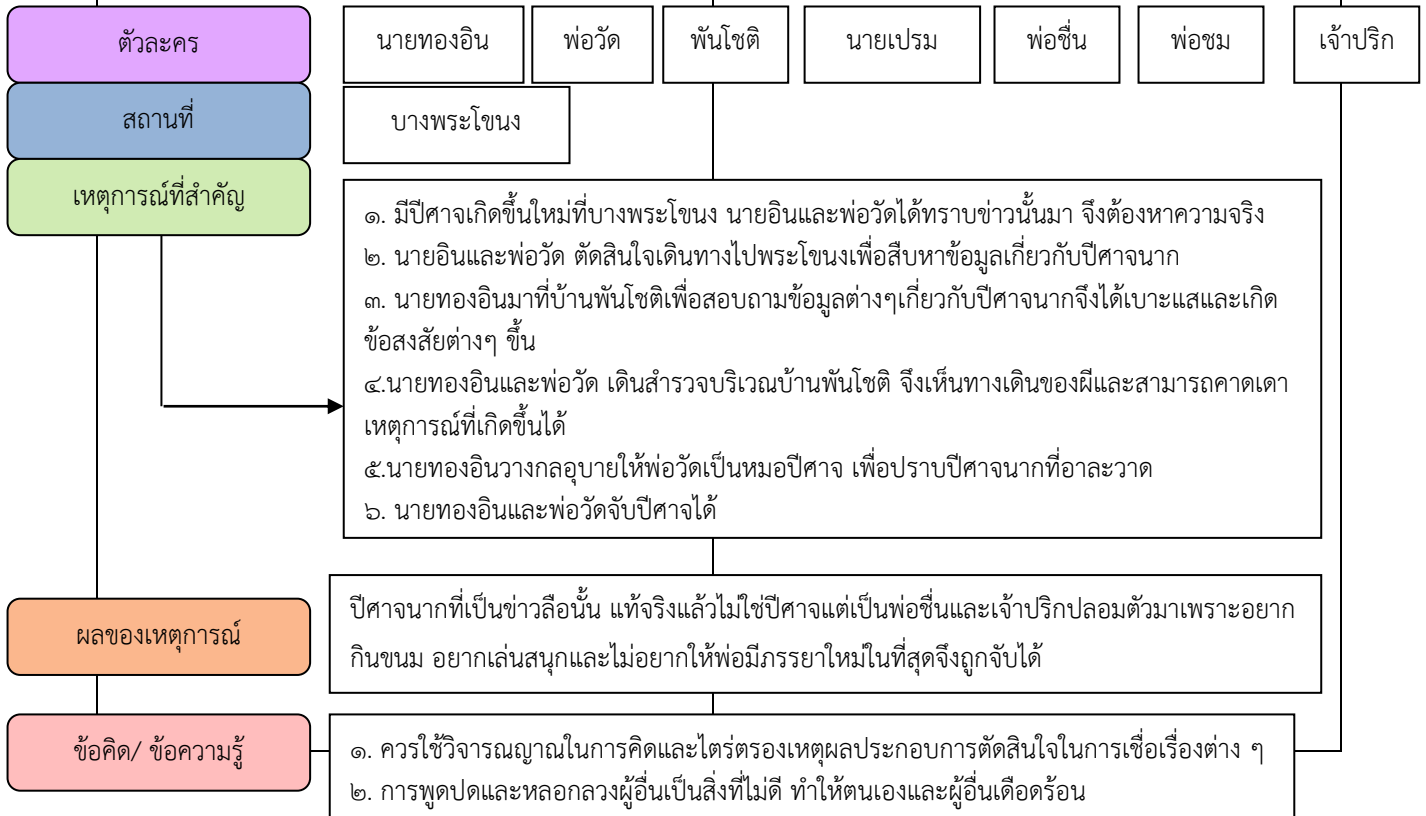
๕. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปท่อนักสืบทองอินตอนนางพระโขนงที่สองเป็นแผนภาพโครงเรื่อง โดยสุ่มนักเรียนออกมาติดบัตรคำและแถบประโยคบนกระดานให้ถูกต้อง

ขั้นสรุปใจความสำคัญ Recite

๖. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเนื้อเรื่องนิทานทองอิน ตอนนางพระโขนงที่สอง และให้นักเรียนสรุปใจความสำคัญ เป็นแผนภาพโครงเรื่องโดยใช้ภาษาของตนเองถ้ายังไม่แน่ใจในบทใดหรือตอนใดให้กลับไปอ่านซ้ำใหม่

๗. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น ๕ กลุ่ม กลุ่มละ ๖-๗ คนโดยให้แต่ละกลุ่มสรุปข้อคิดที่ได้รับจากเรื่องนิทานทองอิน ตอนนางพระโขนงที่สอง พร้อมทั้งยกตัวอย่างการประยุกต์ใช้ข้อคิดจากเรื่องนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ๓ ตัวอย่าง จากนั้นให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

นักสืบทองอิน ตอน นางพระโขนงที่สอง

การสอนแบบปกติ	การสอนแบบแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ
คาบเรียนที่ ๔ (๕๐ นาที)	
<p>ขั้นสรุป</p> <p>๖. นักเรียนทำกิจกรรมแผนผังแห่งนิทานทองอิน ตอนนาคพระโขนงที่สอง เป็นกลุ่มเพื่อสะสมคะแนน</p> <p>๖.๑ นิทานทองอินเป็นพระราชนิพนธ์ของใคร (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว)</p> <p>๖.๒ พระองค์ใช้นามปากกาว่า (นายแก้ว นายขวัญ)</p> <p>๖.๓ นิทานทองอินเป็นนิทานประเภทใด (สืบสวนสอบสวน)</p> <p>๖.๔ นายทองอินเป็นตัวละครเอกทำอาชีพอะไร (พลตระเวนลับ)</p> <p>๖.๕ ใครคือผู้ช่วยขอนายทองอิน (นายวัด)</p> <p>๖.๖ คำว่า “บาง” ในบางพระโขนงหมายถึงอะไร (แขวง เขต)</p> <p>๗. นักเรียนทำแบบฝึกหัด เรื่องนิทานทองอิน ตอนนาคพระโขนงที่สองในเอกสารอ่านจับใจความ</p> <p>๘. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น ๕ กลุ่ม กลุ่มละ ๖-๗ คน และมอบหมายให้แต่ละกลุ่มทำชิ้นงานวาดภาพประกอบการเขียนเรื่องย่อนิทานทองอิน ตอนนาคพระโขนงที่สอง ฉบับการ์ตูน</p>	<p>ขั้นวิเคราะห์วิจารณ์ Reflect</p> <p>๘. นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อเรื่องว่ามีการดำเนินเนื้อเรื่องอย่างไร (ให้นายวัดเป็นผู้เล่นเรื่องทั้งหมด) ปมปัญหาสำคัญคืออะไร (ปีศาจนางนาคออกมาอาละวาดจริงๆ หรือมีคนปลอมตัวเป็นปีศาจนางนาค) นายทองอินค้นหาความจริงโดยใช้วิธีใด (ใช้การสืบสวนสอบสวนจากข้อมูลที่ได้รับ) จากนั้นให้นักเรียนวิเคราะห์ วิเคราะห์ บทอ่านที่ผู้เรียนได้อ่านแล้วแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ผู้เรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องหรือความคิดเห็นไม่สอดคล้อง หรือแสดงความคิดเห็นเชื่อมโยงความคิดจากบทอ่านกับความรู้อื่นๆ</p> <p>๙. นักเรียนทำแบบฝึกหัด เรื่องนิทานทองอิน ตอนนาคพระโขนงที่สองในเอกสารอ่านจับใจความ</p> <p>๑๐. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น ๕ กลุ่ม กลุ่มละ ๖-๗ คน และมอบหมายให้แต่ละกลุ่มทำชิ้นงานวาดภาพประกอบการเขียนเรื่องย่อนิทานทองอิน ตอนนาคพระโขนงที่สอง ฉบับการ์ตูน</p>

๖. สื่อ/ แหล่งเรียนรู้

๑. เอกสารอ่านจับใจความ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
๒. โปรแกรมนำเสนองานเรื่องนิทานทองอิน ตอนนาคพระโขนงที่สอง
๓. บัตรคำ แลปประโยค และปากกาเมจิก
๔. สมุดภาษาไทย
๕. วิดีทัศน์ภาพยนตร์เรื่องแม่นาคพระโขนง

๗. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	ร้อยละ ๖๐ ขึ้นไป ๙ คะแนนขึ้นไป
ตรวจแบบฝึกหัด	แบบฝึกหัด	ร้อยละ ๖๐ ขึ้นไป
ชิ้นงานนิทานทองอิน	เกณฑ์การประเมินชิ้นงาน	ให้คะแนนตามเกณฑ์

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคล (Rubrics)

รายการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน		
	๓	๒	๑
๑. ความตั้งใจในการเรียน	สนใจในการเรียน ไม่คุยหรือเล่นกันในขณะเรียน	สนใจในการเรียนคุยกันเล็กน้อยในขณะเรียน	สนใจในการเรียนแต่คุยกันและเล่นกันในขณะเรียนเป็นบางครั้ง
๒. ความสนใจและการซักถาม	มีการถามในหัวข้อที่ตนไม่เข้าใจทุกเรื่องและกล้าแสดงออก	มีการถามในหัวข้อที่ตนไม่เข้าใจเป็นส่วนมากและกล้าแสดงออก	มีการถามในหัวข้อที่ตนไม่เข้าใจเป็นบางครั้งและไม่ค่อยกล้าแสดงออก
๓. การตอบคำถาม	ร่วมตอบคำถามในเรื่องที่ครูถามทุกครั้งและตอบถูกต้องทุกข้อ	ร่วมตอบคำถามในเรื่องที่ครูถามเป็นบางครั้งและส่วนมากตอบถูก	ไม่ตอบคำถาม
๔. ทำงานทันตามกำหนดเวลา	ทำงานส่งตามเวลาที่กำหนดถูกต้องและชัดเจน	ทำงานส่งตามเวลาที่กำหนดและส่วนใหญ่ถูกต้อง	ส่งงานช้าและไม่ค่อยถูกต้องชัดเจน
๕. มีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองานกลุ่ม	ร่วมมือและช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม	ร่วมมือและช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรมเป็นบางครั้ง	ไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

เกณฑ์การประเมินชิ้นงานนิทานทองอิน ตอนนากพระโขนงที่สอง ฉบับการ์ตูน (๑๐ คะแนน)

๑. รูปแบบการนำเสนอชิ้นงาน ๓ คะแนน

๓ คะแนน	๒ คะแนน	๑ คะแนน
นำเสนอชิ้นงานเป็นรูปเล่มที่สวยงามและน่าสนใจ วาดภาพและตกแต่งระบายสีอย่างสวยงามและประณีต มีความคิดสร้างสรรค์	นำเสนอชิ้นงานเป็นรูปเล่มที่น่าสนใจ วาดภาพและตกแต่งระบายสีค่อนข้างสวยงาม มีความคิดสร้างสรรค์	นำเสนอชิ้นงานเป็นรูปเล่ม วาดภาพและตกแต่งระบายสีค่อนข้างสวยงาม แต่ขาดความประณีต

๒. เนื้อหาและสาระ ๕ คะแนน

๕ คะแนน	๔ คะแนน	๓ คะแนน
เนื้อหาสอดคล้องกับเรื่องราวในบทเรียน มีการแนะนำตัวละคร และเขียนดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีการสรุปผลของเหตุการณ์และระบุข้อคิดที่ได้รับ ใช้ภาษาที่ชัดเจน กะทัดรัด เขียนสะกดคำถูกต้อง	เนื้อหาสอดคล้องกับเรื่องราวในบทเรียน มีการแนะนำตัวละคร และเขียนดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีการสรุปผลของเหตุการณ์และระบุข้อคิดที่ได้รับ ใช้ภาษาที่ชัดเจน กะทัดรัด เขียนสะกดคำถูกต้อง	เนื้อหาสอดคล้องกับเรื่องราวในบทเรียน มีการแนะนำตัวละคร และเขียนดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ ขาดการสรุปผลของเหตุการณ์ และไม่ระบุข้อคิดที่ได้รับ ใช้ภาษาที่ชัดเจน เขียนสะกดคำผิด ๑- ๕ คำ
๒ คะแนน	๑ คะแนน	
เนื้อหาสอดคล้องกับเรื่องราวในบทเรียน มีการแนะนำตัวละคร และเขียนดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ ขาดการสรุปผลของเหตุการณ์ ไม่ระบุข้อคิดที่ได้รับ ใช้ภาษาไม่ถูกต้องทำให้ใจความวกวน เขียนสะกดคำผิด ๖- ๑๐ คำ	เนื้อหาสอดคล้องกับเรื่องราวในบทเรียน มีการแนะนำตัวละคร และเขียนดำเนินเรื่องไม่เป็นไปตามลำดับเหตุการณ์ ขาดการสรุปผลของเหตุการณ์ ใช้ภาษาไม่ถูกต้องทำให้ใจความวกวน เขียนสะกดคำผิดมากกว่า ๑๐ คำขึ้นไป	

๓. กระบวนการกลุ่มและการวางแผนการดำเนินงาน ๒ คะแนน

๒ คะแนน	๑ คะแนน	๐.๕ คะแนน
วางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน กำหนดหน้าที่ของสมาชิก ในกลุ่มอย่างเป็นระบบ และมีการประเมินผลการทำงานกลุ่ม	วางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน และกำหนดหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม ไม่มีการประเมินผลการทำงานกลุ่ม	ไม่มีวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน แต่มีการกำหนดหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม ไม่มีการประเมินผลการทำงานกลุ่ม

๘. กิจกรรมเสนอแนะและบันทึกหลังสอน

๘. ๑ ผลการจัดการเรียนการสอน

.....
.....

๘. ๒ ปัญหาและอุปสรรค

.....
.....

๘. ๓ แนวทางในการแก้ไข

.....
.....

ลงชื่อ

(.....)

อาจารย์ผู้สอน

โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม
แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
เรื่อง สี่ศิษย์พระดาบส
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

รหัสวิชา ท ๑๖๑๐๑

จำนวน ๒ คาบ (๑๐๐ นาที)

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ท ๑.๑	ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน
ตัวชี้วัด ท ๑.๑ ป. ๖/๓	อ่านเรื่องสั้นๆ อย่างหลากหลายโดยจับเวลาแล้วถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

๒. แนวคิดหลัก

การอ่านจับใจความ เป็นการอ่านเพื่อใจความสำคัญของเรื่อง รวมทั้งฝึกคิดหรือตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบ จะต้องอ่านแล้วสามารถตอบคำถามเนื้อหา สรุปใจความสำคัญของเรื่อง สามารถแยกแยะข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็น รวมทั้งสามารถอธิบายคุณค่าและข้อคิดจากเรื่องได้

เรื่องสี่ศิษย์พระดาบส สะท้อนข้อคิดเกี่ยวกับการจะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขนั้นจะต้องลดความเห็นแก่ตัว ต้องมีความรัก สามัคคี จึงจะทำให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เพราะแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างเป็นของตนเอง เราควรเคารพและยอมรับความต่างนั้นประสานพลังเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

๓. จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อ่านเรื่องที่กำหนดให้และตอบคำถามจากเรื่องที่อ่านได้
๒. สรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้
๓. ระบุข้อคิดและตัวอย่างการประยุกต์ใช้ข้อคิดจากเรื่องสี่ศิษย์พระดาบสไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
๔. อธิบายคุณค่าที่ได้รับและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องสี่ศิษย์พระดาบส
๕. เขียนแผนภาพโครงเรื่องนิทานทองอิน ตอนนาคพระโขนงที่สอง
๖. มีมารยาทในการอ่านและตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง

๔. สาระการเรียนรู้

วันนี้พระฤๅษี บอกรวมกุมารน้อยว่า จะมีการคัดเลือกศิษย์เอกของพระฤๅษี วันนี้บริเวณอาศรมฤๅษีมีการเคลื่อนไหวผิดปกติ มีแสงสว่างแวบแล้วหายไป ท้องฟ้าเปิดแล้วปิด ลมพัดแรงแล้วก็สงบ จากนั้นก็ปรากฏชายสี่คนดังนี้

แสนคำ ชายหนุ่มผิวขาวนวล นุ่งผ้ารังเสมอตันขา คาดเอาด้วยผ้าไหม ประดับคอด้วยเครื่องเงิน สะพายร่มและตุ้ง

นาคิน หนุ่มผิวดำแดง เหนือริมฝีปากมีริ้วหวนวด นุ่งผ้ารังเสมอตันขา สวมปลอกคอ ที่ทำด้วยอัญมณีสีเขียว ประดับกายด้วยงูบนมวยผม มือถือแคน

อค์นี ชายหนุ่มผิวเข้ม ตาโต ปากแดง ผมหยิกหยักศกเป็นหลอดบนศีรษะนุ่งผ้าบาติกแถบทองระเห้า
ประดับกายด้วยไข่มุกหลากสีที่คอและแขน สะพายกระเป๋าเย่านลิเกา มือถือกริช

ปฐพี ชายหนุ่มผิวสองสี ผมงรองทรงแสดกกลางศีรษะ ข้างหูไว้จอนทั้งสองข้างนุ่งโจงกระเบน สวมเสื้อคอ
กลมแขนสั้น ชายเสื้อเป็นลายรวงข้าวมีปลาวายน้ำและขบวนเรือพยุหยาตราทางชลมารคประดับกายด้วย
สายสร้อย มือถือขลุ่ย

ทั้งสี่คนสำแดงฝีมือ แสดงวิชาที่ได้ร่ำเรียนมา พระฤชิตัดสินใจรับทั้งสี่คนไว้เป็นลูกศิษย์ และให้ทั้งสี่ยื่น
มือประสานกัน พร้อมสาธยายมนต์ สลายความเห็นแก่ตัว ขจัดมานะทิฐิ และพระฤชิตสอนว่าเราควรมีความรัก
สามัคคีกัน ดินแดนทั้งสี่ของพวกเขาจักจะมีแต่ความสุข

คำศัพท์ที่ควรรู้

ดาบส	นักพรต	มุนี	ปาฏิหาริย์	สาธยาย
ทิฐิ	จักสาน	อาศรม	ชะลอม	พยุหยาตราทางชลมารค

ข้อคิดที่ได้รับ

๑. ความสามัคคีคือบ่อเกิดแห่งความสำเร็จและพลังอันยิ่งใหญ่
๒. เราควรเคารพความคิดเห็นและความแตกต่างของผู้คนในสังคม ประสานพลังกันจะทำให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข
๓. ศิษย์ที่ดีต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครูบาอาจารย์

๕. กิจกรรมการเรียนรู้

การสอนแบบปกติ	การสอนแบบแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ
คาบเรียนที่ ๑ (๕๐ นาที)	
ขั้นนำ ๑. นักเรียนทำกิจกรรมทายภาพเครื่องแต่งกายแล้วแข่งขันกันทายว่าเป็นเครื่องแต่งกายของภาคใด ๒. นักเรียนและครูร่วมกันอภิปรายถึงลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศของแต่ละภาคที่มีผลต่อวิถีชีวิตและเครื่องแต่งกายของคนในภาคนั้นๆ จากนั้นนักเรียนอ่านชื่อเรื่อง เพื่อสำรวจตัวละคร เรื่องสี่ศิษย์พระดาบส จากหนังสือภาษาพาที	ขั้นสำรวจ Survey (S) ๑. นักเรียนช่วยกันออกมาต่อจิ๊กซอว์รูปแผนที่ประเทศไทยกระดาน จากนั้นครูถามนักเรียนว่าจิ๊กซอว์ที่นักเรียนนำมาต่อเป็นรูปประเทศไทย พื้นที่ที่นำมาประกอบคือพื้นที่ภาคต่างๆ ของประเทศไทย ซึ่งแต่ละภาคมีความแตกต่างทางภูมิประเทศ ศิลปวัฒนธรรมอย่างไรบ้าง การที่เราสามารถอยู่ร่วมกัน รักษาชาติเป็นประเทศไทยในปัจจุบันนี้เป็นผลมาจากสิ่งใด ๒. นักเรียนอ่านชื่อเรื่อง แล้วร่วมกันสำรวจและค้นหาความหมายของชื่อเรื่องและใจความสำคัญใน แต่ละย่อหน้า เรื่องสี่ศิษย์พระดาบส จากหนังสือภาษาพาทีระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ หน้า ๑๘๑-๑๘๗

การสอนแบบปกติ	การสอนแบบแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ
คาบเรียนที่ ๑ (๕๐ นาที)	
<p>ขั้นสอน</p> <p>๓. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็น ๖ กลุ่ม กลุ่มละ ๖-๗ คนนักเรียนอ่านเรื่องสี่ศิษย์พระดาบส ทีละย่อหน้าแล้วร่วมกันสรุปใจความสำคัญในแต่ละย่อหน้าและใจความสำคัญของเรื่องพร้อมเลือกตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน</p> <p>๔. นักเรียนเล่าเรื่องสี่ศิษย์พระดาบส ต่อกันทีละคน จากบัตรคำที่ครูกำหนดให้</p>	<p>ขั้นตั้งคำถาม Question</p> <p>๓. นักเรียนและครูร่วมกันตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องสี่ศิษย์พระดาบส เกี่ยวกับ ตัวละครสำคัญในเรื่องคือใครบ้าง เนื้อเรื่องมีลักษณะอย่างไร เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร เพื่อให้นักเรียนสรุปใจความสำคัญและสิ่งที่ได้รับความรู้จากบทอ่านได้ด้วยตนเอง ดังตัวอย่างคำถามต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศิษย์ทั้งสี่คนที่มาคัดเลือกเป็นศิษย์เอกนั้นมีชื่ออะไรบ้าง (แสนคำ นาคิน อ๋คนี่ และปฐพี) - จากลักษณะการแต่งกายของแต่ละคน เราสามารถระบุได้ว่าแต่ละคนน่าจะมาจากภาคอะไร (แสนคำคือตัวแทนของภาคเหนือ นาคิน คือตัวแทนของภาคอีสาน อ๋คนี่ คือตัวแทนของภาคใต้ และปฐพีคือ ตัวแทนของภาคกลาง) - พระฤๅษีได้ให้คำแนะนำและอบรมสั่งสอนไปคือเรื่องใดแก่ศิษย์ทั้งสี่ (ศิษย์แต่ละคนยังขาดน้ำใจและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ พระฤๅษีจึงได้อบรมสั่งสอนให้มีความรักสามัคคีกัน) <p>ขั้นอ่านอย่างละเอียด Read</p> <p>๔. นักเรียนอ่านจับใจความสำคัญ เรื่องสี่ศิษย์พระดาบส จากหนังสือภาษาพาที่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ แล้วช่วยกันหาใจความสำคัญของเรื่อง ขณะที่กำลังอ่านอยู่ ถ้านักเรียนนึกคำถามได้อีกก็ให้จดบันทึกไว้ในที่ว่างริมหน้าหนังสือก่อนแล้วตั้งใจอ่านต่อไปจนกว่าจะได้รับคำตอบที่ต้องการ</p> <p>ขั้นการจดบันทึก Record</p> <p>๕. นักเรียนจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้อ่านจากขั้นตอนที่ ๔ โดยมุ่งจดบันทึกในส่วนที่สำคัญและสิ่งที่จำเป็น โดยใช้ข้อความอย่างรัดกุมหรือย่อ ๆ ตามความเข้าใจของผู้เรียน</p>

การสอนแบบปกติ	การสอนแบบแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอุปมา/เปรียบเทียบ
คาบเรียนที่ ๒ (๕๐ นาที)	
<p>ขั้นสอน</p> <p>๕. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปบทอ่านสี่ศิษย์ พระดาบสเป็นแผนภาพโครงเรื่อง โดยสุ่มนักเรียน ออกมาติดบัตรคำและแถบประโยคบนกระดานให้ ถูกต้อง</p> <p>๖. นักเรียนทำกิจกรรมแฟนพันธุ์แท้สะกดรอย ตามสี่ศิษย์พระดาบส เป็นกลุ่มเพื่อสะสมคะแนน</p> <p>๖.๑ อวูฐประจำกายของแสนคำคืออะไร (พิณเป็ยะ)</p> <p>๖.๒ ทำไมนาคนถึงต้องประดับกายด้วยงู บนมวยผมและต้นแขน (เป็นความเชื่อของคนอีสานที่เคารพนับถือ พญานาค และเชื่อว่างูคือ สัญลักษณ์แทนพญานาค)</p> <p>๖.๓ นักเรียนคิดว่า อัญมณีสีเขียวที่ประดับอยู่ที่ ขาของนาคน คืออะไร (มรกต)</p> <p>๖.๔ นางโนราห์ที่อัครนี้สร้างปาฏิหาริย์ให้ทุกคน เห็นต่อมามีการพัฒนาเป็นอะไร (ระบำโนราห์ ซึ่งเป็นศิลปะการแสดง พื้นเมืองประจำภาคใต้)</p> <p>๗. นักเรียนทำแบบฝึกหัด เรื่องสี่ศิษย์พระดาบส ในเอกสารอ่านจับใจความ</p>	<p>ขั้นสรุปใจความสำคัญ Recite</p> <p>๖. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาเกี่ยวกับเรื่อง สี่ศิษย์พระดาบสและให้นักเรียนทบทวนเนื้อหาและ เขียนเป็นแผนภาพเปรียบเทียบ(Vern Diagrams) โดยใช้ภาษาของตนเองถ้ายังไม่แน่ใจในบทใดหรือตอน ใดให้กลับไปอ่านซ้ำใหม่</p> <div data-bbox="826 651 1401 1059" style="border: 1px solid black; padding: 10px; text-align: center;"> </div> <p>ขั้นวิเคราะห์วิจารณ์ Reflect</p> <p>๗. นักเรียนอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ เนื้อเรื่องว่ามีการดำเนินเนื้อเรื่องอย่างไร แนวคิดสำคัญ คืออะไร จากนั้นให้นักเรียนวิเคราะห์ วิจัย บท อ่านที่ผู้เรียนได้อ่านแล้วแสดงความคิดเห็นในประเด็น ที่ผู้เรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องหรือความคิดเห็นไม่ สอดคล้อง หรือแสดงความคิดเห็นเชื่อมโยงความคิด จากบทอ่านกับความรู้เดิมที่ตนเองมี</p> <p>๘. นักเรียนฟังเพลง “ไฟรวมกอ” จากนั้นครูใช้ คำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ดังต่อไปนี้ นักเรียนฟังเพลงนี้แล้วมีความรู้สึกอย่างไร เพลงนี้ให้ข้อคิดอะไรแก่นักเรียน วิธีการสอนของฤๅษี ในเรื่องการอยู่ร่วมกันของศิษย์ทั้งสี่สอดคล้องหรือตรงกับข้อคิดที่ได้รับจากบทเพลงหรือไม่ อย่างไร นักเรียน จะนำข้อคิดที่ได้รับจากบทเพลงและบทอ่านเรื่องสี่ศิษย์ พระดาบสไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร</p> <p>๙. นักเรียนทำแบบฝึกหัด เรื่องสี่ศิษย์พระดาบส ในเอกสารอ่านจับใจความ</p>

๖. สื่อ/ แหล่งเรียนรู้

๑. เอกสารอ่านจับใจความ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖
๒. โปรแกรมนำเสนองานเรื่องสี่ศิษย์พระดาบส
๓. บัตรคำ แลปประโยค และปากกาเมจิก
๔. เพลง “ไผ่รวมกอ”

๗. การวัดและประเมินผล

วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์การผ่าน
สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	ร้อยละ ๖๐ ขึ้นไป ๙ คะแนนขึ้นไป
ตรวจแบบฝึกหัด	แบบฝึกหัด	ร้อยละ ๖๐ ขึ้นไป

รายละเอียดเกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคล (Rubrics)

รายการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน		
	๓	๒	๑
๑. ความตั้งใจในการเรียน	สนใจในการเรียน ไม่คุยหรือเล่นกันในขณะเรียน	สนใจในการเรียนคุยกันเล็กน้อยในขณะเรียน	สนใจในการเรียนแต่คุยกันและเล่นกันในขณะเรียนเป็นบางครั้ง
๒. ความสนใจและการซักถาม	มีการถามในหัวข้อที่ตนไม่เข้าใจทุกเรื่องและกล้าแสดงออก	มีการถามในหัวข้อที่ตนไม่เข้าใจเป็นส่วนมากและกล้าแสดงออก	มีการถามในหัวข้อที่ตนไม่เข้าใจเป็นบางครั้งและไม่ค่อยกล้าแสดงออก
๓. การตอบคำถาม	ร่วมตอบคำถามในเรื่องที่ครูถามทุกครั้งและตอบถูกต้องทุกข้อ	ร่วมตอบคำถามในเรื่องที่ครูถามเป็นบางครั้งและส่วนมากตอบถูก	ไม่ตอบคำถาม
๔. ทำงานทันตามกำหนดเวลา	ทำงานส่งตามเวลาที่กำหนดถูกต้องและชัดเจน	ทำงานส่งตามเวลาที่กำหนดและส่วนใหญ่ถูกต้อง	ส่งงานช้าและไม่ค่อยถูกต้องชัดเจน
๕. มีส่วนร่วมในกิจกรรมหรืองานกลุ่ม	ร่วมมือและช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม	ร่วมมือและช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรมเป็นบางครั้ง	ไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม

๘. กิจกรรมเสนอแนะและบันทึกหลังสอน

๘. ๑ ผลการจัดการเรียนการสอน

.....
.....

๘. ๒ ปัญหาและอุปสรรค

.....
.....

๘. ๓ แนวทางในการแก้ไข

.....
.....

ลงชื่อ

(.....)

อาจารย์ผู้สอน

ประวัติผู้เขียนรายงานการวิจัย

อาจารย์พิรุณเทพ เพชรบุรี อาจารย์โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เกิดเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2527 ที่กรุงเทพมหานคร ปัจจุบันอยู่ บ้านเลขที่ 59/61 หมู่บ้านอินซิโอ 2 ตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี สำเร็จการศึกษา ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) สาขาวิชาประถมศึกษา (วิทยาศาสตร์ - ภาษาไทย) จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2549 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2551 วิทยานิพนธ์เรื่องการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมิน ตนเองเพื่อใช้ในการเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู ได้รับรางวัลดีเด่นกองทุนรัชดาภิเษกสมโภช จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีพ.ศ.2553